

Dic sub q̄ arbore uideris eo loquens s̄; q̄ ait. sub cyno. Dixitq; ei daniel. recte in
 titus es in caput tuū. ecce enim angls dī accepta sententia ab eo. scindet te mediū. Et post
 modicū alē semoz ait. sub primo. Dixitq; ad eum daniel. recte incit es & tu in caput tuū.
 Manet enim angls dī gladium habens. ut secet te mediū. **Q**uia ebrei repbant hystoriam
 susanne. dicentes eam in danielis uolumine n̄ haberi. debem̄ diligent̄ inquirere nomina. scri
 m̄ & p̄m q̄ latini ilicem & lentiscū int̄p̄tant̄ si sint apud ebreos. & quā habeant ethymolo
 gam. ut a scimo scissio. & a p̄no sectio. siue seratio dicat̄ lingue eoz. Qd̄ si n̄ fuit inuen
 tum. necessitate cogem̄ & nos eoz adquescere sententię. qui grec̄ tantū sermonis hanc uo
 lunt eē pericopen. q̄ grecā tantū habeat ethymologiam & ebraicam n̄ habeat. Qd̄ si quis of
 tenderit. duar̄ istar̄ arbor̄ scissionis & sectionis. & in ebreo stare ethymologiā. tē potim̄
 etiā hanc sc̄pturā recipe. **E**t fecerunt eis sic male egerant adūsus proximū suū. ut facerent
 sedm̄ legē moȳsi. & interfecerunt eos. **I**nt̄fecit eos om̄is synagoga. **V**idet̄ illa opinio refutari
 de qua sup̄ dixim̄. sedm̄ ieremiam qd̄ ip̄i eēt p̄bri achias & sedechias. n̄ forte hoc qd̄ sc̄p
 tum. interfecerunt eos sic int̄p̄tamur. p̄ eo qd̄ est regi babilonis occidēdos tradidim̄. sic
 & nos dicimus qd̄ uideri int̄fecim̄ saluatorē n̄ quo ip̄i percussim̄. s̄; qd̄ tradidim̄ ad oc
 cidendum. & succlamantes dixerunt crucifige crucifige eum. **H**elchias autē & uxor eius
 laudauerūt d̄m p̄ filia sua susanna cū iochim marito eius & cognatis om̄ib;. quia n̄ eēt
 inuenta in ea res turpis. **D**igne quasi sc̄i laudant d̄m. n̄ quia libata ē de manu p̄broz.
 hoc enim n̄ satis laudabile ē. nec magni discriminis. si n̄ eēt libata susanna. s̄; quia n̄ ē
 inuenta in eis res turpis. **C**umq; apta fuissent hostia. aspiciens rex sup̄ m̄sam clama
 uit uoce magna. magnus es bel. & n̄ est apud te ullus dol̄. **H**oc qd̄ sc̄ptura nunc dicit
 clamauit uoce magna. quia de ydolatrā & ignorante d̄m d̄. uidet̄ obseruationē nr̄am
 subūtere. quā a dudū asserim̄ uocē magnā in sc̄is tantū reppiri. **Q**d̄ soluet facile. qui
 hanc hystoriā in lib̄ danielis apud ebreos dixerit n̄ haberi. **S**iquis autē eam potuerit ap
 pbare de canone eē. tunc querendum ē. quid ei respondere debeamus.

Liber sc̄e marce de berge

S**I**ncipit prologus sancti Iheronimi presbiteri.
 iqt̄q; est opauila & eustochiū. quod in hac uita sapientē uirū tene
 at. et int̄ pressuras & turbines mundi equo animo manē psuade
 at. id esse ul̄ primū reoz meditationē & scientiā scripturarum. **C**ū
 enim a cet̄is animantib;. hoc ul̄ maxime differam̄. quod rationalia aīalia su
 mus. & loqui possumus. ratio autē om̄is & sermo diuinis libris cōtineat̄.
 p̄ q̄s et deum discim̄ et cur creati sum̄ non ignoram̄. miror quosdā extitisse.
 qui aut ip̄i se mērtie & somno dantes. nollent que p̄clara sunt ip̄i discē.

*repla ad
 ep̄os.*

aut ceteros quod habent studium repre-
hendendos putent. **Quibus** cum possi-
districtius respondere. & breuiter eo-
uel offensos dimittere uel placato-
multo esse melius scriptas legere quam
augendis et cumulandis operibus
inhiare. illud dicam quod uel apud
iniquissimum iudicem optineat. placere
in otium meum et solitudine omni
celebritate iocundior uideri. **Et** quomodo
ego non reprehendo non dampno
quod faciunt. ita illos ineptias meas
debere concedere. Parum eloquens sum.
Quid ad te. **Disertior** lege. Non dig-
ne grecam in latinum transfero. aut quomodo
eos lege. si eiusdem lingue habes sci-
entiam. **Aut** si tantum latinus es. noli
de gratuito munere iudicare. **Et** ut
uulgare primum est. cum dentes no-
li inspicere donati. **Numquam** te ma-
nu conferta in ius traho. quia nostra
non scribas. **Ne** imperitior quisque lec-
turus est. tua forsitan dicta si scrip-
seris. tullius admirabitur. **Numquam** ter-
tullianus beatum martyrem cipria-
num. aut ciprianus lactantium. aut lac-
tantius hilarium deterruit ascen-
do. **Taceo** de ceteris minutalibus que
mecum in libris suis garrunt. **Asi**
et parua fuerit. magna emine-
re non possunt. **Primum** quidem non dicitur.
non iungatur et tertium. **Ad** summa non
scandimus. non prima gradiam. **Quam-**
obrem obsecro tam uos que in presentiarum
estis. quam sanctam marcellam unicum ui-

ditatis exemplar. ne facile maledi-
cis et iudis mea opuscula tradant. ne
uel detis semper canibus. & margaritas
datis ante porcos. **Qui** cum bona muta-
ri non queant. quod solum facere possunt in-
uidet. in eo se doctos atque eruditos
arbitrantur. si de aliis detrahant. **Quibus**
obsecro ut respondeatis. **figant** ipsi sti-
lum. ita ut dicitur uerba conuungant.
sudet paululum exsulant semetipsos.
et ex labore proprio discant ignoscere labo-
rantibus. **Scitis** & ipse quod ad hoc me
explanationum opus inuitum & retrac-
tantem compuleritis. non quo ab adolescen-
tia aut legere unquam. aut doctos vi-
ros que nesciebam interrogare cessauerim.
& metipsum tantum ut plerique habuerim
magistrum. denique nuper ob hanc & max-
ime causam alexandriam prexi. **fui** ut
uiderem didimum. & ab eo in scriptis om-
nibus que habebam sciscitarem. **Et** quod aliud
sit proprium libros componere. ubi gratia de
auaritia. de fide. de uirginitate. de iudu-
is. & super unaquaque materia testimonium
scripturarum hinc inde quaesitis. eloquentiam
iungere seclarem. et pene communibus locis
populicis iactare sermonem. aliud in sen-
sum prophetae et apostoli ingredi. intelligere cur
scipserint. que sententiam suam ratione fir-
mauerint. quid habeant in ueteri lege
proprium. idumei. moabite. ammonite. ty-
ri. philistinum. egyptum et assirum. quod rur-
sum in nouo testamento romani. corin-
thum. galathe. phylippenses. thessalo-
nicenses hebrei. colosenses. et quam non

ad effesios eplam habem' in manib; .
 Necessē ē enī ut iuxta diu'sitates lo-
 coz & tempoz & hominū quib; scēptē
 sē. diu'sas & causas & argumēta & origi-
 nes habeāt. & qm̄ beatus iohes ī apo-
 calypsi sua ad septē scribēs ecclias. ea-
 rū in unaq;q; harū spetialia ut uicia
 rephendit ut uirtutes pbat. ita sēs apls
 paulus p singlas ecclias uulnib; me-
 det illatis. nec ad instar impiti medi-
 ca uno collurio omiū oculos uult cura-
 re. & quia iā ad galathas orantib; uob
 ante paucos dies quid nobis uideret ex-
 pressi. nō ad effesios transeundū ē. me-
 diam apli eplam. ut ordine. ita & senti-
 bus. **M**ediam autē dico. nō quo p̄mā
 sequēs extremis maior sit. s; quom̄ cor
 animalis ī medio ē. ut ex hoc intelliga-
 tis quātas difficultatib; & quā p̄fun-
 dis q̄stionib; iuoluta sit. **S**cribebat ad
 effesios dianā colentes. nō hanc uena-
 tricē que artū tenet atq; succincta ē.
 s; illam multamā meā quā greci poly-
 maseon uocāt. ut scilicet ex ipsa quoq;
 effigie m̄tarent omniū eam bestia-
 rū & uiuentiū esse nutrice. **S**cribebat
 autē ad metropolim asie ciuitatē. inq̄i-
 ta idolatria & qd̄ semp̄ idolatriā se-
 quit̄ artū magicarū prestigie uigu-
 erit. ut demetrius diceret. & magne-
 dee templū diane ī nichilū reputa-
 bit. destruet quoq; magnitudo eūe
 quā cuncta asia & uniu'sus orbis co-
 lit. **V**eniq; tennio ibi apls morat' ē.
 nocte ac die dī eu'gēlium p̄dicās. ut

idolatē arce destructa. facile minorū ur-
 buū templa capent. **H**oc ipsū scēptā re-
 fert. qm̄ paulus ad effesios sermocine-
 tur dices. qua propt' uigilate recordan-
 tes q̄a triennio nocte ac die nō cessau-
 cū lacrimis monē unūquēq; ur̄m. & nō
 cōmendo uos dō & u'bo gr̄e. ei. q̄ potēs
 ē edificare & dare uob hereditatē in
 sc̄ificatis omib;. **I**ndigebāt enī com̄m-
 datioē apli ad dīm. quos tanto tēpe de-
 monū error tenuerat. & sciebāt eē spi-
 ritualē aliquā potestātē. & inextis at-
 q; augurys & diuinationib; quandā si-
 militudinē diuinitatis agnouerāt
Unde rursū ad eos loq̄t. p̄pt' qd̄ con-
 testor uos ī die hac. q̄a mund' sum ego
 a sanguine omniū. **N**ō enī subtraxi
 q̄ min' annūciare uobis omīe cōsilium
 dei. **E**t ī alio loco. qm̄ nichil subtrax-
 erim eoz q̄ uobis p̄derāt. quin annū-
 tiarē & docerē publice & domestice.
Legerat enī in hierzechiele. qd̄ specu-
 lator q̄ p̄plo hostiū nō p̄dixisset aduē-
 tū. sanguis ciuū erigeret de mani-
 bus eius. & p̄ptea omne se uolunta-
 tē dī. uniu'sa que illis utilia forent
 annūtiasse memorauit. ut liber ess; a
 sanguine eoz. **U**t autē sciatōs eos q̄ esse-
 so crediderit demontacis p̄stigys & mā-
 gicis fuisse artib; obligatos. ī uide aploz
 actib; replicat & dī. plurimi q̄ eoz q̄
 curiosa gesserit. cōportantes lib; com-
 buiserit eoz omib;. & cōputauerūt
 p̄tium eoz. & iuenerūt argēta q̄nq;gē-
 ta milia. sic potent' ūbū dei cresce-

bat et confortabat. Hec idcirco uniuersa re-
plicam. ut ostenderent quare apostolus in hac
ul' potissimum epistola obscuros sensus et igno-
ta sacris sacramenta congererit. et de
scoy contrariarumque uirtutum docuerit
potestate. quod sunt demones. quod ualeant quod
an fuerint. et quomodo post aduentum christi sit
diruta atque destructa. De quibus ait. Non est
nobis colluctatio aduersus carnem et sangu-
inem. sed aduersus principatus et potestates. aduersus
rectores tenebrarum istarum. aduersus spiritualia ne-
quicie in celestibus. Et in alio loco. permanebo
autem effesus usque ad pentecosten. ostium enim
in apostolum est magnum et efficax. sed aduersariorum
multi. Permanet autem effesus usque ad pen-
tecosten. tempus Ieremie atque uictorie. quod non flectit
tamen genua. nisi etiam in terram. sed cum do-
mino resurgentes ad celestia sus tolli-
mur. Et permanet quod apostolum ei erat osti-
um. et non ostium modicum uel paruulum. ut uic-
to forti atque superato. domum eius inuadet.
spoliaret. euerteret. et captiuam duceret cap-
tiuitatem. quod satellitum suorum agminibus con-
gretatis. tota contra apostolum acie dimica-
uit et uictus est. Qui scilicet autem ephesius. et
hic uel maxime comparatur. quod sicut iohannes
mysterium natiuitatis antiqui domini reue-
latus in pectus eius recubuit. et de pu-
rissimo fonte hausit riuulum doctri-
narum. ita et huius in abeuntis pauli col-
lum irruentes. oculis atque amplexibus
suis indicauerunt unum se cum eo habere
scientie thesaurum. et magister desiderium
lacrimis contestati sunt. Illud quod in prefatione
comoneo. ut sciatis originem tam uolu-

H
o
r
a

mina in hac epistola conscripsisse. que et nos
ex parte secuti sumus. apollinaris etiam et
didimum quosdam commentarios edidisse.
equibus licet pauca descripsimus. et nonnulla
nobis uidebantur adiecimus siue subtraxi-
mus. ut studiosus statim in principio lec-
tor agnoscat hoc opus uel alienum esse. uel

Explicit prologus. In cuius comitarij beati Hieronimi presbiteri in epistolam sancti pauli ad ephesios.

Paulus apostolus ihesu christi per uoluntatem
dei. Si per ipso. propositio. ministerium
ei per que res agitur ostendit. uidetur
in in illa sententia sensus iste con-
gruere. nemo uenit ad me. nisi pater
meus attraxerit eum ad me. atque ita
fiet. ut et illud quod in iohannis euangelio legi-
tur. omnia per ipsum facta sunt. hanc dubium
quin per filium non preiudicet domino nostro ihesu
christo. quasi ex eo minor sit quod patris obtem-
peret uoluntati. quomodo et nec non preiudicat
pater. quod per uoluntatem eius paulus apostolus ihesu
christi sit. Alii uero ita locum istum intelligunt.
ut paulum apostolum ihesu christi. per uoluntatem dei
que sit christus ostendi putent. ut sic sa-
pientia et uerbum et uirtus dei et uita et re-
surrectio et uia dei. ita etiam uoluntatem ap-
pelleat. Non nulli nichil referre existi-
mant. utrum per uoluntatem dei. an ex dei
dixit uoluntatem. quia hys propositioibus
indifferenter utatur apostolus. et id ipsum per uolu-
tatem significare. quasi dixit. ex uolun-
tate dei. **S**cilicet omnibus que sunt ephesios. **Q**ui-
dam curiosi putant quam necesse est ex eo
quod moysi dictum est. hec dices filiis israel.
qui est misit me. etiam que ephesios sancti scilicet et

fideles. essentia uocabulo nūcupato. ut
 quom a scō scī. a iusto ita. a sapiente sa-
 pientes. ita ab eo q̄ est. hū qui s̄ appellen-
 tur. i iuxta eundē elegisse dñm que n̄
 erāt. ut destrueret ea que erāt. **I**piā q̄
 scriptam que in testimoniu adducta
 ē ita edisserit. ut destructionē eorū que
 erāt ex cōsequentib⁹ intelligam. ut nō
 mgt̄ glouet om̄s caro in cōspectu dei.
Si enī aut̄ quispiā ex eo qd̄ non erat
 in id qd̄ est. a deo eē pficiēs n̄ datori ḡ-
 tiā referat. s; sui meriti ⁊ uirtutis esti-
 met qd̄ subsistit. ita qd̄ est. eē destrū-
 itur. ⁊ n̄ eē quod fuerat. **A**lii ū simpli-
 cit̄ non ad eos q̄ s̄. s; q̄ ephesi scī ⁊ fidele
 sūt. sc̄ptū arbitrant. **E**t fidelib; ī x̄pō
 ihu. **Q**uonā sc̄ficata ē mulier infide-
 lis ī fr̄e fidelis. ⁊ uir infidelis sc̄ficat⁹
 ē in muliere fidelis. ⁊ s̄ uasa q̄ sc̄a et
 multe p̄cudes q̄ dō mactant̄ in tēplo.
 p̄t̄ea eos q̄ sc̄os dixerat uocauit ⁊ fide-
 les. quia fides ex m̄tis ip̄e dēcedit arbi-
 trio. sc̄ficatio ū ex sc̄ficantis m̄dū ab-
 s; uoluntate nr̄a sumit largitate. **Q**d
 aut̄ ait fidelib; ī x̄pō ihu. ⁊ hoc ad distic-
 tionē diligentissime obseruatiōis ē po-
 sitū. **S**t̄ quippe plures fideles. s; n̄ in x̄
 ihu. **S**iquis reddat depositū. sic ut cō-
 m̄data non abneget. fidele se amicu
 exhibeat. ^{animā} aut̄ magis quā fide
 parat̄ sit p̄de. quod de n̄nullis phylo-
 sophis legim⁹. q̄ ne illi quidē iati glo-
 ri ent̄. atheniensis meretrix p̄petra-
 uit. ite quidē fidel̄ est. s; n̄ ē fidelis
 in x̄ ihu. **G**rā uobis ⁊ pax a dō pat̄

nr̄o. ⁊ dño ihu x̄pō. **S**ue ambo ad u-
 trūq; hoc est q̄ grā et pax tā ad dñm pa-
 trē quam ad dñm nr̄m ihm x̄pm. si-
 ue ad singlōs referenda s̄ singula ut
 grā ad dñm patrē. pax ū referat̄ ad x̄.
 siquidē. ita sequit̄. in laudē gl̄e gr̄e
 sūt. m̄q̄ gratificauit nos in dilecto. ut
 grā patris in eo sit qd̄ filiu. p̄ salute
 nr̄a dignat⁹ ē m̄t̄e. pax ū filij ī eo
 qd̄ p̄ ip̄m pat̄ reconciliati sum⁹. ⁊ de-
 structo medio pariete inimicitias ī
 carne euacuās fec̄ utrūq; unū. **B**e-
 nedictus d̄s ⁊ pat̄ dñi nr̄i. qui b̄ndix̄
 nos ī omni b̄ndictione sp̄uali in celes-
 tib; in x̄pō ihu. **Q**uom̄ sc̄dm̄ subam
 atq; naturā d̄s bon⁹ cōmuniōne sūt
 efficiunt bonos. ⁊ loquit̄ ad isrl̄ scī esto
 te qm̄ ego sc̄s sū. ita ⁊ ip̄e b̄ndict⁹. nō
 p̄stat eē b̄ndictos. **D**at quippe legisla-
 tor b̄ndictiōes. et b̄ndictio dñi sup̄ ca-
 put iusti. cognom̄tū h̄t baruch. qui ^{cu b̄ndictiōis}
 in lingua nr̄a b̄ndictū sonat. **B**e-
 dix̄ autē nos n̄ in una b̄ndictiōe s; in
 cunctis. n̄ quo om̄s om̄ia cōsequimur.
 s; dū singuli ul' singlās ul' plures ha-
 bemus. ex omnib⁹ omnes p̄ singlās pō-
 s̄ s̄de m̄. ⁊ n̄ in t̄renis b̄ndictiōib⁹. s; ī sp̄alib⁹.
St̄ quippe ⁊ t̄rene b̄ndictiōes. h̄rē quem-
 piam liberos. affluere opib⁹. honore
 et sanitate gaudere. **S**ue t̄rena bene-
 dictio. usq; ad irrationabilia iūnta
 descendit. **D**ictum ē quippe de illis.
Bndix̄ eis dñs ⁊ dix̄. crescite ⁊ multi-
 plicamini. **S**p̄uales b̄ndictiōes in celes-
 tib; s̄. quia t̄ra b̄ndictionē n̄ capit

ss
ss
ss

cu b̄ndictiōis

ss

mat ap' dñi fuit d's ubi.

spūalem. Siquidem et bñdictioēs ille que
in leuitico dei p̄cepta seruantiū p̄mit
tunt. ubi causa et tñus gentib; fene
rari. plena ē horrea frumtus. bñdictō
eos ē in urbib; bñdictos in ags. et ceta
bis similia i p̄phetias n̄ uidem exple
ta hōib; qui imelotis et capnis pellib;
errauerūt. in egestate. in angustia. i de
sertis montibus. in speluncis et icauine
petrarū. p̄secutorū impet' declinantes.
Spūalit' g' accipienda sūt omnia. et spū
alia n̄ in t̄renis locis s; i celestib; expec
tanda. Qd' u' aut bñdixit nos in omni
bñdictione spūali i celestib; quasi iam
in p̄tito factum sit. et n̄ in futō p̄mis
sū. id est bñdixit et n̄ bñdictus ē. queri
t' quom' adhuc i t̄ra nos positos. celesti
benedictioē bñdixerit. Siue g' qd' con
u'satio n̄ra in celis ē. et n̄ sumus d̄m̄
do isto. s; deposita imagine hac. por
tam' imaginē sup' celestis. et icarne n̄
uivim' s; in spū. et thesaurizam' nob' in
celis ubi cor habem' dicim' n̄ celesti
bñdictioē bñdicti. siue certe qd' om̄is
benedictio spūalis in x̄ licet i terra
sit. tam' de celestib; cōputet'. Bñdixit
nos iquit in om̄i bñdictione spūali in
x̄po. in sermōe dī. et sapiā et uitate. ceti
q; uitate. Dupliciter autē intelligendū.
bñdict' d's et pat' dñi n̄ri ihū x̄pi. ut
sit bñdictus d's qui uniuersoz ē conditor.
et pat' domini n̄ri ihū x̄pi. ut ita ut et d's
pat' ad dñm̄ n̄rū in cōmune referat'. be
nedict' d's. et qui assūpt' est hōis. et pat'

Hunc locū - aliqua
q' secunt' inepta pla
ni' apuunt' ad palma
chui - marcellā -
Et uis - multoz
littis didici

icelestib;

Huc q' dicitur

Qd' sit
katabole

P̄mis
rephen
sionet
mos
de p̄desti
natione

et qui in p̄ncipio ubi d's erat apud
dñm. n̄ quo alius assūpt' homo. et ali' sit
sermo qui assūpserit. s; q' un' atq; idem
p' uarietate causarū nunc sublimi n̄c
humilis p̄dicet'. Sicut elegit nos i ip̄o
an' mundi cōstitutione. ut essem' sc̄i
et imaclati corā ip̄o. Pro cōstitutione
mūdi in ḡuo scriptū ē. taprokataboles
kosmoy. Non idipsū autē katabole qd' cō
stitutio sonat. Vnde et nos prop̄ paup
tate lingue et rerū nouitate. et sicut qdā
ait. qd' sit grecoz et sermo latinoz et lingua
felicioz. conabim' n̄ tam ubum trāster
re de ubo qd' impossibile ē. quā uim ubi
quodā explicare ceuitu. Katabole p̄rie
dī. cū quid deorsū iacitur et inferiorē
locū mittit de sublimi. ut cū aliq' res
sumit exordiū. Vnde et hy q' edū fu
turarū p̄ma iaciūt fundamēta. kata
bebakone. id est deorsū initia fundamē
toz iecisse dicunt'. Volens itaq; paul' os
tendē quod d's uniuersa sit machinat' ex
nuchilo. n̄ conditione. non caturā. n̄ fac
turā s; katabolen. id est initū fundamē
ta ad cū retulit. ut n̄ iuxta manicheū
et cetās hereses q' factorē matiā ponit.
aliquid un' create facte sūt antecesserit
caturas. s; om̄ia ex nichilo substiterit.
Quod autē electos nos ut essem' sc̄i et
imaclati corā ip̄o hoc ē. do ante fabri
cā mundi testat' ē. ad p̄sentiā dī p
tinet. cui om̄ia futā iam facta sūt. et
anteq; fiat uniuersa sūt nota. sic hierē
mias i utō eligit. sc̄ificat. roborat'.
i typo x̄. p̄pha i gentib; mittit. Alius

u qui dm iustu conat ostendere qd n
 ex puidio scie sue: s; ex mto electoy
 unūqueq; elugat. die ante uisibiles ca-
 turas. celū. terrā. maria. et omia que
 int' ea sūt. fuisse alias iusibiles carās.
 in quib; r aiās que ob qsdam causā so-
 lu deo notas deiecit s; r deorsū i ualle u-
 tā lacmarū. in locū afflictiois r pegna-
 tiois nre. in quo scs dauid cōstitut' ora-
 bat ut ad sedē pstinā reūteret' dicens.
 heu m q' icolatus m's p. ha. cū. ha. ce. o.
 peregnata ē aiā. o. **Q** in alio loco. Mis-
 ego homo q's me libabit de corpe mor-
 tis huj'. i melius ē reūti r ee' cū x'. **I** ali-
 bi. Ante quā humiliarer ego deliq'. **C**e-
 tera hys similia. Itaq; pus q' aiē in quos
 p'cipitarent' in mundū r mund' ex aiā
 b; fieret cū habitacib; suis. in infi-
 mū ipē detectus. elegit paulū d's r et'
 similes corā se q' erāt scī q' imaclati.
Nemo aū eligit n' de plurib; et ubi sūt
 aliq' uiltiores. ibi electio ppetrat'. **Q**uom-
 aū in babilonia ciuitate qn anabucho-
 donosor i chaldeā abductus ē ppls. mis-
 si sūt pphie. ezechiel. daniel. tres pue-
 eri. ageus r zacharia. n' quo r ipi me-
 ruerit captiuitatē s; ut essēt in solatio
 captiuoy. ita i illa deiectioe mundi eos
 qui aū quā mund' fieret electi erāt ado-
 missos esse i eruditionē animarū pua-
 ricatey. ut ad p'dicationē eoy reūteren-
 tur i eundē locū unde corruerāt. hoc
 ē qd a moysē i octogesimo psalmo dī.
 dne refugū fact' es. n. a. g. i. g. anteq'
 montes firmarent'. q' fieret tra r orbī

trarū qd scil' ante q' mund' fieret
 r uniuersa genatio principi un-
 sumēt. scis sius d's refugū fuerit.
Quod aut' ait. ut essem' scī r imaclā-
 ti corā ipso. int' scm r imaclatum hoc
 int' est. qd scs. imaclatus q' intelligi p'.
 imaclatus ū. n' statū r scs. Paruuli q' p-
 pe imaclati sūt. quia integ' corpe nul-
 lū fecere peccatū. i tam non scī. q' scī-
 tas uoluntate r studio cōpat'. i quod
 imaclatus dici pot' ille q' peccata n' fa-
 ciat. scs aut' is q' uirtutib' plen' sit.
 iuxta id qd in quodā psalmo scribit'.
Cābulat sine maclā. r op. it. **I**ncantē cāticoy
 tota spōsa. priā mea. i. o. a. d. n. i. t. **C**rit' qm
 scs q's i imaclat' corā dō sit. c. p. h. a. testat' dicit'. n'
 itificabit' i ospec. t. o. v. **A**ut' enī scī r imaclati co-
 rā dō i ephesij. i. falsū ē h' qd dī. n' itificab. i. ospec. t. o. v.
 aut' si nemo itificat' i ospectu dī. falsū ē qd p'cessit.
 sanctos r immaculatos esse in conspec-
 tu dei. **A**d quod bisarie respon-
 denduo
Nō enī ait paul'. elegit nos aū con-
 stitutionē mundi cū essem' scī r im-
 clati. s; elegit nos ut essem' scī. hoc ē q' **q' imaculat'**
 scī r imaclati aū nō fuim' ut p'ea esse-
 m'. **Q**uod r de peccatorib; ad meliora
 cōuersis dici potest'. r stabit illa sen-
 tentia n' itificabit' in ospectu tuo om-
 nis uiuēs. id' tota uita sua. i omī q'
 i mundo isto gūsat' est tēpe. **Q**d quidē
 ita itellectū. q' adūsū eū facit. q' ante
 quā mund' fieret aiās electas die cē-
 p't' scitātē. r nullū uitū peccatoroy.
Non enī ut antea dīrim' eligunt' pau

Quid sit inter
 scī r imma-
 culatum.

Iustitia

Solutio

ius et qui ei similes sunt quia erant
sani et immaculati. et eliguntur et predestinantur
ut in consequenti uita per opera atque
uirtutes sancti et immaculati fiant. Deinde
sic sentiendum est quia non dixit. non iusti-
ficabitur in conspectu tuo quisquam uiuens. sed
omnes uiuentes. id est non iustificabuntur omnes.
iustificabuntur uero alii. In karitate pre-
destinas nos in adoptione filiorum per ihesum
christum in ipso. quando credidimus in fili-
um dei. **D**upliciter intelligendum: ut kari-
tas uel cum superioribus uel inferioribus co-
puletur. Cum superioribus ita. ut essemus sancti
et immaculati coram ipso in karitate
et peccata sequatur. predestinas nos in adopti-
one filiorum per ihesum christum in ipso. et uel infe-
rioribus aut sic. in karitate predestinas nos
et reliqua. Differentia uero greci sermonis pro-
phetos et oriscentos. latinus sermo non expli-
cat. Superior quippe sermo ad eos refertur
quod antea non fuerit. et prius quam fieret dehi-
cogitatum est. et peccata substituerit. inferior uero
de eo quod nulla cogitatio. uoluntas nul-
la precessit. sed semper fuit. et nunquam. ut esset. ac-
cepit exordium. Unde recte nec quod cum an-
te non esset peccata substituerit de prophetis.
de filio uero hoc est de domino nostro ihesu christo in ali-
o loco scriptum est oriscentos. quia semper
cum patre fuit. et nunquam eum ut esset. patris
uoluntas precessit. Ex quo colligitur semper pa-
tris. semper fuisse filium. et in quibus eterni-
tas coequalis est. eandem esse naturam. Hec non
etiam hoc inferendum. quod cum predestinet
nos siue prefirmat deus in adoptione filio-
rum per ihesum christum. tamen non ante filii esse

possumus. nisi filii eius ihesu christi fidem et in-
telligentiam recipiamus. Et ille quidem natu-
ra filius est. nos uero adoptione. Ille nunquam
filius non fuit. nos antequam essemus predes-
tinati sumus. et tunc spiritum adoptionis
accepimus. **S**ecundum placitum uoluntatis
sue. in laudem glorie gratie sue. **V**erbum
eudokiam quod latinus est interpretatus pla-
citum. apud grecos compositum est ex duobus
integris. apotoy eukai. toydekeyn. a be-
ne et placito. quod nos non possumus dicere
beneplacitum. quia non statim omne quod pla-
cuit. et bene placere potest. sed ibi tantum
eudokia hoc est beneplacitum dicitur. ubi quod
placuit recte placitum comprobatur. Hunc
autem sermonem de hebraico reson septu-
aginta interpretes transtulerunt. rebus
nouis. noua uerba fingentes. Inuadit
itaque in hoc loco occasione. qui ante con-
stitutionem mundi animas putat eorum
angelis et ceteris uirtutum nominibus
in caelesti iherosolima fuisse uisatas. quod nec
beneplacitum deo nec in laude glorie eius
et gratie possit intelligi. alios nudos. bar-
baros. seruos. debiles. alios diuites. ro-
manos. liberos. sanos. non cause precesse-
runt. quibus ex meritis animarum unaque
que sortita sit. Et illud quod ad roma-
nos scriptum se quidam putat nosse nec
norunt. an non habet potestatem figulum
de eadem massa facere aliud uas in ho-
nore. et aliud in contumeliam. ad eundem
sensum refertur. ut quomodo uita bona seu
mala. laboriosa. uel facilis. frust in u-
to mundo agit. nisi credamus dei futu-

¶ nobiles. ignobiles in diuisa ceteri parte genam.

mal' populentos et
opulentos

dehnt

rum esse iudiciū: ita et diuinitas in hoc mundo nascentiū iusticiā dei arguat. nisi animarū merita p̄cesserit. Si enim inquit hec n̄ ita accipiunt. nec beneplacitū uoluntatis dei erit. nec in laudē gl̄e gratiē ei' alio' eligisse ante cōstitutioneō mundi ut esset sancti & inmaculati. i ha-beant adoptionē p̄ ihm. xp̄m. alios uult me' ditiōi p̄p̄tius destinasse. **I**n lau-dem gl̄e gratiē suē. inq̄ gratificauit nos in dilecto. **Q**ue laus inquit gl̄e gratiē dei ē. alios gratificare in xp̄o. alios et̄nis p̄parare supplicis. amare iacob ante q̄. ci-atur ex utero. odisse esau. prius quā dig-na odio p̄petraret. n̄ cause p̄cesserit que iusticiā dei p̄bet. **O**mnis ḡ gratia quā cōsequim̄ in gl̄am & laudē eius q̄ nō gra-tificauit i dilecto. hoc est in xp̄o dño nō- tro i saluatore complet. qui absq; sapia-ueritate. iusticia. pace. redemptioē. cete-risq; uirtutib' nullū bonū intelligi potest. **H**ec putandū quod in latinis codi-cib; habet. scriptum eē in dilecto filio suo: s; simplicit̄ in dilecto. **E**t si quidē esset additum dilecto dei. uel dilecto pa-tris. est; simplex intelligentia. & omni-um opinione uulgata. quod dñs nost̄ ibesit diligeret a patre. S; n̄ magnum aliquid p̄prietati filij concederem. cū sic filius diligeret ut cetera. **D**icit quip-pe ad eum. Diligis omnia & nichil odis-ti eoy que fecisti. neq; enī odio qd habēs condidisti. **A**ut si esset appositū inq̄ gra-tificauit nos in dilecto p̄ omnibus. uniuersus serupulus fuisset ablat. quia

et patriarchas & p̄phas. i omnes scōs tu-ros scimus a deo fuisse dilectos. **H**unc ū quod absolute locutus ē dicens in dilec-to: ita in intelligendū uidet. ut subau-diat ab omnib'. **S**i enim. xp̄e ut sepe iā diximus sapientia ē. iusticia. pax. gau-diū. continentia. & cetera hec uirtutum uocabula. etiā h̄y qui sequi nequeūt dili-gūt. **E**t nullus tā confessi sceleris est. ut n̄ sapientiā. & iusticiā amare se di-cat. **S**uom̄ et de substantia dei omniū hominū sentit opinio quod diuina sit. & nullius sensu facile cōphenda-tur. errat ū unusquisq; dum talem & talem eam putat. ita et. xp̄m scdm̄ qd diuinas uirtutes sonat om̄s diligunt. licet plures factis. p̄bare n̄ possit it̄ qd diligunt. **I**ste est dilectus. quem esti-mo et in ysaia significari. cantabo dilecto canticū dilecte uinee mee. & uinea facta ē dilecto. **E**t in uicesimo octauo psalmo. **C**onteret dñs cedros libani. & cōminuet eos tanquā uitu-lum libani. et dilectus sicut filiū u-nūm. **I**n quo habent̄ redemptionē p̄ sanguinē ipsius. remissionē pecca-torū. **I**lle redimit̄ qui captiu' est. et in hostiū ueniēs potestate. liber esse desinit. Ita et nos quidā dicūt i hoc mundo esse captiuos. & sub princi-pib; & potestatibus iugo seruitutis teneri. nec ante uinctas explicare ma-nus cathenis. & oculos sursum attolle-re. nisi redēptor aduenit. **Q**uis iste tan-tus est & talis. qui possit p̄cio suo

I

xi. capitulu
ysaie.

ss
ss

totū orbem redimere. ^{autē dī} Ihesus xpc. pp
um sanguinē dedit et nos de serui-
tute eripiens libertati donauit. **E**
re uera si hystorijs gentiliū credim⁹
qd codrus. & curtius. et decū. mactes. pes-
tilentias urbiū & fames. et bella suis
motib; represserūt. quanto magis hoc
in dei filio possibile iudicandū ē qd
cruore suo non urbem unā. s; to-
tū purgavit orbem. **D**upliciter ū
sanguis xpi. & caro intelligit. I spi-
ritualis illa atq; diuina. de qua ipse
dicit. caro mea uere est cibus. & san-
guis meus uere ē potus. et n̄ man-
ducaueritis carnē meā & sangu-
nem meū biberitis. n̄ habebitis
uitā eternā. ul' caro & sanguis que
crucifixa ē. et qui militis effusus
est lancea. **I**uxta hanc diuisionē
& īsanctis eius diuisitas carni. et
sanguinis accipit. ut alia sit caro
que uisura ē salutare dei. & alia
caro & sanguis que regnū dei ne-
queat possidere. **C**onsequentē autē
post redēptionē sanguinis xpi. re-
missionē scribim⁹ accepisse peccatorū.
quia n̄ redempti fuerim⁹. frust' no-
bis peccata donant. nec ante ueniā
accipere possum⁹ delictorū. & serui
esse cessamus. nisi p̄cūm p̄ nob̄ cru-
entus quondā uictor accipet. **S**e-
cundū diuitias gr̄e eius. que ha-
bundauit ī nobis. **Q**ui intelligit
hoc quod dictū est. gr̄a estis salua-
ti et n̄ ex operib; . & quinquaginta.

Puid sit uer
sapientia & pru
dentiam

ss
ss

& quingentorū denariorū. quod cui
plus dimittit plus diligit. iste po-
test scire quod scdm diuitias suas
dei gratia habundauerit in nobi. max-
ime in ecclia de gentib; congregata. q̄
aliena fuit a testamto & promissio-
nib; isrl'. cui delicto nos salutē conse-
cuti sum⁹. **A**n n̄ est magnitudo gr̄a-
rū in paulo & ceteris sanctis de quib;
dicit. nescitis qm̄ angelos iudicabim⁹.
Et in alio loco. Inquem desiderāt an-
geli prospicē. & rursum. Pater da ut q̄
modo ego et tu unū sum⁹. sic & ipsi in
nobis unū sint. **H**as diuitias gratia-
rū ille in se n̄ facit uacuas. q̄ quantū
ualet humana fragilitas. nitit. labo-
rat. contendit et cum aplo loquit. gr̄a
eius in me uacua n̄ fuit. **C**ui ū benefi-
cū magnitudinē n̄ recordat. ad deteri-
ora dilabit. in ista diues gratia dī. o-
pulenta largitio paup̄tate tenuatur.
In omni sapientia & prudentia. notū
faciēs uobis mysterium uoluntatis sue.
Sapientia & prudentia esse diuisas. sto-
ci quoq; opinant. dicentes. Sapientia ē
rerū diuinarū humanūq; cognitio.
Iuxta hanc diuisionē possumus sapi-
entia inuisibiliū & uisibiliū dicere.
prudentia ū tantū uisibiliū. **Q**ueri-
tur itaq; quom̄ nobis d̄s in omi sa-
pientia et prudentia notū fecerit
mysteriū uoluntatis sue. **E**t quidē pri-
mū simplici accipiendū. quod myste-
riū uoluntatis ei sit redēptio n̄ra p̄ sanguinē
filij eius. .i. remissio peccatorū scdm di-

P prudentia uero. mortalium tantum

uitas gr̄e eius que habundauit ino-
 bis. quod scilicet in dñi passioe cre-
 dentes que e stulticia n̄ credentib⁹ sa-
 pientia possideam⁹ atq; prudentiam⁹
 deinde quod p̄ scripturas suas nota no-
 bis fecit uniuersa mystia quom̄ pri-
 mu celū & terrā machinatus sit. et
 omnia que intra ea s̄ fecerit ordina-
 ri atq; distinxerit. ut plasmat⁹ homo.
 & usq; passionē xp̄i mund⁹ impletus
 sit. quom̄ ex uisibilib⁹ ea que sūt iui-
 sibilis cognoscant⁹. ad extremū qd̄ et-
 iam que in trā sunt sapientia indige-
 ant atq; prudentia. Quot⁹ enī quisq;
 n̄m̄ scit. quid sit illud qd̄ aues in ae-
 re suspendit. pisces i fluctib⁹ n̄ necet⁹.
 hominū gressus pmoueat. rabiem i-
 citat bestiarū. **S**; qui diligēs lector est.
 statū nobis hoc opponit. **S**i ex parte
 cognoscit paulus. ⁊ ex parte pphetat. ⁊
 nunc uidet p̄ speculū in enigmate qd̄
 modo ul̄ ipsi uel ephesus in omī sapien-
 tia atq; prudentia dī mystium reue-
 latū est. **H**ac itaq; necessitate cōpelliō
 mutare ordinē lectionis. & facere se-
 cundū placitū uoluntatis sue. i laudē
 gl̄e gratie sue i qua gratificauit nos
 indilecto. in quo habem⁹ redēptionē p̄
 sanguinē ipsius. remissionē peccatorū.
 scdm̄ diuitias gr̄e eius que habunda-
 uit i nobis in omī sapiā & prudentia.
 ut cū huc usq; distinxerimus. qd̄ scili-
 cet omī sapiā ⁊ prudentia ad sup̄io-
 ra iungantur. deinceps inferam⁹ no-
 tū faciens nobis mys- **teriu** uo-

luntatis sue scdm̄ ^{benē} placitū suū. **P**otest
 autē ⁊ hac manente sententia & pru-
 dentia. dici reuelatū esse mysteriū. n̄ qd̄
 ipsi in omni sapientia mysterium di-
 di cerit. ⁊ d̄s in omni sapiā atq; pruden-
 tia. iuxta quod cōsequē poterāt eis mys-
 teriū reuelauit. **S**ecundū placitū su-
 um qd̄ p̄posuit in eo i dispensatione ple-
 nitudinis tempoz. **S**upra dixerat se-
 cundū placitū uoluntatis sue. n̄ sedo
 placitū suū. uoluntate detracta. **I**bi pro-
 oris moy. id̄ predestione in adoptionē
 filioz per ihm̄ xp̄m̄ posuit. **H**ic ū p̄the-
 sin. id̄ p̄positionē. **I**nt̄ predestione au-
 tem & p̄positū hū qui solent int̄ ūba
 discutere hoc asserit interē. quod pre-
 destio alicui rei multo ante in men-
 te eius qd̄ destinet quid futurū sit p̄-
 figuret. p̄positū autē cum iā uicina
 sit machinatio ⁊ penē cogitationē
 sequat̄ effectus. **Q**uod ū ait p̄-
 posuit i eo. ad mystium referendū ē.
Si quidē sup̄ dixerat. ut notū faceret
 nobis mysteriū uoluntatis sue qd̄ mys-
 teriū dispensatio ē plenitudinis tem-
 poz. ut statuto tempe omīa comple-
 antur. **Q**uom̄ enim heres quādiu par-
 uulus est licet ipsi bona sint. tamen
 needū ei debet hereditas. ita & myste-
 riū quod predestinatū fuerat adō in
 adoptionē filioz ei. ante n̄ potuit
 dispensari n̄ suo ueniret tempore.
De quo & alibi nuō singulari paulus
 ait. **U**t autē uenit plenitudo tempo-
 ris misit d̄s filiū suū. qui ante ue-

*Quid sit int̄
 p̄determinationē
 ⁊ p̄positum*

ss
 ss

nire n̄ potuit nisi mysteriū temp̄s
impleret. **R**ecapitulare om̄ia in xp̄o
que in celis & que in t̄ra in ip̄so. **P**ro re-
capitulare ī latinis codicib⁹ scriptū ē
instaurare. **E**t miror cur ip̄so greco uer-
bo n̄ usi s̄ it̄ translatores. cū istiusmo-
di licentia dialētica quoq; & philoso-
phia sicut in greco habent̄ assumpt̄e
sint. **N**am & oratores iēpylogi s. uel an-
te ep̄ylogos in fine causarū propter
memoriā iudicū et eorū q̄ audire ne-
gotia recordationē. anakephaleosin so-
lent facere. ut que p̄us latius dispu-
tarūt breui postea sermone compre-
hendat̄. & unguisq; recordari eorū in-
cipit que audiuit. **S**ensus itaq; in p̄-
senti loco hic ē. **O**mnis dispensatio q̄
ante mundū & postea c̄ cepit in mū-
do tā uisibiliū quā inuisibiliū crea-
turarū aduentū dei filij polliceba t̄.
q̄d adam qui de paradiso eiectus est.
p̄ saluatore reuocand⁹ erat. q̄d in fabri-
catione turris linguarū unitas est.
in actib; ap̄loy portendebat dona lin-
guarū. q̄d ysaac in typo dñi cruce su-
am ip̄se portauit. q̄d samson scām co-
mā nutriens dālile paup̄is dilexit
amplex⁹. & omnia cordis sui secreta cōfessus ē.
saluatoris ⁊ ecclie ex gentib⁹ uere pau-
peris ⁊ egenē mystiū significabat.
In cruce itaq; dñi ⁊ in passioē eiu⁹ re-
capitulata sūt om̄ia. idē in hac ana-
kephaleosi supputata. **Q**uod ut mani-
festus fiat. cotidiane cōsuetudinis a-
liqd̄ ponam⁹ exemplū. **V**erbi causa,

viginti denarios erogauit. rursū quinq;
& alios quindeci. triginta quoq; & ter-
decē p̄ diuisa temp̄a dedi. **H**ec si unū
uoluerō supputare. centenariū in nume-
ri summa succrescit. & in uno numō
habebo omnia que ante descripserao.
Sic itaq; uniuersa mysteria ⁊ om̄is dis-
p̄tatio uetustatis. n̄ solū que in t̄ris
s; etiam que in celis gesta ē. in xp̄i pa-
sione complet̄. **C**um enī semel in xp̄e
passus fuerit & sepultus. & resurre-
xit. ⁊ ad pat̄re uictor ascenderit. n̄ ne-
cesse habeo ueterē numerū. quia in u-
no om̄ia teneo. **D**iligent̄ attendite qd̄
n̄ solum om̄is hystorie sc̄pturarū q̄s
in t̄ra gestas scriptura cōmemorat.
sp̄s sanctus enumerat. s; etiā in celes-
tib; que nobis occulte sūt. in xp̄i reca-
pitulate passioē teneant. **I**n qua ⁊ sor-
te uocati sumus. sc̄dm̄ p̄positū ei⁹ qui
uniuersa opat̄ sc̄dm̄ consiliū uolun-
tatis sue. **V**erbū hereditatis ⁊ sortis
p̄ quas in xp̄i sorte uenim⁹. ostendit
nos de alia in aliā potestate transmi-
grasse. ⁊ sc̄dm̄ qd̄ in deuteronomio sc̄ptū
est. quando diuidebat altissim⁹ gentes.
cū disseminaret filios adam. de angelo
rū conditioē ad partē dñi esse trāslat⁹.
& illi quidē aliena et s̄ uel cōmissa. uel u-
surpata tenuerūt. iste uero recepit sua.
⁊ ascendēs in altū captiua duxit capti-
uitatē. idē eos qui ante captiui fuerāt
in p̄ditionē. ip̄se cepit ad uitā ut re-
duceret ī excelsū. ⁊ quodāmodo est
capta cap tuuitas. dū p̄ secundā

captiuitate qui prius captiui fuerant liberant. **C**onsidandum quod hic poris mos et pthesis id est predestinatio et ppositum simul posita sunt. iuxta que operatur deus secundum consilium uoluntatis sue non quo omnia que in mundo fiunt aut dei uoluntate et consilio pagantur alioquin et mala deo poterunt imputari et quod uniuersa que faciat consilio faciat et uoluntate que scilicet ratione plena sit et potestate facientis. **N**os homines plerumque uolumus facere consilio et nequaquam uoluntate sequitur effectus illi autem nullus resistere potest. quoniam omnia que uoluerit facit. **V**ult autem ea quecumque plena sunt rationis atque consilii uult saluari omnes. iactationem ueritatis uenire. **S**ed quia nullus absque propria uoluntate saluatur. liberi enim arbitrii sumus. uult nos bonum uelle ut cum uoluerimus uelit in nobis et ipse suum implere consilium. **V**t si mus in laude glorie eius qui ante sperauimus in christo. **S**i sperauimus tantum diximus in christo et non promissis ante sperauimus quod grece dicitur pelpikotes est manifeste sensus eos qui sperauerunt in christo sorte uocatos esse et predestinatos secundum ppositum eius qui uniuersa operatur iuxta consilium uoluntatis sue. **H**uc uero ppositionis adiectio ad illam nos intelligentiam trahit de qua superius disputauimus exponentes hoc quod scriptum est quoniam benedixit nos omni benedictione spirituum in celestibus in christo sicut elegit nos in ipso ante constitutionem mundi ut essemus

sancti et in maculati coram ipso. **Q**uod scilicet sicut iam nos benedixerit in omni benedictione spirituali in celestibus et elegerit ante constitutionem mundi ita etiam nunc sperasse ante dicam in christo ex eo tempore quo electi et predestinati in celestibus sumus et benedicti. **A**lius uero hoc dogma non sustinet quod ante sumus et sperauimus in christo. **I**sto capite degimus illo intelligentiam transferunt ut in aduentu domini saluatoris quoniam dicat in nomine eius omne genua flecteret celestium terrestrium et inferorum et omnis lingua confitebitur quia dominus ihesus christus in gloria est dei patris cum ei fuerit uniuersa subiecta alios uoluntate alios necessitate subiciendos et eos qui ante presentiam maiestatis eius sperauerunt in eum futuros esse in laudem glorie eius et uocari per pietas eos uero qui reperi fuerint necessitate credentes eo tempore quo nec diabolus et angeli eius poterunt negare regnatum esse sperantes et non in laudem glorie eius. **Q**uod quidem et nunc ex parte uidentur expleri quia alia sit merces eius qui uoluntate sequatur deum alia qui necessitate. **H**eruntammodo siue per occasionem siue per ueritatem tantum christus annuntiet dum in seiat et sperans et ante sperans quod diuinitate spei diuersa sunt premia recepturi. **I**n quo uos audito uerbo ueritatis euangelii salutis uere in quo et credentes signati estis spiritu sancto promissionis. **I**n quo hauri debui quoniam in christo inter ceteros qui audierunt uos quod ephesum uerbum ueritatis

ss
ss
ss
s

salutis uere

audistis euangelium salutis uere.
cui credentes signati estis spiritu repro-
missionis sancto. Videtur autem iuxta ordi-
nem lectionis non stare sententiam. nec ei
quod prelatum est. in quo et uos audito
uero ueritatis euangelii redditum
aliquid quod sequatur. quia statim ponitur in
quo. Quod supra sublatum in medio. po-
test textum reddere lectioni. Hoc autem pa-
tebat paulus de nimio amore christi. ut
eum semper quem diligebat etiam superflue et
extra ordinem notaret. quod potest ab-
sque nobis in omnibus epistolis eius lector dili-
gens inuenire. Unde et in uinculo secundo positum
in quo. ordinem deprehendit turbasse
sententiam. et anteriorem propositionem reli-
quisse pendente. Neque uero parua laus
ephesiorum est. non predicationis. sed uerbum
ueritatis audisse. Siquidem inter predi-
cationem et uerbum ueritatis multam esse
distantiam. et in alia epistola legimus. Et uer-
bum inquit meum et predicationis mea non
in persuasibilibus sapientie uerbis. sed in ostensi-
one spiritus et uirtutis. Queramus diligentius
ubi alibi scriptum sit. quod uerbum quod
audierit ueritatis. ut ex collatione eorum
possit perspicue pauli sensus aperiri. ubi quod
euangelium nominatum sit. siue cum ad-
ditamento. siue absolute. uerbi gratia. cum
ad ditamento. euangelium meum. et euangelium
ihesu christi. et euangelium eternum. uel quod
nunc dicitur ad ephesios. et euangelium sa-
lutis uere. absolute uero. ut cum loqui-
tur de luca. cuius laus in euangelio per
omnes ecclesias. Signatur autem qui audierit

Quid
sit signa-
culum dei.

uerbum ueritatis et crediderit in conspi-
ritu remissionis sancto. quia multi sunt
qui audierunt. et increduli permanentes
nequaquam signaculum sancti spiritus consecuti
sunt. Sicut et ad principem tyri tu es
signaculum similitudinis dei. Signacu-
lum autem dei est. ut quomodo primum ho-
mo ad imaginem dei conditus est. sic in se-
cunda regeneratione quicumque spiritum sanctum
fuerit consecutus. signetur ab eo. et figura
conditoris accipiat. Querendum etiam
ubi alibi scriptus sit spiritus remissionis sanctus.
uel quid significet. Ego enim estimo quia
sicut spiritus sanctus sanctum facit eum
cui fuerit infusus. et spiritus sapientie sapi-
entem. et intelligentie intelligentem. et con-
siliu cautum atque consultum. et fortitudinem
fortem. et scientie scientem. et pietatis pi-
um. et timoris timidum. deique timore tre-
pidantem. ita et spiritus remissionis. uel spiritus
dei sponsorem et deum facit eum in quo ha-
bitauerit. quomodo contrario immundus
spiritus immundum facit. et spurcam sibi do-
mum preparat spurco habitatore. fornicati-
onis quoque spiritus efficit scortatores.
de quibus propheta loquitur. Spiritu fornicati-
onis seducti sunt. Et nequam spiritus ne-
quam facit homines atque perversos. et de-
moniacos demones. qualisque fuerit li-
quor qui noue teste fuerit infusus. talem
diu testa et odorem retinet et saporem.
Qui est pignus hereditatis nostre. in redemp-
tionem adoptionis. in laudem glorie ipsius.
Pignus latinus interpres pro arrabone
posuit. Non idipsum autem arrabonem

quod pignus sonat. Arrabon future
 emptioni quasi quoddam testimonium
 et obligamentum datur. pignus uero hoc est
 quod pro mutua pecunia opponitur. ut cum
 illa reddita fuerit. reddenti debitum pigni
 a creditore reddat. Rursum in eo ubi
 ait in redemptione adoptionis. non habet
 iosephianam; periesin. quam nos adquisi-
 tionem siue possessionem possumus dicere.
 Nec tamen uim sermonis expressimus.
 Multa enim uerba sunt que nec de greco
 in latinum transferri ualent. nec de hebreo
 in grecum. et recipere nec de latino in
 grecum. nec de greco in hebreum. Quicumque
 igitur non tantum spiritum sanctum sed spiritum
 sanctum remissionis accepit. simul con-
 sequitur et arrabonem hereditatis. que he-
 reditas uita perpetua est. Et quomodo ex arra-
 bone estimatur qualis emptio sit futura
 et que possessio. ubi causa ex decem solidis
 centum solidorum uilla. ex centum solidis mil-
 le solidorum possessio. ita et ex uarietate
 arrabonis hereditas que postea secute
 magnitudo cognoscitur. Quamuis autem
 sanctus sit aliquis atque perfectus. et omnium iu-
 ditio beatitudine dignus putetur. tamen
 ad futuram hereditatem nunc arrabonem
 est spiritus consecutus. Si autem arrabonem
 tantus. quanta erit ipsa possessio. Quo-
 modo autem qui in nobis tribuit non
 est extra nos sed in nos est. sic et ipsa here-
 ditas hoc est regnum dei quod in nos est.
 in nobis usatur intrinsicum. Que enim
 potest esse maior hereditas. quam contem-
 plari et uidere sensu pulchritudinem

Quod
 sit arra-
 bon. et
 quid sit
 pignus.

sapientie. et ubi. et ueritatis. et lumi-
 nis. et ipsi ineffabile. et magnificam
 dei considerare naturam omniumque qui
 ad similitudinem dei conditi sunt sub-
 stantiam contueri. **I**ste autem spiritus
 remissionis sanctus. qui est arrabonem here-
 ditatis nostre. ideo non sanctus datur. ut re-
 dimantur et copulentur deo in laudem glo-
 rie ipsius. non quo deus laudem alicuius in-
 digeat. sed quo laus dei laudatoribus pro-
 sit. et dum per singula opera maiestatem ip-
 sius magnitudinemque cognoscitur. ad lau-
 dandum eum miraculo stuporem erum-
 pant. **P**ropterea et ego audiens fide
 ueram in domino ihesu et in omnes sanctos. non
 cessando gratias agens pro uobis. memoria
 uestram faciens in orationibus meis. ut deus
 domini nostri ihesu christi pater glorie det
 uobis spiritum sapientie et reuelationis. et
 agnitione eius illuminatos oculos cor-
 dis uestrum. **L**icet ubi ad uerbum expressa
 translatio possit a plerumque diligenti ac-
 cusare lectorem quod uideat omnis sen-
 tentie scaterere contextus et soloecismos
 fieri. tamen et in greco uerbum sonat. **I**n-
 de et nos grecis potius calumpnato-
 ribus respondentes. conabimur ita iux-
 ta sensum tempore ordine lectionis
 ut dicam. audiens fide ueram in do-
 mino ihesu et in omnes sanctos eius. non ces-
 sando gratias agere et memoria uestra fa-
 cere in orationibus meis. ut deus domini nostri
 ihesu christi. pater autem glorie det
 uobis spiritum sapientie et reuelationis. **Q**ui
 autem sequitur illuminatos oculos cordis

F

ss
 ss
 ss
 ss
 ss
 ss

uidensque differentiam
 facti uere in domino. et
 omnes sanctos.

Propbaton e' r'ascensio
quedā. ubi dicitur
nem turbas

urī. ita p'pbaton reddi potest. **P**
terra ^{ego} audiens fidē urām in dño ihe
su. in agnitione eius illuminatos oculo
los cordis urī. et in omīs scōs. non cesso
gratias agēs p' uobis memoriā urī fa
ciens i orationib; meis. ut d's dñi nrī
ihu xpi pater glorie det uobis spiri
ritū sapientie et reuelatiois in agniti
onē. ut sciatis que sit spes uocationis
urē et cet. Porro dñi nrī ihu xpi. pat
aure glorie ita intelligendū. ut quom
dñs nr ihe xpc ipse est sermo. sapien
entia ueritas. par. iusticia. fortitudo.
ipse sit etiā gloria. scdm illud qd alibi
dicit. apparebit gloria dei. et in omni
pene ueteri lege scriptū est. sup taber
naculū testimonij uisam eē gloriā dei.
Et psalmista canit. **E**xurge glā mea ex
urge. Que glā illuminās suo fulgore
mundū. templum s de uirginali ute
ro fabricata est. cui templi pat glē ef
ficat d's. **U**bi xpc gloria ē. ibi tantū
pat dicitur. **I**bi ihe. ibi d's eius absq;
additamento aliquo nominat. **I**ste g d's
assumpti hominis. pat uero glē. sapi
entie. ueritatis. dat credentib; in fili
um suū spm sapie. et reuelatiois. ut sa
pientes fiant. et reuelata facie glām
dñi contemplant. **Q**ue sapia et reue
latio dñi cum eos sapientes fecerit. et
mystia illis occulta aperuerit. statim se
quitur ut habeat illuminatos oculos cor
dis. **E**t ubi p'sentib; approbat scdm ex
terioris m'bra hois. etiam intioz m'bra dicit.
Ecce enī manifeste oculos cordis appella

Quid i
ter no
tione e'
agnitio

ut quos absq; sensu mte intellige n
possum. **H**uc illud psalmiste congruit.
Illumina oculos meos. ne un. obd. i ozo
Et alibi. **S**apientis oculi in capite et. **S**i e
nim simplicit' oculos carnis accipimus.
utiq; n solū sapientis. s; etiā insipien
tis oculi i capite ei sē. **C**aput itaq; sa
pientis sensus accipit. qui alio ubo mēs
et anim' et principale cordis appellat.
Quod u' ait in agnitione ei. idē p'irno
sin. quidā sic intelligūt. ut inter mo
sin et epyrnosin hoc est int' notione
et agnitione illud inter sit. qd notio
eoz que ante nesciuoz. et ea post ea
scire cepim'. agnitiō u' eoz q p' scientes
deinceps scire desuim'. et eoz post ea
recondam'. **P**riore quandā uitam i
celestib' suspicam'. postquā in corpa
ista deieci. et obliti dei pat's. nunc cū
p' reuelatione cognouim'. scdm illud.
remunscēt et conuertent ad dñm
uniūsi fines t're. et cetā his similia re
plicantes. **V**t sciatis que sit spes uo
cationis eius. et que diuine glē heredi
tatis eius in scīs. atq; sublimis mag
nitude uirtutis eius in uos q credi
dim'. scdm opatione potentie ei quā
opatus ē in xpo suscitans illū ex mor
tuis. **C**ui semel iuxta ratione pau
li datus fuerit spē sapie et reuelatiois
ut aptis oculis cordis aspiciat. iste sci
et que reposita sē uocatis. et que spe
randa scīs dei que habundant. et lar
ge his q hereditate ipsius sustinent
est daturus. **A**dquā noticiā magnū

55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

tudo uirtutis dei ē necessaria ⁱⁿ his q̄ iux-
 ta similitudinē pauli credentes uocā-
 tur: p̄ quā opatus est in xp̄o ih̄u. quē
 a mortuis suscitauit. **D**upliciter autem
 intelligenda hereditas. siue qd̄ pri-
 mogitus om̄is creat̄e hereditas ^{an̄ime}
 dñi nr̄i ih̄u xp̄i. qui ex corpe ⁊ anima
 assūptus est hominis. nosq; cū heredi-
 tate aīa hereditem⁹ dei uerbū. siue qd̄
 in xp̄o hereditas nr̄a sit. patris ⁊ filij ⁊
 sp̄s sancti una diuinitas. ut qm̄ uocat
 hereditas domoy atq; uillarū. ⁊ ea ipsa
 que ab heredib; possident. sic ip̄e d̄s he-
 reditas credentiū. **D**e q̄ scriptum ē ⁊ in ^{ant. sic.}
 ueteri testam̄to. filijs autē leui n̄ dabitis
 hereditatē in medio fr̄um suoy. quia ego
 pars eoy. **E**alibi. Dñs hereditas eoy ē. Et s̄s
 qui extra dñm nichil habet se nouit. audac-
 ter loquit. Pars mea dñs. ⁊ tu es par⁹ he-
 reditatis mee ⁊ calicis mei. **N**on enī par-
 uū ē ut sciam⁹ sp̄em uocatiois ⁊ diuiti-
 as gl̄e hereditatis dei in sc̄is. **E**a quippe <sup>diuini-
tatis.</sup>
 indigem⁹ ad hec agnoscenda uirtute. q̄
 etiā in filio suo usus ē d̄s suscitando. quē
 suscitauit n̄ semel s; semp a mortuis.
 ⁊ fecit eū in mortuis liberū. nulla mor-
 tis cōtagione maclatum. **C**otidie xp̄c resur-
 git a mortuis. cotidie in penitentib; sus-
 citat. non quo n̄ habuerit etiā iuxta car-
 nē potestātē anime sue ponende. ⁊ rur-
 sus sum̄de eius. nemo quippe tollit eā
 nisi ponat illā a semetip̄o. s; quod iuxta
 dispensationē carnis ⁊ filij homo. ⁊ fili⁹
 a deo ⁊ patre resuscitat⁹ esse dicat. **E**t
 sedere eū faciēs ad dexterā suā sup om̄

nē principatū ⁊ potestātē. ⁊ uirtutē
 ⁊ dñationē. ⁊ omne nom̄ quod nōiat
 n̄ solū quod nōiat in hoc seclō s; etiā
 in futō. **P**er humanā similitudinē d̄i
 potentiā demonstrauit. n̄ quo solum
 ponat⁹ ⁊ d̄s pat̄ in eo sedeat. secūq; filiū
 habeat residentē. s; quo nos alit̄ iudican-
 tem atq; regnantē. nisi p̄ nr̄a uerba i-
 telligere nequeam⁹. **A**d hoc p̄tinet illud.
 quod in centesimo nono scriptū ē. **D**ix-
 dñs. no. meo. se. a. dex. me. do. po. mi. tr.
 scabellū pe. tu. **S**i enī iuxta regnan-
 tis habitū filius ad pat̄s dexterā se-
 det. necesse ē ut iuxta eandē simili-
 tudinē maior sit ab eo qui i leua par-
 te cōsederit. **Q**uā ut sciam⁹ aliter intel-
 ligendū quā litt̄a sonat. idem psaloy
 in consequentib; resonat dicens. Tu es
 sacerdos in et̄num sedm̄ ordinē mel-
 chisedech. dñs a dext̄s tuis. **Q**uom̄ e-
 num cū filius pat̄ ad dexterā sedeat.
 rursus pat̄ adextris eius eē phibet.
Aut qua ratioē terra scabellū est pe-
 dum eius ⁊ celū thron⁹ ipsius. cū et
 terrā sedm̄ ysaiā pugillo dicat. ⁊ ce-
 lū palme extensione metiri. **N**on e-
 nī potest int̄ id esse quod ab eodeoy
 continet. nec in manu inclusū tenet.
Aquo ip̄e iuxta sedentis habitū
 circūdet. **S**ic ḡ proximū esse deo. ul̄ ab
 eo p̄cul recedere. n̄ sedm̄ loci spatia. s;
 iuxta merita sentiendū est qd̄ sc̄i iux-
 ta eū sint. peccatores ū de quib; ait p̄-
 pheta dicens. ecce q̄ elongāt se ate p̄bit.
 ab om̄i uicina ei⁹ submoueant. sic et

55

55

5

4

55

55

in dextris ul' in sinistris dei esse accipien-
dū est qđ sancti adextris eius sūt. pecca- Secđs loc
tores ū a sinistris. Saluatore quoq; id ip- rephensi
sum ī eūglio compbante. cū oues a dex- omis.
tris hedos memoret a sinistris. **S;** ī ipsū
uerbū sedere. regni significat potesta-
tem. per quā eis d's beneficiū tribuit.
sup quos sedere dicat. qđ scilicet regat
eos & in curru suo habeat. ī ad nutum
ppriū uaga prius ī libera colla conuer-
tat. Post hec querit quomō id quod seq̄t
possit intelligi. sup omnē principatū
ī potestate. ī uirtute. ī dnationē. ī om-
ne nom̄ quod nominat. non solū ī hoc
seculo s; etiā in futō. Equidem de dextis
ac sinistris. ī de sessione iā dictū est. Nūc
querendū ubi apłs hec quatuor nomi-
na principatū loquor potestate. ī uir-
tute. ī dominationē scripta repererit.
& in mediū unde ptulerit. Neq; enī fas
est cū qui diuina fuerat ^{lectione} instruct. aliqđ
locutū putare qđ in scis uoluminib;
n̄ habetur. Arbitror itaq; illū aut de
traditionib; hebreorū ea que secreta sūt
in mediū ptulisse. aut que ^{antequam} iuxta hys-
toriā sūt scripta cū intelligeret esse
spiritalia. sensisse sublimi. ī quod de
regib; atq; p̄cipib; ducib; q; ī tribu-
nis. ī centurionib; innumis. ī in regū
libris referit. imaginē aliorū principū
regūq; cognouisse. qđ scilicet ī celesti-
bus sint p̄cipatus. sūt potestates. sūt
dnationes. atq; uirtutes. ī cetā muni-
terioꝝ uocabula. que nec nos possum;
notare. nec ipsū paulū puto ut in

gū corpusculo cōstitutū enumerare ua-
luisse. **S;** autē sūt principatus ī potesta-
tes. & uirtutes ī dominationes. necesse est
ut et subiectos habeat. ī timētes. ī serui-
entes sibi. et eos qui sua fortitudine ro-
borent. Que distributiones officioꝝ nō
solum ī p̄sentariū s; etiā in futō secu-
lo erūt. ut p̄ singlos profectus. ī hono-
res. ascensiones etiā ī descensioēs ul' cre-
cat aliquis ul' deēscat. ī sub alia atq; a-
lia potestate. uirtute. principatu. ī do-
minatione fiat. Nos homunculi cito ī
cinerē ī puluerē dissoluentur. si consen-
su hominū leuē in reges. tanta ba-
bem; ministioꝝ diuinitates ī multitudi-
nes. quanta facilius possum; sentire q;
dicere. ubi causa. quot p̄fectos ^{ipare} ciuili
iudices p̄ prouincias ī ordinē suū ha-
beat. rursum militia in tot comite; ducē;
tribunos. ī multiplicē scindat exercitū.
& putam; dñm dñm dñorū. regemq; reg-
nantū simplici ministio tantū eē cō-
tentū. **E**t omnia subiecit sub pedib;
eius. ī ipsū dedit caput sup omnia ec-
clesie que ē corpus ipsū. plenitudo ei;
qui omnia in omnib; adimplet. **H**ic
illud uidet esse contrariū quod alibi
scribit. necdū enī uidem; ei omnia sub-
iecta. **S;** ī illud. oportet enī illū regnare.
donec ponat om̄s inimicos sub pedib;
eius. **S;** enī necdū ei subiecta sūt omnia
quom̄ nē sub pedib; ei; dñs uniuersa sub-
iecit. maxime cū ī in alio loco paulus
ipse testet. cum autē ei subiecta fuerit
omnia. tē ī ipse filius subiecit ei q; sibi

S; oportet eum regnare donec ei subiciant omnia.

subiecit omnia. ut sit d's omnia in omib;.
Erigo aut scdm prescientia id quod fu-
 turu est quasi ia factu esse comemorat.
 iuxta sensu quem sup memoravi ubi
 ait. benedix nos in omni benedictioe spi-
 rituali in celestib; in xpo. aut certe si
 de p'terito sentiendu est. sic debent acci-
 pere. quod etia ea que n sunt ei uolunta-
 te subiecta. nate conditione deseruiant.
 uerba causa. demones. iudei. i gentiles.
Non eni seruiut xpo nec subiecti st pe-
 dib; ei. q tam quia ab eo in bona parte
 creati sut subditi sut potestati ei inui-
 ta. ta i si adu'sum cu repugnet liberi ar-
 bitry uoluntate. **I**n h'e sensu i illud qd
 sequit coaprat. **E**t ipsu dedit caput
 sup omnia ^{me. bra} que est corpus ipsius.
Quom eni caput plurima sibi habet m-
 bra subiecta. equib; sut non nulla uitio-
 sa i debilia. ita i d'ns nost ihesus xpc cu
 sit caput ecclie. h'e m'bra eos om's qui i
 eccliam congregant. tam scos uidelicet q.
 peccatores. s; sanctos uoluntate peccato-
 res u sibi necessitate subiectos. atq; ita
 fit ut etia inimici subiecti st ^{sub} pedibus
 eius. **Q**ua prop't in eo qd ait omnia. ui-
 det face questione. **N**am illud quod dic-
 tu est. sede a dextris meis donec ponā i-
 inimicos tuos sub pedib; tuis. i alibi. o-
 portet eu regnare. donec ponet om's
 inimicos sub pedib; eius. n magnopere
 querit int'pretem. ut ea que inimica
 sut cum fuerit supata subiciant ped-
 bus. i inuictous transeat potestate. **C**ur
 autē omia. id: angeli. troni. dnationes

i uirtutes cet'e que nunqua fuerunt
 contrie deo eius pedib; subiciant. uide-
 tur obscuru. **P**otest itaq; responderi qd
 absq; peccato nullus sit. i sidera ipsa n
 st munda corā deo. omisq; creat'e paue-
 ant creatoris aduentu. unde i cruce sal-
 uatoris n solum ea que in tra. s; etia ea
 que in celis erat purgasse phibet. alias
 u omnia n uniuersate s; ad ea tantu
 refert de quib; disputatu est. **V**el hoc
 m. omis ciuitas cōclamauit. n quo ali-
 quis tacēs in urbe n fuerit. s; ex par-
 te ^{maxima} etia que ^{ca} minora st appel-
 lauit. **E**t ipse paulus apl's. om's inquit
 sua querūt non ea que st dei. i om's
 me dereliquerūt. n quo timotheus i ce-
 teri discipuli qui illo i tempe q epys-
 tole sebebant illum reliquerūt. s; id
 circo quia a plurib; st delict. ab om-
 nib; id: a maxima parte se desertu
 esse cōquerit. **S**imile huic qd i psal-
 mo sonat. **O**m's declinauerūt si. in ut.
 fac. s. n ÷ q fa. bo. n ÷ usq; ad u. **S**i eni
 om's declinauerūt. ergo declinauit et
 ipe qui loquit. **E**t alibi. **E**go dixi i ex-
 cessu mētis mee omis homo mendax.
Aut eni uerū est hoc qd dixi. aut fal-
 su. **S**i omis homo mndax ē. ergo men-
 dax ē i ipe qui loquit. **S**i autē men-
 dax est i ipse qui loquit. nec hoc q
 dem qd ait uerū ē. omne hominem
 esse mndacē. **P**orro si uera sententia ē.
 om's sic accipiendu ut sup dixim. quod
 magna pars hominū mentiat. **S**eri-
 bit i alibi apl's. docentes omne

H

T
N

N

homine. et rursum. comonentes omne
homine. in quo omnes homines docuerit.
quanti enim sunt qui usque hodie nec
doctrinam apostoli audire uel nomen; quod
eos omnes doceat et amoneat qui ecclesia sunt.
et cupiunt scire que dei sunt. Sequitur.

Et plenitudo eius que omnia in omnibus
adimplet. Quod quidem sic accipiendum
quomodo et illud. Tunc subicitur ei qui sibi
omnia subicitur. ut sit deus omnia in om-
nibus. Ne enim deus per partes in sin-
gulis est. hoc est in alio iusticia. in alio
castitas. in alio temperantia. in alio sa-
pientia. in alio fortitudo. et difficile est
etiam in sanctis uiris atque perfectis omnes pa-
rit esse uirtutes. Cum autem in fine
rerum et in consummatione mundi fue-
rint uniuersa subiecta. adimplebit
omnia in omnibus. ut iuxta id quod deus est
cunctis uirtutibus plenus. omnia in om-
nibus adimpleat. et sint uniuersi habentes
omnia. que ante singula singuli pos-
sidebant. Sed et de hoc quod ait. et ip-
sum dedit caput super omnia ecclesie. que est
corpus ipsius. plenitudo eius qui omnia
in omnibus adimplet. non solum homi-
num sed etiam angelorum cunctarumque uir-
tutum et rationabilium creaturarum. ecc-
lesia intelligi potest. Neque enim hoc que
omnia in omnibus adimplet. nequaquam
ita ut resonat accipiendum. Non enim
ait. que omnia in omnibus adimplet. sed
qui omnia in omnibus adimplet. Si quidem
aliud est implere aliud impleri. quia
in altero agentis. in altero patientis est

Aliud implere.
aliud impleri.

uerbum. Sicut ergo adimplet imperator
si cotidie ei augetur exercitus. et fiat no-
ue punitie. et populorum multitudo accres-
cat. ita et dominus noster ihesus christus in eo quod sibi
credunt omnia. et per dies singulos ad fi-
dem eius ueniunt. ipse adimplet in om-
nibus. sic tamen ut omnia adimpleat in om-
nibus. id est ut que mecum credit cuncti uir-
tutibus pleni sint. et iuxta euglium faci-
ant eum perficere. etate sapientia. et gratia. non so-
lum apud deum sed apud homines. Et uos
cum essetis mortui. aliquando secundum se-
culum mundi huius. secundum principem
potestatis aeris. spiritus qui nunc operatur
in filiis inobedientie. in quibus et nos omnes
conuersati sumus. in desideriis carnis nostre.
facientes uoluntatem carnis et cogita-
tionum. et natura filii ire sue et ceteri. Deus
autem qui diues est in misericordia. propter mul-
tam karitatem suam qua dilexit nos. et cum
essemus mortui peccatis conuificauit
nos. christo. Ante quam de singulis uerborum
sensibus disputemus. uideat nobis ita
lectionis ordo reddendus. Quos cum esse-
tis mortui delictis et peccatis uestris. con-
uificauit christo deus qui diues est in mi-
sericordia. propter multam karitatem
suam qua dilexit nos. et cum essemus mor-
tui delictis in quibus aliquando ambula-
uimus secundum seculum mundi huius. secundum
principem potestatis aeris. spiritus
qui nunc operatur in filiis diffidentie. in
quibus et nos omnes conuersati sumus. aliquando
in desideriis carnis nostre. facientes uolu-
tates carnis et intuitus. et eramus natura

filij ure' couivificauit nos xpo. ut sub
 audiat quasi bis dictu' r nos couifica
 uit xpo. **C**oniuentione u' causalem i
 eo loco in quo ait. ds aute' qui diues e'
 in mia. arbitram' aut ab indoctis septo
 rib; addita. r uitiu' moleuisse paulatim.
 aut ab ip'o paulo qui erat imperit' ser
 mone' n' tamen scientia. sup'flue' usur
 patā. **M**anifeste aute' mors aie' dicitur
 esse peccatu' ex eo qd' ait. et uos cu' esset
 mortui delictis & peccatis uris. iuxta
 illud quoq; qd' in ierzechiel scriptum e'.
Mia que peccauit. ipsa mouet. & quia
 delicta grece parantomata nūcupant.
 iuxta eiusde' lingue ethymologia' p'prie
 ubum' septurarū. licet delicta panme
 die' rectius transferant. **Q**uerim' quid
 significet q; distantia a peccatis. id e' quid
 inest int' parantomata r amaritia. **A**
 uir' eni' quod parantomata q'si initia
 peccatorū sit. cum cogitatio tacita sur're
 pit. r aliqua ex parte corrue'ntib; nobis
 necdu' tam' impulsit nos ad ruina'm.
Vnde r in psalmo. xviii. scribit'. delie
 ta hoc est parantomata q's intelligit.
 quia scilicet difficile sit radices r initia
 intellige' peccatorū. peccatu' u' esse cum
 quid ope consummatū puenit ad finem.
Querimus q; quod sit in quib; aliquan
 do ambulastis sedm' seculū mundi hu
 ius. utrumnā r aliud seculū sit qd' n'
 ptineat ad istū mundū. s; ad mundo'
 alios. de quib; r clemēs in eplā sua scri
 bit. oceanus r mūdi qui trans ipsū
 sūt. an un' iste sit mund'. qui ab initio

quo fact' est adā usq; ad t'minū suum
 uoluat' r transeat. uel certe mund' alio
 noie' appellet'. princeps aeris hui' q' nē
 opat' in filijs diffidentie. **S**cribit' r ad
 galathas. ut eruat nos a p'senti secl'o
 nequā. r in hac eadē eplā. redimētes tē
 pus qm' dies mali sūt. et dies iacob mo
 dici dicunt' r pessimi. siue qd' temp'
 istius uite p' quod tenem' in secl'o gra
 ue sit r laboriosū. siue qd' ipse sata
 nas mūdi hui' ut sup'dixim'. r secu
 li uocabulo nūcupetur. **D**e q' statim
 i sequentib;. **S**ecundū principē inqt'
 potestatis aeris hui' spiritus. q' nunc
 operat' in filijs diffidentie. **P**rinceps
 aeris r sp'e potestatis que' i aere is
 to e' diabolus intelligitur. q' nē ope
 rat' in filijs diffidentie. **I**n hys eni' q'
 dno' credūt. opari n' potest. **D**e q' r in
 fra ait. Non e' nobis colluctatio aduer
 sus carnē & sanguinē. s; aduersus pn
 cipatus et potestates. adūsus rectores
 tenebrarū harū. aduersus spūalia ne
 quitie' in celestib;. non qd' diabolic' &
 satellites ei' qui p' mundū istū uagā
 tes peccata hominib; insinuāt in ce
 lo uersari queāt. de quo ob sua meri
 ta corrue'nt. s; celū istud dicit' aer iste
 qui sup' nos e'. iuxta illud saluatoris
 eloquiū. **C**onsidate uolatiua celi. r ce
 tera. **M**anifestū quippe e'. qd' uolati
 ua n' p' celū uolitent s; p' aerē. **S**ept'
In quib; r nos om's aliquando couer
 sati sum' in desiderijs carnis nrē. faci
 entes uoluntates carnis & m'tuū. **E**d

Mors aie' peccati

Quedam
ma a peccat'

ait in quib; ad delicta referendū ē. Su-
perius enī quia duo parit̄ posuerat. y
uos cū essetis mortui delictis ⁊ peccatis
ur̄is. ⁊ ad peccata retulerat dicens. in q̄
b; aliquando ambulastis: ad delicta ū
nichil tale uidebat̄ secutū quod sensū
possit explere. nō ait. in quib; ⁊ nos om-
nes cōuersati sum; **S**imulq; ne ī eo qd̄
dixerat ⁊ peccatis ur̄is in quib; aliqn̄
ambulastis se p̄ supbiā a peccato uide-
ret excipe adiunxit. in quib; ⁊ nos cō-
uersati sum;. Cui autē in eis cōuersa-
tū esse se dicit. de p̄teritis delictis ⁊
nō de p̄sentib; confitetur. Conuersati inq̄t
sumus aliqn̄ non in uno desidio. s; in
desiderijs carnis nr̄e. Caro quippe de-
siderat aduersus sp̄m. ⁊ sp̄s aduersus
carnē. **F**acientes nō unā uoluntatē uo-
luntatē carnis s; plures. **N**ō solū uolu-
tates carnis s; etiā m̄tū. p̄ quib; ī la-
tinis codicib; habet̄ cogitationū. **I**nt̄
peccatū autē carnis ⁊ m̄tū hoc int̄esse
puto. qd̄ carnis peccatū est impudici-
tia atq; luxuria. **I**n p̄ ministū ei; in
libidinib; explenō m̄tū ū delictū
ad dogmata p̄tinet cōtrā ueritati.
⁊ hereticā prauitatē. ita ut possim; ^{pro}
dicere plerosq; hereticorū quāqm̄ hoc
rarū sit. uoluntates m̄tū facē ⁊ nō
uoluntates carnis. ⁊ multos e contra
ecclesiasticos carnis ⁊ nō m̄tū facē uo-
luntates. ⁊ cō plures q̄ carnis ⁊ m̄tū
um parit̄ faciūt uoluntates. **H**ec au-
tem dixio; nō quo ⁊ heretici carnis nō
faciāt uoluntates. **P**lura quippe

apd̄ eos corporis sūt uicia quā nr̄a
s; exemplo posito facili; quod uoleba-
mus possit intelligi. **E**ram; inquit
natā filij ire sic ⁊ ceteri. **R**espondeāt he-
retici qui diuisas naturas eē contendūt.
quom̄ paulus quē utiq; sp̄ialis natu-
re esse nō dubiū ē fuerit natā filij ire
sic ⁊ ceteri qui adhuc in errore sūt po-
siti. **H**os ū dicim; esse p̄mū om̄s homi-
nes natā filij ire. ut ip̄t corpus humi-
litatis corpq; mortis. ⁊ qd̄ ab adolescen-
tia mēs hominū apposita sit ad mali-
tiam. unde salomon ait. non ē iustus
intra qui faciat bonū ⁊ nō peccet. uel
qd̄ ex eo tempe q̄ possum; ^{habere} noticiā dei.
⁊ ad puber̄tatē uenim;. om̄s aut ope
aut lingua ^{aut cogitatione} peccem;. **E**ram; ḡ natā fi-
lij ire sic ⁊ ceteri. ⁊ om̄s sc̄i qui ab ira san-
guine xp̄i redempti sūt. **S**i enī paulus
qui iuxta iusticiā quē ī lege fuit ire-
prehensibilis conuersatus. dicit se natā
filij fuisse ire. cur timeam; etiā retro
sc̄os uiros filios ire fuisse testari. de q̄
bus om̄ib; uere dici possit. cū autē ue-
nit mandatū peccatū reuertit. ip̄i ū
mortui sūt. **F**ilios autē ire sic accipien-
dū. ut filios p̄ditiois. filios iniquitatis.
filios mortis. nō q̄ aliq; mor̄ uictā ⁊ p̄ditio substil-
tati natā sua quē filios habeat. s; q̄ filij
dicunt̄ ei; rei quē operet̄ in singulis.
sic appellant̄ gehenne. q̄ gehenne igni-
b; consum̄di sūt. alios ire filios sic uoca-
tos. **U**t filio; diaboli. **D**iabol; enī
p̄ditio ē. ⁊ ira ⁊ mors. **D**eiorant̄ mor̄
in ualescēs. ⁊ nouissim; inimic; destru-

Ad sic it̄ p̄co
carnis et
mentu
uo

etur mors. Et ad ipsū diabolū. **P**ditio factus ē. factus inquit propa uoluntate. n̄ ab initio sic creat. Quom̄ ḡ mors dicit̄ ex eo qd̄ inuidia diaboli mors int̄iuit in orbe trarum. et p̄ illū s̄ mortui q̄ ante uivebāt. et p̄ditio qd̄ p̄dat quoscūq; decepit. sic et ira dicit̄ propter quod exeret aduersus homines feritatem. Sūt qui illud in regū lib̄s quando dauid numerauit ppl̄m isrl̄. irā dei is̄e puocā. sc̄ptura dicente. et appositā ē ira dñi succendi in isrl̄. et incitauit d̄ dicit̄. irā dñi. diabolū significari putent. **E**tenim iuxta greci eloquiū ^{accrosta.} ^{accroste.} n̄ dicit̄ genere feminino irā dñi. hoc ē que diceret. s; irā dñi. id ē q̄ diceret genere masculino. **O**mittat siquidē dñs irā et furorē suū p̄ angelos pessimo. **D**s ḡ qui diues ē in misericordia. **D**iuēs. p̄p̄ karitatē qua dilexit humanum genus. et karitatē non simplicē. s; multam. Cū essem̄ mortui p̄p̄ delicta n̄ra uiuificauit nos. et n̄ solū uiuificauit. **p**ariū quippe hoc erat bonitati et magnitudinē ei. s; uiuificauit cū xp̄o ihu. u nā atq; eandem nobis t̄buens uitā habē cū xp̄o. **p** natā proxiis. siue om̄ino. quia uerbū ysi ambiguū ē. t̄nt̄ tulert̄. **Q**uod et sic sonet. iuxta ea q̄ dixim̄ apponendū ē. **S**i n̄ sūt condigne passionēs hui' tempis ad uenturam glām que reuelabit̄ in nobis. gratia magis sum̄ quā ope saluati. **N**ihil enī possum̄ retribuere dño. p̄ omnib; q̄ retribuit nobis. **E**t coexercitauit simul

q; fecit sedere in celestib; in xp̄o ihu. **S**up̄ dixerat qd̄ suscitauit d̄s xp̄m a mortuis. et sedere fecerit ad dexterā suā in celestib; sup̄ omnē principatū. et potestātē. et uirtutē. et dñationē. et omne nom̄ quod noīat̄ non solum in hoc seclō s; etiā in futū. nuno ū addidit quia et nos suscitauit cum eo et sedere fecerit in celestib; ad dexterā suā. **C**uerit̄ ḡ quom̄ deus qui nos saluos fecit et suscitauit. simul fecerit sedere cū xp̄o. **E**quidē qui simplici' est responsurus. hoc asserit qd̄ iuxta p̄scientiā dei id ē quod futurū ē. quasi iā factū esse dixerit. et quia mos iste sit sc̄pturarū. ut interdū p̄ futū tempē. p̄teritū ponāt. ūba causa de cruce dñi. **R**oderit man' meas. et pedes. **E**t alibi. **A**b iniquitatib; ppl̄i mei. deductus ē in mortē. **E**t itē. **Q**uasi ouis ad uictimā ductus est. **E**t adhuc de iurys flagelloy. **L**iuore eius sanati sum. **H**oc autē ideo. ne q̄a futā semp̄ incerta sūt. hominū spes fluctet et uacillat. ea que d̄s futā cognouit apud quē nichil ambiguū ē. q̄si iā facta memorant. aut quia p̄terita scdm̄ phylosophos q; fieri in p̄fectiōe possūt. qui audierit. quasi iā facta habeat que futā sunt. **A**lius ū qui resurrectionē et regnū xp̄i sp̄ualit̄ intelligit. deliberabit dicē. iam sc̄s sedere et regnare xp̄o. **Q**uom̄ enī nequaquā carne sc̄s est cū uiuit in carne. et habet cōsationē in celestib; cum gradiat̄ i terra. et caro eē desistēs. totus uiuatur

Estio

T

Quidā pro quo n̄ exposuim̄. etiam natura filij ue.

in spū. ita cum sedere in celestib; cū
xpo. Regnum quippe dei int̄ nos ē.
i ubi fuerit thesaurus n̄r ibi erit. con
n̄r in firmi q; i stabiles sedem cum x.
sapiā. uerbo. iusticia. & ueritate. Potest
autē i hoc dici. ut q̄modo arrabonē sp̄e
sc̄i accepim; necdū totam ei plenitudi
nē consecuti. sic i sedē nos cum xpo at
q; regnare. necdū p̄fectā in celestib; ses
sionē t̄nentes. **V**t ostenderet i secu
lis sup̄uenientib; habundantes diuiti
as gr̄e sue in bonitate sup̄ nos in xpo ihu.

ss
ss
ss

caus cepben
lionis locul.

Quanta sit beneficij magnitudo. et q̄
multiplex gr̄a. qua nos dñs de seculi
hui; p̄turbationib; liberatos sedē fecit.
& regnare cū xpo. hinc ut maxime
cōp̄batur. qd̄ in futuris seclis n̄ uni
s; omnibus suā cunctis rationabilib;
creaturis sup̄ nos ostensur; est gr̄am
suas q; diuitias monstratur. quod nō
qui quondā tenebam; lege inferni et
propter uitia atq; peccata. opib; car
nis. erām; supplicij destinati. nē i x̄
regnem; sedeam; q; cum eo. Sedeamus
autē non in humili quocūq; loco. s;
sup̄ omnē principatū & potestātē &
diuitias. & omne nom̄ qd̄ nominat̄ non solū in
hoc seculo s; etiā in futū. **S**i enim. xpo
suscitat; a mortuis sedet ad dexterā
dei in celestib; sup̄ omnem principa
tū i potestātē i uirtutē i cetā. i nō
sede m; regnam; q; cum xpo. necesse ē
ut sup̄ his que sedet ille sedeam;. s; q̄
diligens lector ē. statim requirit i dicit.
Quid g; maior homo angelis i cune

diuitias. &

q. Sto

tis i celo potestatis. **Q**uod quia picu
losum ē respondere. principat; potes
tates. i uirtutes. i donationes. i omne
nom̄ quod nominat̄ non solū in hoc
seculo s; etiā in futū. maxime quia om
nia xpi subiecta s̄t pedib;. non ad bo
nā partē s; ad contrariā refert. ut di
cat eos esse angelos refugas. & principē
mundi istius. i luciferū qui mane ori
ebat. sup̄ quib; sc̄i in finē cum xpo ses
suri sunt. illis quoq; tribuentes bene
ficiū. quia nē infreni i male liberta
te sua abutentes. passim uagant;. i p̄
p̄cipua peccōz corrūit. Sum autē ta
les habuerit seiores. iuxta sedentiū
uoluntātē incipiet gubernari. **A**uū
ū hoc quod ait. ut ostenderet in secu
lis sup̄uenientib; habundantes diui
tias gr̄e sue in bonitate sup̄ nos i
ihu ad illam intelligentiā transfert. qd̄
n̄ s̄ im̄ merito saluati s; gr̄a eius. et
maioris bonitatis iudicium sit. p̄ pec
catorib; magis quā p̄ iustis mori. pro
bono sc̄sitan quis audeat interire.
i datur; sit nobis que nec oculus u
dit. nec auris audiuit. nec i cor hōis
ascendit. que om̄ia ex parte iam de
derit i xpo ihu. quia nullū absq; x̄
bonū dici potest. **G**ratia enī enī es
tis saluati p̄ fidē. i hoc n̄ ex uob; dei
enī donum est non ex opib;. ut neq; s
gloriet;. **I**deo inquit habundantē di
uitias gr̄e sue in bonitate sup̄uen
turis seculis ostensur; est. quia grati
a saluati estis p̄ fidē. non p̄ opa s̄t

Et alio genere nrm e qd saluam.

hæc ipsa fides n̄ est ex uobis: s; ex eo q̄ uoca-
 uit uos. Hoc autē ideo. ne forsitan cogi-
 tatio occulta subripet. si p̄ opera n̄ra
 saluati sumus. certe uel p̄ fide saluati sumus. si
 addidit itaq; i dixit. fidem quoq; ip-
 sam n̄ n̄re uoluntatis eē s; dei munus.
 n̄ q̄ liberū tollat homini arbitrium.
 & scdm̄ illud apli ad romanos. n̄ sit uo-
 lentis neq; currentis. s; miserentis dei
 uerū qd̄ arbitry ip̄a libertas d̄m̄ ha-
 beat auctore. & ad illius beneficiū cūc-
 ta referant. cum etiā bonū uelle ipse
 pmiserit. Hoc autē totū propt̄ea. ne
 quis gloriē a semet ip̄o. & non a d̄o se
 esse saluatū. **I**psiū enī sumus factura
 creati in xp̄o ihu in opib; bonis. que
 p̄parauit d̄s ut in illis ambulemus.
Redit causas quare gr̄a saluati s̄ im̄
 p̄ fidem. i hoc ipsū non ex nobis s; ex
 munē dei dicens. ipsius enī factura
 sumus. hoc ē qd̄ uiuim; quod speram;
 qd̄ intelligim; i credere possum; ip̄i
 est. quia conditor n̄r est. & diligent̄
 obserua quia n̄ dixerit ipsius figu-
 ratio sumus atq; plasmatio. s; ipsius
 factura sumus. Plasmatio quippe o-
 rignē de terre limo t̄bit. factura ū
 iuxta similitudinē i imaginē dei
 sumpsit exordū. quod quoq; in cen-
 tesimo octauo decimo psalmo positū
 diuisa significat. Manus tue fecerūt
 me. & plasmauerūt me. Factura p̄mū
 locū tenet. deinde plasmatio. Et quia
 creatiois i conditionis nom̄ ad mag-
 na semp̄ solet opera copulari. ubi cau-

sa. illa urbs condita ē. i ab initio ca-
 tus ē mundus. i unquiq; sc̄y per
 uaria dogmata atq; uirtutes in se-
 met ip̄o mund̄ est totus. p̄pterea
 n̄e creati in xp̄o dicim; i creati i o-
 perim; bonis siue que ip̄i fecim;
 ut facturi sumus. siue in alijs sc̄ptu-
 ris ad que n̄ra conūsatō transfe-
 renda est. ut que parauit d̄s in il-
 lis ambulem; spe magna iā nobis
 data. dum in his ambulaturi sumus
 que d̄s magnop̄e p̄parauit. & quia
 semel ad nom̄ creature uenim;. i sa-
 pientia ip̄uerbis salomonis dicit
 se creatā in initio uiarū dei. multa q;
 timore ne xp̄m creaturā dicere cō-
 pellant. totum xp̄i mysteriū negāt.
 ut dicāt n̄ xp̄m in hac sapiā. s; m̄
 di sapiām significari. nos libere p̄-
 clamam; non esse piculi cū dicere cre-
 aturā que uerū i hominē i cruci-
 fixū. ^{malidictionē} tota spei n̄re p̄fiteim;. maxime
 cū ex duob; uiculis qui p̄cedūt ip̄a
 sapiā pmittat se eē dicturā que p̄
 secula f̄t. Cum autē secula xp̄i fece-
 rit. i que deinceps loquit̄ ea sūt que
 post secula dicturā se esse pmiserit.
 ad incarnatiois mysteriū. non ad na-
 turā dei referenda sūt que sequunt̄.
 licet i hebraicis codicib; non habea-
 tur. d̄ns creauit me initū uiarū
 suarū. s; d̄ns possedit me. Int̄ posselli-
 onē autē & creationē multa distan-
 tia ē. quia qui possidet. utiq; est atq;
 subsistit. & est p̄prius possidetur.

ad ū
 sic picu-
 li. & c.
 aru-
 ra
 di
 e
 re

Int̄ posselli-
 onē i casu
 nē multum
 distat
 uuu

creatur. ū ille qui n̄ erat ante quā
fieret. aut certe de eo quodd erat trās-
fert̄ in aliud. sicut & nos n̄ creati
dicim̄ in xp̄o ih̄u. **C**reati utiq; n̄ quia
ante n̄ fuim⁹; creati in opib; bonis.
¶ **D**avid q; in psalmo quinquagesimo
deprecatur dicens. **C**or mundum cre-
a in me d̄s. & certe mundū cor ante
peccatū habuerat. quando de eo d̄ns
loquebat̄. inueni david filiū iesse se-
cundū cor meū; ut ibi creatio instar
rationē sonat. ita & in nobis et in xp̄o
p̄ singula opa & p̄fectus. creatā atq; co-
ditio accipi potest. ut cotidie in cre-
dentib; qui uarie scdm̄ diūsa merita
montes dicunt & ualles. colles atq; cā-
pestria. xp̄e creatus natus & cōditū
sit. **P**ropt̄ quod memores estote q̄
aliquando uos gentes in carne. q̄ dice-
bamini p̄putium ab ea que appellat̄
circūcisio in carne manufacta. quo-
niā eratis illo tempe sine xp̄o. alie-
nati a conuisione isrl̄. & peregrini
testam̄torū repmissionis. spem n̄ ha-
bentes. i sine deo in mundo. **G**entes
ephestios in carne uocās. ostendit in
spū esse n̄ gentes. sic e contrario iudei
in spū gentes sūt. & in carne israheli-
te. **Q**uadrifarie q; iudei diuidunt̄
& gentes. **A**ly sūt in carne circūcisi
& in spū. qualis fuit moyses & aaron.
et apli & nathanael. cur̄ occultū iuda-
ismum d̄ns intuens ait. ecce uere is-
rahelita i quo dolus n̄ est. **A**ly q; nec
in carne nec i spū circūcisi sūt. qua-

lis fuit nabuchodonosor & pharao.
& hodie barbararū & romanarū gen-
tū multitudo que n̄ credit in deū.

Tercij qui tantū in carne s̄ circūcisi &
sp̄m in circūcisum habent. ad q̄s pro-
pheta dicit. **C**ircūcidimini deo uro. &
nolite circūcidere carnē p̄putij uest̄.
Et alibi. om̄s gentes incircūcise carne.
dom̄ uero incircūcisi s̄ corde. **F**rim̄
de quib; n̄ dicit̄ quia aliquando uos
gentes in carne qui dicebamini p̄puti-
um ab ea que dicit̄ circūcisio in car-
ne manu facta. qualis hodie uniuersa
est t̄ba credentium & totus genti-
bus mundus plenus ē. **A**d distincti-
onē igitur spiritualiū gentium iu-
deorum. ephestij gentes in carne uo-
cant̄. quia secundum sp̄m isrl̄ite
sūt. **N**am & in alio loco carneū isra-
helem scriptā commemorās ait. uide-
te isrl̄ secundū carnē. quia in spi-
ritu nouat̄ isrl̄. **P**ulchre autē en-
am uerba moderatus ē. qui diceba-
mini p̄putium. **D**icebamini inquit
p̄putiū nec eratis ab ea que di-
citur circūcisio in carne manu fac-
ta. n̄ quo sit circūcisio. s; quo ipsa
sibi hoc nom̄ assumat. et sit uera
circūcisio manufacta n̄ spū. **S**imul
q; illud ē attendendū quod nō q̄d
sine xp̄o. alienatos q; quondā a con-
uisione isrl̄ esse memorauit et
peregrinos a p̄missionib; & testam̄-
to dei. n̄ postquā in xp̄o credidit.
sicut & repmissiones & testam̄ta ei⁹

J

uideo atq; gentili unū pplm face-
ceret xpianū euuangelizans nobis
qui longe eram? et reliquis iudeoz
qui de isrl p aplos crediderūt pacē
atq; concordiam tunc p ipsū acces-
sim? ad deum. et unū in spiritu pa-
trem nos habere cognouim? cōple-
tum q; ē illud quod in euēgelio dñs
loquebat? dicens. Et fiet unus grex
et un? pastor. Et iterū. Et alias oues
habeo que n̄ sunt de ouili isto. nō
significans ex gentib; congregandō.
Inimicitia autem que ī saluatoris
carne destructa est. etiā p crucē ē
interfecta. Scriptū est enī ut reco-
ciliaret utrūq; in uno corpe deo p
crucē. interficiens inimicitias ī ea
n̄ ut ī latinis codicib? habet inse-
met ipō. propt? greci p nōminis
ambiguitatem. em̄ ytoy enī et in
semet ipō. et in ea idē cruce intelli-
gi ualeat. quia crux. idē etaylos. iux-
ta grecos generis masculini est.
Lex quoq; mandatorū subūsa est in
dogmatib;. post quā circumcisio et
sabbatism? qui relictus ē pplo dei.
et pascha. et pentecosten et n̄ appa-
rere in conspectu dei uacūū sunt al-
tius intellecta quā sonāt. et ab occi-
dente littā recedentes. cepim? uiui-
ficantē spiritū sequi. Quod autē
ait. ueniens euuangelizauit pacē
nobis qui longe. idē gentilib;. et pa-
cem his qui ppe hoc est iudeis. uide-
det michi deysaia alyis uerbis testi-

moniū ptulisse. et sēpture sententia
abusū quasi sua. Scriptū est quippe
in eo. Uias eius uidi et sanauī eū. et cō-
solatus sū eum. et dēdi ei cōsolationem
uerā. pacem sup pacē hys qui longe
erāt. et hys qui prope. Et hec quidē
iuxta uulgarem interpretatiōē dic-
ta sūt. Ceterum qui illud apli legit
de xpō memorantis. pacē faciens p
sanguinē crucis sue hys q; in terra
erant. et hys q; in celis. et cetera que in e-
odem loco dicunt. non putabit nos
qui iuxta spm̄ isrl uocam? fuisse lon-
ge. et iudeos qui tantūm isrl nun-
cupant? in carne fuisse ppe. et hanc to-
tam intelligentiā ad angelos uirtutē
q; celestes. et ad animas temperabit hu-
manas. qd in suo xpē sanguine tē-
na et celestia copularit. que inter se
antea dissidebant. et bonus pastor
morbibam ad montes reuectan? ouē
fecit esse cū cetis. dragmāq; que pe-
rierat dragmus que saluē fuerant
copularit. et mandata legalia ad illa
retraxerit dogmata. ad quoz tipū
et imaginē moyses que essent in ta-
bernaculo fabricanda cōspexit. atq;
ita fieri ut crux dñi non solum ter-
re s; et celo pfuerit. n̄ tantū homi-
nib; s; et angelis. et omīs creatura
dñi sui cruore mundata sit. Quod au-
tem ait ut duos conderet in seipso
ipso in unū nouū hominē. et quod
magi uideat? supiori de iudis atq; gentilib; scilicet
uenire. sic sue intelligentiē coaptavit.

et al? potest

ut dicat hominē iuxta imaginē et si-
militudinē dei factū. eandem post re-
conciliationē formā recepturū. quā
et nō angeli habent et ipse perdidit.
Nouū autē hominē esse dicit qui coti-
die renouat. et habiturus ē in nouo
mundo. quando erit celū nouū et ter-
ra noua. et bibitur est calicem ihu. no-
uū in regno dei. et cantatūs canticū
nouū. et uere testamēti noui lectioē gau-
debit. Illud quoque quod alibi scribit. et
et facio noua que nō orient. sic senti-
et ut principū inuouatiois in p̄sen-
ti seculo fieri estimet. ceterū p̄fectam
cōsummatamque nouitatē nec dū in
isto putet seculo posse compleri. et q̄
modo nō p̄ speculū uidemus in enig-
mate. tē facie ad faciem. sic et iustaurati-
onē noui hominis tē uere p̄fecte. q̄ cō-
plendā cum celestia terrena. q̄ fuerit co-
pulata. et in uno spū et sensu eadem. q̄
sententia accesserim ad patrē. **N**escio
quid tale. et in alia epistola. si quis tam-
andē recipit. prudentib⁹ lectorib⁹ pav-
lus sub intulit dicens. **H**ic om̄s testi-
monū accipientes fidei. nō retulere p̄-
missionē. deo p̄ nobis aliqd̄ melius. p̄-
uidente. ut nō absq̄ nobis consumma-
rent. **P**ropterea et uniuersa carā ygemiscit. **C**reata ygemiscit nobiscū q̄ in tabernaculo is-
to ingemiscim⁹. et condolet quia timo-
rē dei in utero cōcepim⁹. et dolem⁹. et
prestolatur reuelationē filioy dei. ut de
uanitate seruitutis cui nō subiecta ē
liberet. et fiat un⁹ pastor et un⁹ grex.

167.
et oratio dñi compleat⁹ dicentis fiat
uoluntas tua sicut in celo. **E**rgo iam
nō estis peregrini et accole. s; ciues scōy
et domestici dei sup̄ edificati sup̄ fun-
damentum ap̄loy et p̄pharum. ipso
sūmo angulari lapide. xp̄o ihesu.
in quo om̄s edificatio cōpaginata
crescit in templū sanctū in domino.
in quo et uos coedificamini in habita-
culum dei in spū scō. **A**d id quod su-
pra dixit peregrini testamētoy rep-
missionis. nō respondet. Ergo iā non
estis peregrini et accole. **E**t ad illud quod
p̄miserat. alienati a conuēratione isrl̄.
modo redit. estis ciues scōy et dome-
stici dei. **H**ic locus aduersū eos l̄ max-
ime facit. qui diuisas naturas conan-
tur intraducē. **Q**uom̄ enim peregr-
ni facti sūt ciues scōy. et quomodo do-
mestici dei fuerūt quondam alieni a
cōuēratione isrl̄. si nō potest ul̄ in
melius ul̄ in peius natā mutari.
Quod autē sequit⁹ edificati sup̄ fun-
damentum ap̄loy et p̄pharum. maḡ
p̄ori quā secunde interpretatiōi con-
gruit. in q̄ sup̄ius dixeram⁹ ante
passionē xp̄i uicinū isrl̄. gentes
fuisse delonge. **H**oc testimonio et
cont̄ martionē. ceterosq̄ ueterē he-
reticos qui aliū legis alium euuan-
gelij p̄dicant deum. uti possum⁹.
Si enim nequā peregrini et acco-
le. s; ciues sanctoy et domestici dei
sup̄ edificati sūt fundamento ap̄loy
et p̄pharū ipso sūmo angulari

lapide xpo ihu. in quo omnis edificatio
compaginata crescit in templū sc̄m
in dño. in quo ⁊ ephesij cōdificant
in habitaculū dei in spū sc̄o. unus ē
d̄s unius edificationis ⁊ templi quod
sup̄edificatū est fundamēto ap̄loy ⁊
p̄phetarū. Quod si uniuersa edificatio
compaginata ēscit in templū sc̄m
in domino. omni labore nitendum
ut fiam⁹ illi lapides. de quib⁹ scrip-
tum ē. Lapidēs sc̄i uoluunt sup̄ t̄-
ram. ⁊ cū fuerim⁹ uiu lapides. ex om-
ni parte dolati. leues. politī. nullā
habentes scabredinē. adificem⁹ in tē-
plū. ⁊ fiam⁹ habitaculū deo. cōdat⁹
q̄ in nobis archa testamēti custo⁹ lege⁹
domini. ⁊ cherubin scientie multi-
tudo. ⁊ interiora pectoris nr̄i in no-
uū uocabulū transeāt. dicat⁹ q̄ da-
byr qd̄ nos oraculū siue responsū
possum⁹ appellare. ⁊ ut contentiosi⁹
us ūbum expr̄mani⁹ e uerbo ^{ad euerion} ΔΑΛΕΤΗ

πιοη. id ē locutorū dicere. ut cū ap̄lo erū-
pam⁹ in uocē. An expr̄m̄tum queri-
tis ei⁹ qui in me loquit⁹. xpc⁹. Potest
autē omnis edificatio sup̄ fundamētū
ap̄loy p̄phetarūq; constructa n̄ solū
nos s; etiam celestes significare uir-
tutes. in uniuersū pariter fiat habita-
culū dei in spū. Incongruū quippe
esse autē ex hominib⁹ edificationē com-
pactā atq; concordē crescere in tem-
plum sanctū in dño. fieriq; habita-
culū dei in spū. angelos autē ⁊ bea-
tas quasq; uirtutes que ī celestibus

deo seruiūt. ab hac felicitate alienas
existimari. Sūm⁹ autem angularē la-
pis qui populū utrumq; contine-
at. siue iuxta sc̄dam interpretatio-
nē celestia iungat atq; terrena. xpc⁹
ē domin⁹ nost⁹ lapis precus de mon-
te sine manib⁹. de quo ⁊ psalmista
testat⁹ dicens. Lapidē quē rep̄bauerūt
edif. hic fac. ē. in cap. an. a dño factū
ē istud. Rep̄batus est quippe a phari-
seis. q̄ uidebant⁹ legis habere noticiā.
dei q; templū legalib⁹ adificare man-
datis. ⁊ assumptus a deo in angularē
lapidē. ut duos parietes ipse medius
contineret. ⁊ p̄ illū uterq; ppl̄s ad de-
um haberet accessū. Iste angularē la-
pis n̄ credentib⁹ lapis offensiois ē. q̄
pet⁹ scandali. sup̄ quē qui ceciderit
quassabit⁹. sup̄ quem ū ipse corruerit
cōmnuet eum. **Capitulum lib̄ p̄m**

S **Incipit sc̄ls̄ expositiois ad ephes̄**
secundū orationib⁹ ur̄is o pau-
la ⁊ custochiū ad ephesios ag-
grediar lib̄rū noua romē q; mun-
cula transmiffurus. n̄ quo dignet⁹
hec legere doctoz senatus. ⁊ biblio-
thecis ueterū ascribere. s; q̄ sc̄a mar-
cella id ip̄m fieri p̄ epl̄as flagitet.
cui⁹ ego quotiens cūq; studioz. īgenū.
labois. recordor. totiens me damp-
no inertie. q̄ in monasterij solitudi-
ne cōstitutus. ⁊ illud p̄sepe contra-
uidens inq; uagientē paruulū festi-
ni adorauerē pastores. id facē n̄ pos-
sum. quod mulier nobilis int⁹ stre-

penitē familiā .i. pcuratiōne domus
 explet operis subsecutus. Qua propter
 & illam .i. uos et siq̄ forte lecturi sūt
 in cōmune p̄cor. ut sciatis me n̄ diu
 cogitatū limatūq; proferre sermonē.
 s; ad reuelanda mysteria sc̄pturarū
 uti ūbis pene detriuo. .i. interdū per
 singulos dies usq; ad numerū mille
 uersuū puenire. ut cepta in aplm ex
 planatio. ipsius pauli cui epystolas
 conam exponere orationib; cōpleat.

Huius rei gratia. cap.
 ego paulus uinctus
 ihu xpi. pro uobis gentib; si
 tam audistis dispensationē gratie di
 que data ē m̄ in uobis. qm̄ scdm̄ re
 uelationē cognitū factū est in mys
 teriū sicut scripsi i modio. p̄ ut po
 testis legentes intelligere sensū meū
 in ministio xpi. **Q**uantū ad conse
 quentiā sermonis textūq; eloquiū p̄
 tinet. ad id quod p̄misit. hui' rei gra
 tia ego paulus uinctus ihu xpi pro
 uobis gentib; diligentissime pquiren
 tes. nichil qd̄ ei addiderit potuimus
 inuenire. Neq; enī dixit hui' rei gra
 tia ego paulus hoc ul' hoc feci. ul' il
 lud .i. illud docui. s; suspensa manen
 te sententia transgressus ad alia ē. ni
 si forte ignoscentes ei qd̄ .i. ipse cōfes
 sus ē dicens. et si imperit' sermone n̄
 tam scientia. sensu' in eo magis que
 rim' ordinē quā uerboꝝ. qui sic red
 di potest. Huius rei grā ego paulus
 uinctus xpi ihu. .i. uinctus p̄ uobisq;

estis ex gentibus. cognoui mysteriū
 ut uobis quoq; illud traderē. sicut i
 hac eadem epystola ante paululū sū
 locutus. Debetis audire autē dispen
 sationē grē dei que data ē michi in
 uobis qui estis ex gentib;. pro quib; &
 uinctus sū ihesu xpi. Uinctū autem
 ihu xpi paulū esse p̄ gentib;. potest
 .i. de martyrio intelligi. qd̄ rome in
 uinclā coniectus. hanc eplam miserit
 eo tempe q̄ ad phylemonē .i. ad colo
 senses. .i. ad phyllypenses. in alio loco
 sc̄pta esse monstraui. Vel certe q̄a
 in plurib; locis lectū est. uinculum
 anime corp' hoc dici. qd̄ quasi clau
 sa teneat in carcere. dicim' propt̄a
 paulū nerib; corpis coherceri. nec re
 uerti .i. esse cū x. ut p̄fecta in gente
 p̄ eū predicatio cōpleatur. licet qui
 dam aliū sensū in hoc loco introdu
 cant. qd̄ paulus predestinat' .i. sc̄ifi
 catus ex utō matris sue ad p̄dicati
 onē gentiū ante quā nasceret. post
 ea uinclā carnis accepit. Puto autē
 qd̄ & uitiosa i hoc loco hec locutio sit.
 Pro eo enī quod debuit dice. hui' rei
 gratia ego paulus uinctus ihu xpi
 p̄ uobis gentib; cognoui mysterium
 sicut prescripsi in modico pro ut
 potestis legentes intelligē. ait. hui'
 rei grā ego paulus uinctus scdm̄ re
 uelationē cognitū factū est in mys
 teriū .i. reliqua. Si ū qui potest et
 am iuxta sermonis eloquiū cōtex
 tū docere aplm fuisse p̄fectū. .i. in

Uinculū
 aie cor
 pus.

artis grammaticæ uicia n̄ incurrit
se. ille potius auscultandus est. Nos q̄
quotienscūq; soloecismos aut tale
quid annotam⁹. non apl̄m pulsam⁹
ut maluoli c̄minant. s; magis apos-
toli assertores sum⁹. qd̄ hebreus ex he-
breis absq; rethorici nitore sermoni.
& ūboy compositione. & eloquiū uen-
tate nunquam ad fidē xp̄i totū m̄-
dum trāducere uoluisset. n̄ euange-
lizass; cū non in sapientia ūbi s; in
uirtute dei. **H**am & ip̄e ad corinthi-
os ait. **E**t ego cū uenissem ad uos fr̄es.
ueni n̄ in eminentia ūbi aut sapien-
tiæ. annuntiās uobis testimonium
dei. **E**t rursus. **E**t ūbum meū & pre-
dicatio mea. n̄ in suauis sapientiæ
ūbis. s; in ostensioe sp̄s & uirtutis.
ut fides ur̄a non sit in sapiā homi-
nū. s; in uirtute dei. **I**ste q̄ qui soloe-
cismos in ūbis facit. qui n̄ pot̄
hyp̄baton reddere sententiā q; con-
cludere. audact⁹ s̄ uendicat sapienti-
am & dicit. **Q**m̄ scdm̄ reuelationē cog-
nitū est in mysteriū. sicut pre-
scripsi in modico. **H**ere enī si quis sup̄-
ora hui⁹ epl̄e contemplet̄ uidebit ei
reuelata mystia quoy partē quan-
dam modicā suo sermone p̄struxit.
n̄ tam totū qd̄ nouerat. p̄ferēs. quā
ostendēs ex modico quid taceret. **P**ro-
ut potestis inquit legentes intelli-
gere siue sapientiā. in ministio xp̄i.
Hoc ē illud quod in p̄fatione dixim⁹.
nullā ep̄ystolarū pauli tanta habē

sentū meū

mystia. tam reconditas sensib⁹ inuolutā.
Quos & apostolus nosse se gloriatur. & no-
bis indicatos breuit̄ ostendit. ut at-
tenti⁹ que sūt scripta relegam⁹. **E**t
alijs genationib⁹ non fuit notū filius
hominū. sicut nē reuelatū est sc̄is et
apl̄is & p̄phis. in sp̄u esse gentes co-
heredes & concorpales et cōparticipes
p̄missionis in xp̄o. p̄ eūgelium cui⁹
factus sū minist⁹ secundū donum q̄-
tæ dei que data est in iuxta opatio-
nē uirtutis ei⁹. **M**ysteriū xp̄i quod
ex parte sup̄ executus ē. quom̄ alijs
generationib⁹ fuerit ignotū. plenius
retractandū uidet̄. utrumne abra-
ham. iacob & moyses. ysaias & ceteri
p̄phe illud ignorauerūt an n̄. a quib⁹
esse p̄dictum aduentū xp̄i & uocati-
onē gentiū scripte cōmemorat. **A**bra-
ham quippe uidit diem ei⁹ & gaus⁹
est. & dicitur ei. **B**enedicent̄ in sem-
ne tuo om̄s gentes. **I**acob de eo qui
oruundus est; ex iuda p̄phice loquit̄.
& ip̄e erit expectatio gentiū. **M**oyesq;
maiores diuitia⁹ egypti thesauri obp̄tū
& arbitrat⁹ ē. **Y**saias. ecce inquit uirgo
in utero accipiet & pariet. **E**t alibi erit
uirga. erit uirga iesse. & qui surget ad
regnandū in gentib⁹. in ip̄o gentes spe-
rabunt. **E**t ne longū fiat. pauca d̄ psal-
mis dixisse sufficiat. **A**dorabūt in cō-
spectu ei⁹. unū fa. gen. **E**t iterū. **O**m̄s
gentes seruiēt ei. **E**t adhuc manifest⁹
de p̄plo isrl̄. & de dño saluatore. **H**isita
uineā istā. & p̄fice eā quā plantauit

dextera tua: & sup ^{filium} hominis que con-
firmasti t. Aut igit uirga monta-
nu patriarchas. & pphas in extasi lo-
cutos accipimus. & nescisse quid dix-
erit. aut si hoc impiu est. spiritus
quippe ppharum prophis subiectus
est. intellexerit utiq; que locuti sut.
Et si intellexerit querit quom par-
lus ne dicat. qd alys generationib n
fuit notu filys hominu fuisse xpi
aplis reuelatu. Aut g illud e respon-
dendu quod caute paulus signant
q locutus sit filys hominu ignotu
fuisse mysteriu. non filys dei ad qs
loquit. ego dixi du estis & filij excel-
si oms. qd scilicet hy qui spm ad-
optionis accepint. de quib; patriar-
che & pphs fuerit. dei scierit sacra-
mentum. aut si hoc n recipit. & nu-
mum uolentiu & coactum uidet. il-
luc sermo transibit. ut dicat n de-
finite & genaliter dixisse paulum
alys generationib ignotu fuisse om-
nino dmi sacramentu. s; sic quomo-
do nuc reuelatu est scis eius & apo-
tolis. nescisse patriarchas ueteres et
pphas. Aliud est eni in spm uentura
cognoscere. aliud ea cernere ope co-
pleta. Unde & iohes ppta maior om-
nib; pphis dicit. quia que ceteri p-
phetauerit ipse conspexerit. & digi-
to demonstrauerit dices. Ecce agnus
di. ecce qui tollit peccata mundi.
Iuxta que sensum & illud exponi
potest. multa pphs & iusta cupierit

uidere que uos uidetis & n uide-
runt. & audire que auditis & au-
dierit. **Hec itaq;** uidere & audire cu-
piebant que futu cognouerant.
Quod si nescierit uentura quom
desiderare potuerit. que penit ig-
norabat. **Legim** in regu libri do-
minu salomoni pollicente & dicen- ^{in somno}
tem. **Pro** eo qd petisti ame ubi
istud. & n petisti tibi dies multos.
neq; postulasti diuitias. nec aias
inimicoy tuoy. s; petisti ut intel-
ligeres & audires iudiciu. ecce de- ^{facio}
si uerbu tuu. & dedi t cor pru-
dens & sapiens. sicut n fuit ante
te. & post te n surget simile t.
Et quom quidam putant aposto-
lis xpi reuelatu esse mysterium
qd ignotu fuit salomoni. cu apos-
tolis omnib; sapientiore fuisse sa-
lomonem. & ret patriarchis uox pol-
licita sit. **Qui** de se ipse q; loqui-
tur cofidenter. **ds** docuit me sa-
pientia & intellectu sanctoroy cogno-
ui. **Ecce** & dauid de scientia occul-
ta mysterij gloriat dicens. incerta
& occulta sapie tue ^{manifesta} ma m. Et ad e-
um qui sibi de sapientia subplau-
dabat. ds loquit p ppheta. **Nungu**
tu sapientior es danielle. **Aut** ille g
de q sup ia disseruim tenend est
sensus. ita patriarchas & pphas ut
ne apostolis reuelatu est xpi ig-
norasse mysteriu. quia aliud sit
tenere quid manub; aliud futurv

in spū preuiderē. aut dicendū
quomodo n̄ sunt similes ^{facies} facieb. sic
nec corda esse cordib. i iuxta aplm
diuisa esse carismata. aliū habere p
phetiā. aliū genā linguarū. aliū
dona curationum. aliū opitulati
ones i gubernatioēs. illū esse sapi
entē. hunc fidelem. istū pollere sci
entia secretorū. illū simplici eē tan
tum fide contentū. Neq. dñs in ex
emplū salomonis de natis bestiarū
i uolucrū. i herbarū similiter sunt
locuti. ut disputaret a cedro libani
usq. ad ysofum que exiit p parie
tem. **C**ontrio salomon n̄ ita si
sitān uiderit. ut moyses om̄s spe
cies uictimarū i culte dei. nec ei
facie ad facie dñs sit locutus. nec
uasorū tantā habuerit. ut intellex
erit suppellectile. quorū typū illi
i monte dñs ostendit. **Q**uom̄ pa
triarche i prophe habuerit aliq
que aplōs non habuisse credendū ē.
sic contrio pro oportunitate tem
poris yfugely predicatioē habue
runt apli magis notū mysterium
xp̄i. quod scierunt quidē i sc̄i antiq̄
uiri. s; n̄ ita ut apli quib; p̄dicandi
necessitas icumbēbat. **Q**uod ē autē
hoc mysteriū quod sicut n̄c. alijs
generatioib; non fuit reuelatum.
Viq. illud quod seq̄tur. esse gentes
coheredes i concorpales i cōpartici
pes p̄missionis i xp̄o ihu p eūgl̄
um. cui factus ē paulus ministr

sedm̄ donū gr̄e dei. que data est ei
iuxta opationē uirtutis ei. **S**cio ap
positionē ypostrois p quā dicitur.
coheredes i concorpales i cōparticipes.
ideorū facie in latino sermone senten
tiam. **S**; quia ita habet ē in greco. i
singuli sermones. sillabe apices. punc
ta. in diuinis scriptis plena sūt sen
sib. p̄pterea magis uolum̄ in compo
sitione structuraq. uerborū q̄ in intel
ligentia piclitari. **G**entes q̄ cohere
des sūt i x̄p̄o. siue quod melius arbi
trām̄ xp̄o. ut hereditas n̄ra dñs sit.
i coheredes xp̄e. **Q**uod ē i alio loco scrip
tum ē. heredes dei coheredes autem
xp̄i. non quo aliq̄ inter possessio di
uidat. s; quod ip̄e sit dñs heredita nos
tra atq. possessio. **D**ñs quippe ait he
reditas ur̄a est. **E**t alibi. dñs pars i
hereditas mea. **C**oncorpales autē illud
significat. ut quemadmodū in uno
corpe plura sunt m̄bra. ubi causa. o
culi. man. aures. pedes. uent. i genu
a. i cū in uno sint corpe habet dif
ferentias suas. i p̄se inuicē letent
ē doleant. sic i diuisas habeat gr̄as
hy qui in xp̄o crediderūt. in uno ta
men sūt ecclesie corpe conglobati. **E**t
i sup̄iorib; quidē duob; uerbis in eo
quod ait coheredes i cōcorpales. pote
rat i uno corpe diuisum aliquid sus
picari. ex eo autē quod addidit. i cō
participes p̄missionis in xp̄o ihesu
om̄is penitus diuisitas amputata ē.
Ubi enī una participatio ē uniuersa

sunt. Pulchre etiā addidit p̄ eūgliuon
 cui factus sum ministr̄ secundū do-
 nū gr̄e que data ē michi iuxta o-
 perationē uirtutis ei' ut dei grati-
 am n̄ suū meritū demonstraret.
 Sciebat se nāq; p̄secutorem fuisse. q̄
 xpi celiā deuastasse. Et q̄ humili-
 tate. arrogantie penit' crim̄ exclu-
 dit. sup̄ qua n̄ nulli eū reprehenden-
 dendū putant. quia s̄ dixerit mys-
 teriū reuelatū. quod patriarchi' q̄
 p̄phis fuit ignotū. Nunquā enī hu-
 militatis discipul' uerbis arrogan-
 tie itumesceret. eūglium cui' minis-
 ter ē non sui meriti dicēs fuisse
 s; gr̄e dei. Qui uolunt p̄phas nō in-
 telligisse quod dixerit. s; quasi in ex-
 tasi locutos. cū presenti testimonio
 illud q̄ ad romanos in plerisq; codi-
 cib' inuenit. ad confirmatōne sui
 dogmatis trahūt ligentes. ei autem
 qui potens ē uos roborare iuxta eū-
 geliū meum. y p̄dicationem ihu x̄.
 secundū reuelationē mysteriū tem-
 porib' eternis taciti. manifestū autē
 nē p̄ scriptās p̄phicas. y aduentum
 dñi nr̄i ihu xpi. Quib' breuit' re-
 spondendū est. tempib' p̄teriti' ta-
 citū fuisse mysteriū xpi. non apud
 eos qui illū futurū pollicebant. sed
 apud uniuersas gentes quib' post ea
 manifestatū ē. Et parit' annotan-
 dū. quod sacram̄tum fidei nr̄e n̄ p̄
 scriptās p̄phicas aduentū xpi n̄ ua-
 leat reuelari. Sciant ḡ qui p̄phas n̄

intelligūt nec scire desiderāt. asse-
 rentes se tantū eūgliū contentos. x̄
 nescire mysteriū. quod tempib' et-
 nis gentib' cunctis fuerāt ignotū.
Michi infimo omnium scōz data est
 gratia hec īgentib; euangelizare
 inuestigabiles diuitias xpi. y illumi-
 nare om̄s que sit dispensatio myste-
 riū absconditi a seculis. a dō qui uniu-
 sa creauit. **N**on puto aplm paulum
 cū mentis sue secreto. ut uere omnib' scōz
 infimū se dixerit. ubi causa.
 his qui erāt in epheso. q̄ in corintho.
 q̄ thessalonice. ut qui in toto orbe cre-
 crediderāt. Quod cū humilitatis in-
 ditū sit se omnib; scīs infimū di-
 cere. mdatū est reatus. aliud in
 pectore clausū habere. aliud in lin-
 gua p̄nere. Reppendū est ḡ argu-
 mentū qd' y paulus uere omnib' scīs
 infimus fuerit. itam̄ aplica
 n̄ cedere dignitate. Loquū dñs ī
 eūgliū ad discipulos. qui uult in vo-
 bis maior eē fiat minor omnium.
 y qui uult esse p̄mus. fiat omni-
 um nouissim'. Quod paulus opere
 cōplebat dicens. Puto enī quia d̄s nō
 aplos nouissimos ostendit. quasi mor-
 ti destinatos. Omnib; ḡ qui se p̄pt
 xpm infirmos eē cupiebāt. aposto-
 lus paulus infirmior erat. y idcir-
 co maior. Omnib; enī inquit ill' pl'
 laboraui. n̄ autē ego. s; gr̄a dei que
 mecū est. Propt' quā humilitatem
 dū omnium scōz est infimus. data ē

ss
 ss
 ss
 ss

h' cedasse

I

cecidit

y reliq;

Estia

ei gratia hec in gentibus; ut euangelizaret
inuestigabiles diuitias christi. et doceret
dispensatione mysterium absconditum a
seculis in deo quod uniuersa creauit. Si in-
uestigabiles diuitie christi sunt. quomodo
euangelizant in populo. Absconditum a se-
culis est mysterium in deo. quia ratione
per paulum profertur in gentes. Si inuesti-
gabiles et absconditum dupliciter sen-
tiendum. quod inuestigabiles ante diui-
tie fuerit. et non post domini apertis sunt
passione. aut certe que natura sua
hominibus inuestigabiles erant. hec deo
reuelante sunt cognite. quia aliud est
ad secretum propria curiositate pue-
nire. quod postquam inuentum fuerit
desinit esse inuestigabile. aliud prop-
ter diligentiam aliud nequaquam posse com-
prehendere. sed per gratiam dei. Quod cum
scieris et ceteris quoque ostenderis. ni-
hil omnino inuestigabile pseue-
rat. dum tamen quantum in te est fuit an-
te quam ostenderet occultum. Diuitias
christi inuestigabiles. ad ipsum quoque
loquens christum psalmista testatur dicens.
Quia infinita multitudo bonitatis
tue. quam abscondisti a uisibus tuis. He
bonitatis diuitie ab omni retro secu-
lo abscondite fuerit in deo. qui crea-
tor est omnium. Ubi est martion et ua-
lentinus et omnes heretici qui alterum
mundi. id est uisibilem. et alterum asserunt
inuisibilem conditorum. hunc uisibilem esse
dicentes. illum nescio quem semper igno-
tum. tantum bonum qui christi pater

sit. Ecce deus in quo mysterium christi ab om-
nibus rebus seculis absconditum fuit. crea-
tor esse omnium predicat. Ex quo osten-
dit. idem esse deus noui et ueteris testa-
menti. Potest autem mysterium a seculis
absconditum et aliter intelligi. quod ipsa
illud secula ignorauerit. id est omnis ratio-
nabiles creature que in seculis fuerit. Secu-
lum quippe frequenter pro his que in secu-
lo uersant accipitur. sicut paulus ad ga-
lathas loquitur dicens. ut eriperet nos de
presenti seculo nequam. Et in alio loco. Ut
ostenderet inuenturis seculis. pro eo
quod est. his omnibus que insuper futuri
seculis futura erant. Et innotesceret
non principatibus et potestatibus in cele-
stibus; per ecclesiam multiplex sapientia dei se-
cundum propositum seculorum quam fecit in
christo ihesu domino nostro. Iuxta donum gratie dei
que data est apostolo ut euangelizaret inues-
tigabiles diuitias christi et doceret in gen-
tibus mysterium quod a seculis fuerat
ignotum. ideo id ipsum sacramentum ei est
reuelatum. ut non solum gentibus sed et prin-
cipatibus et potestatibus in celestibus; per eccle-
siam manifesta fieret multiplex sapi-
entia dei. que iuxta propositum uete-
rum seculorum olim destinata non consum-
mata uideatur in christo. Si autem prin-
cipatibus et potestatibus in celestibus. quam sanctas
ministrasque dei accipere debemus. licet
quidam principem aeris istius et ange-
los eius interpretentur. ignota fuit mul-
tiplex sapientia dei. que non eis per ecclesiam
reuelata est. quantomagis patriarchi

e prophis ignota fuit: quos sup non
 ignorasse mysteriū xpi s; ita ut apo-
 tolos nescisse monstraui. **M**ulti-
 plex quippe sapia dei. que sermone
 greco ut dicā multifaria. hoc ē. ποικιλία
 appellat. p̄ eccliam dei n̄ e principi-
 b; ⁊ potestatib; reuelata ē. quā olim s̄
 futurā in sua m̄te decreuerat. ⁊ n̄
 esse p̄fectā ex eo qd̄ uidem⁹ agnoscunt.
Cruce itaq; xpi non solū nobis s; an-
 gelis cunctisq; i celo uirtutib; p̄fuit.
 ⁊ apuit sacramentum quod ante nes-
 ciebant. Deniq; ad celū cum corpore dno
 reuertente dicunt. **Q**uis ē iste qui ue-
 nit de edom fuluuauestimta ei⁹ ex bo-
 soz. sic formosus i stola candida. **E**t in
 alio loco. **Q**is est iste rex gl̄e. dñs uir-
 tutū ipse ē rex gl̄e. Non putem⁹ q̄
 in ecclesia esse simplicē fidem s; mul-
 tiplicē ⁊ multifariā esse sapientiā. ut
 n̄ solū uaria sit. s; multa uarietate
 distincta. **R**espicias cunas xpi. uide pari-
 ter ⁊ celū. **V**agiente in p̄sepi intueris
 itante. s; angelos simul ausculta lau-
 dantes. **H**erodes p̄sequit. s; adorāt ma-
 gi. **I**gnorāt pharisei. s; ⁊ stella demon-
 strat. **B**aptizat a seruo. s; uox desup
 di intonantis audit. **A**quis mergit.
 s; columba descendit. immo sp̄e inco-
 lumba. **A**d passionē uenit. s; pati ti-
 met. **V**ult transire calicē. ⁊ petrum
 q̄ calicē timebat accusat. **Q**d hac stul-
 ticia prudenti. uarietate distincti.
 sapia obscuri. quam fecit ihc in xpo.
 domino n̄ro. **L**icet enī aplerisq; scdo⁹

ordine uicturā q̄ sermonis. ⁊ ecclia
 facta itelligi possit. ⁊ uol⁹ e cic. id:
 p̄posito. quam nos neutri genere in
 latino sermōe p̄positū habem⁹ exp̄-
 sam. tam sapia magis in xpo facta
 potest resonare quā cetā. **S**atiū q̄p
 pe dei sapienti⁹ est hominib;. **Q**d si
 in xpo scdm mysticos itellectus dī-
 facta sapia itelligant arriani frus-
 tra se de illo testimonio glari. in quo
 sapia initio uarū dei creatā se et
 genitā loquit. ⁊ fundatā. **E**t utiq; si
 creatā ē iuxta illos. nata esse n̄ po-
 tuit. **S**i autē nata ē. quom̄ ⁊ funda-
 ta dicit ⁊ creatā. **I**n quo habem⁹
 fidutiā ⁊ accessū in confidentia p̄ fi-
 dem eius. **N**ichil nobis ita potest
 ad dñm prebere fidutiā. ⁊ conscien-
 tię puritatē de qua dī. si consciā nō
 n̄ reprehenderit confidentiā habe-
 mus ad dñm ut sermo. uitas. sapia.
 iusticia. que om̄ia itelligunt i xpo.
Quom̄ q̄ hec nobis tribuit fiduti-
 am ad dñm sic ⁊ accessū ut n̄r ad eū
 sens⁹ accedat. ⁊ diligentius contem-
 plet. ⁊ aliquid s̄ de ei⁹ maiestate as-
 sumat. ⁊ uendicet. ⁊ quasi de radi-
 is solis calorem quendā splendore
 q̄ luminis mutuet. ⁊ dicat. signa-
 tum ē sup nos lum̄ uultus tui do-
 mine. **M**agnū ē ergo nōs n̄ solum
 habere fidutiā s; habē eam in con-
 fidentia. nec tamē habere accessū.
 s; ut ip̄e firmior sit accessus. habē
 illū in confidentia. **C**ui⁹ fidutię atq;

55

55

accessus principium et origo: fides in christo est. Qui ergo omnia ratione facit: iste credit in christum sermonem atque rationem. Cui sapientiam potuerit comprehendere: credit in christum sapientiam. Qui intellexerit ueritatem: credit in christum ueritatem. Cui iuste uixerit: credit in christum iusticiam. Nec opus est plura dicere: cum frequenter in necessitate incubuerit de christo similiter differendi. **P**ropter quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro uobis: que est gloria uestra. **I**d quod nunc latinus translator expressit: ne deficiatis: potest iuxta greci sermonis ambiguitatem: et ita legi: ne deficiam: ut sit sensus: propter quod peto ne deficiam in tribulationibus meis: et cetera. **H**oc est ergo quod apostolus rogat: et a domino magnopere deprecatur: ne deficiat in pressuris suis. Videbat se quippe de iherosolymis usque ad illiricum euangelium predicasse: esse romam: ad hispanias uel peruenisse: uel ire disponere: totus mundus ad doctrinam ipsius de potestate principis tollebat: deseriebant idola: et cultoribus templa deserta: squalore et sordibus replebantur. Ob quam causam omnis exercitus demonum: omnis turba inimicorum fortitudinum contra ipsum facto cuneo dimicabat: ut per tribulationes et angustias euangelium christi desineret predicare: et lassus aliquando resideret. **H**oc est

itaque quod ait: peto ne deficiam in tribulationibus meis pro uobis. **T**otum enim quod patior: quod tribulor: quod coartor: uestrae salutis est causa: dum uobis euangelium nuntiare desidero. **Q**ue tribulationes meae: uestra est gloria. Porro quod si impitius locutus est cum tribulationibus plurali numero: gloriam subiungeret singulari: et diceret in tribulationibus meis pro uobis que est gloria uestra: pro eo quod est que sunt tribulationes et gloria uestra: nisi forte quis alius per ipsebaton uel ad fiduciam: uel ad accessum: uel ad fidem hoc estimet referendum: et dicat: in quo habemus fiduciam: et accessum: et fidem: que fiduciam: accessus: et fides: uestra est gloria. **S**ed magis superior secundandus est sensus. **P**otest autem secundum id quod latinus expressit propter quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro uobis que est gloria uestra: illud exponi quod per ephesios petat: ne in pressuris apostoli lassescant: atque deficiant. **S**iquidem et ea que secuntur: huic sensui magis congruunt. **P**ropterea cur uo genua mea ad patrem: ut det uobis secundum diuitias glorie sue uirtutem confortari. **N**ecessaria quippe habeant fortitudinem: ne in tribulationibus uincerentur. **D**icat aliquis: si fuisset ephesius in tribulationibus constitutus: recte paulus pro eis poterat deprecari: ne deficerent atque lassescerent. **N**e uero ridiculum est paulo in tribulationibus posito: rogare eum ne ephesius in

172
suo labore deficiant. **S;** & ad hanc q̄s
truncula dissoluedā. illud sumetur
exemplū. Temptationē ur̄am in carne
mea n̄ spreuistis: neq; abiicistis. **Osten-**
dit siquidem in hoc dicto: qd̄ in car-
ne pauli alia sit nata temptatio. **Consi-**
derem⁹ totius mundi homines. **Q;** qd̄
in cōmune de omnib⁹ loquor. **Eos q̄**
in xp̄m putant credere discutiamus.
i uidebim⁹ hac eos uel maxime ques-
tione temptari. quare sc̄is uiris i dō
seruientib⁹; multa adūsa eueniāt. &
cont̄ scelerata impū. parricide floreāt
augeant. sint diuites i potentes. **Quo-**
rum ūba sub sua p̄sona dauid expri-
mens ait. **Quā bon⁹ uir⁹ d̄s rectus cor-**
de. mei ū pene mo. sc̄. p. pen. et. sc̄
ḡi mei. qm̄ emulat⁹ sum sup iniqs.
pa. pec. uidēs. i reliq;. **Sup que in-**
fert. ego autē dixi. ergo sine causa i-
ustificav. cor. me. & laui int̄ inno ma-
meas. & factus sū flagellatus tota di-
e. **Non itaq;** mirū est si plurib⁹; pav-
lo angustis in epheso. i in asia coar-
tato. ephesi temptabant. & habe-
bant necessariū orationū eius auxi-
lium. ne deficerēt in pressuris illi.
Qd̄ autē in epheso i in asia fuerit
multa apls p̄pessus: scriptū est qd̄e
et in actibus aplōy. **S;** magis de ip̄i
us pauli eplis discim⁹ in quib⁹; ait.
si iuxta hominē ad bestias pugna-
ui ephesi. quid m̄ pdest si mortui
n̄ resurgunt. **Et in secunda ad co-**
rinthios. **Holo uos ignorare fratres**

de tribulatione nr̄a que facta est
i asia: quia supra modū sup uir-
tutē aggrauati sum⁹: ita ut despe-
rarem⁹ etiā uiuere. **S;** ip̄i in no-
bis met ip̄is responsū mortis ha-
buim⁹: ut non confidentes essem⁹
i nobis. s; in deo qui suscitauit mor-
tuos: qui de talib⁹ mortib⁹ libera-
uit nos & liberat. **Speram⁹ autē**
quia i liberatur⁹ sit. **Quantū puta-**
eum tribulationū pond⁹ urgebat
ut diceret. q̄ de tantis ac talib⁹ mor-
tib⁹; liberauit nos. **Recte ḡ; petat ne**
deficiat fides ephesioy i pressuris
suis atq; angustis: quas propt̄ea
patit. quia ephesi euāḡium predi-
cabat. **Que quidē pressurē apud i-**
credulos pene sc̄. apud fideles gl̄a
atq; uictoria: quia uicisse ē aduer-
sarios in angustis n̄ cessisse. **Prop-** ss
terea curuo genua mea ad patrē ss
dn̄i nr̄i ihu xp̄i. ex quo omnis pa- ss
ternitas icelis i in terra nomina- ss
tur. **Quom̄ in sup̄iorib⁹ demonstra-**
tum ē ad effigiem corpaliū lumi-
nū esse oculos spirituales: sic nē in-
telligendū. alia esse extiora homi-
nis genua: alia int̄ioris. **Enī illud**
qd̄ dicit in asia. cōfortamini man⁹
dimisse. i genua dissoluta. i i alio
loco ip̄e apls. ut i nomine inquit
ihu omne genu flectat. celestiu
terrestriu. i infernoy. n̄ ad genu-
a corpis s; ad subiectionē mentis.
i inclinationē anime cordis q; ob

sequiū p̄inet. terre se coequanti.
ut psalmista quoq; canit dicens.
adhesit paup̄ito anima mea. Res
enim sp̄ialis i incorpea anima. rei
corpali paup̄ito quomodo potuit
adherere. Esto quippe. in noīe ihu
flectant genua t̄restria. Nunquid
y angelos cet̄as q; uirtutes que i ce
lestib; p̄seuerat. possum̄ affirmare
speciem habere corpeam ut in noīe
eius flectant genuū. uel apud infero
aīas uinculis corpis liberata genu
quod n̄ habent. flexuras. Quom̄ ḡ
quicūq; subiectus ē saluatori flecte
re ei genu d̄r. sic qui peccati seruū ē
i h̄t sp̄m seruitutis uerū in timo
re. genu scribit̄ flexisse peccato. Dere
liqui ait in d̄ns septem milia uiro
rum. qui n̄ curuauer̄t genu ante
baal. idolo scilicet atq; peccato. Qui
fornicator ē. i p̄ lupanaria sorta q;
discurrit. ubidini flectit genu su
um. Qui furiosus. flexo adorat irā ge
nu. Qui māmonam suscipit. i deus
eius uent̄ est. flectit genu auaritie
atq; luxurie. Et qd̄ me necesse ē sin
gula pagrare. Toties diabolo flecti
mus genu. quotiescūq; peccam. Hec
autē sp̄ualiter exponentes. n̄ statū
iuxta litterā orandi consuetudinē
tollim̄. qua d̄m genu posito suppli
cū adoram. y fixo in terrā p̄oblite
magis quā ab eo poscim̄ impetra
mus. Legim̄ enim i paulū in litto
re sic orasse. y genuculatioēs in ora

tionē p̄ceptas. S; sicut illud edificat
simplicet. sic uerā genuculatiōē ēē
docem̄ in animo. quia multi corpa
le flectentes genu anime nequaquā
poblitē curuauer̄t. Et eregiōne alij
recto d̄m corpe dep̄cantes. magis se
aīo curuauer̄t. Porro qd̄ sequit̄ ad
patrē ex quo om̄s pat̄nitas in celis
ē i n̄tra nominat̄. non ut in latinū
codicib; additum ē ad patrē d̄m n̄r̄
ihū xp̄i. s; simpliciter ad patrē. legen
dum. ut dei patris nom̄ non domi
no n̄ro ihesu xp̄o tantum. s; omni
bus creaturis rationabilib; coapte
tur. Querendū ḡ quomodo ex deo pa
tre om̄s pat̄nitas in celis i in ter
ra sit nominata. i simul ante quā a
liquid retractem̄. notandū quod nō
dixerit. ex quo om̄s pat̄nitas in ce
lis i in t̄ra nominat̄. Aliud ē enī ap
pellatiōē pat̄nitas mereri. ali
ud natē habere consortiū. Pat̄niti
tatē que in greco patria in hebreo
mesp̄im id. cognatio uel familia
dicitur. Legim̄ i in n̄uis. ^{numis} Tolle inq̄t
sūmam omnis synagoge isrl̄ iuxta
cognatioēs i p̄plos. secundū domos pa
ternitatū. iuxta numerū nominū
eorū. Et post paululū. h̄y s̄t electi sy
nagoge principes tribuū. iuxta pa
ternitates suas duces isrl̄. Et rurū
de tribu leui. Et locut̄ est d̄ns ad
moysen i deserto synai dicens. Nume
ra filios leui sc̄dm̄ domos pat̄nitatū
suarū. sc̄dm̄ p̄plos eorū. sc̄dm̄ cognati

^lnata est uel creata. s; ex q̄ om̄s pat̄nitas
in celis et in terra

ones eorum omne masculinum a mense
uno et supra considerate eos. **H**ec de populo
israhel et de sacerdotali et leuitica tribu
ceterum mecum ipse tractas ubi et de
gentibus paternitatis uocabulum legeri
nunc interim aliud non inuenio nisi
uicesimi primi psalmi testimonium
in quo scriptum est et adorabunt in con-
spectu eius omnes patris gentium
et uicesimi octauum afferre domino patri
gentium afferre domino filios arietum.
Quoniam ergo deus essentie sue nomen atque
substantie etiam ceteris imputat elemen-
tis ut ipsa quoque esse dicantur non quod
secundum naturam sint. fuit enim tempus
quando uniuersa non fuerunt et rur-
sum si uoluerit in nichilum reuer-
tentur et ut esse dicantur habent dei
bonitate donatum sic et paternitatis no-
men ex seipso largitus est omnibus.
Quod ut manifestius fiat scriptu-
rariis preferamus loquitur in exodo dominus ^{testimo}
ego sum et hec dices filius israhel qui est ^{nia}
misit me. Nunquid solus deus erat et ce-
tera non erant utique angeli celum terra
ultra maria et ipse moyses cui dominus lo-
quebatur et israhel et egyptum ad quos con-
tra quos principes et aduersarios
mittebat. **Q**uoniam nomen commu-
ne substantie sibi proprium uendi-
cat deus. **N**ulla ut diximus causa quia
cetera ut sint dei sumptere beneficio?
deus uero qui semper est nec habet aliunde
principium et ipse sui origo est sueque cau-
sa substantie non potest intelligi ali-

unde habere quod subsistit. **N**am et ig-
ni aliud est esse calidum aliud calefac-
tum. **I**gnis absque calore intelligi non
potest et cetera que ex igne calefiunt
calorem illi mutuuntur. **E**t paula-
tim si ignis abscesserit calore tenu-
ato redeunt in naturam suam et neque
quam calida nuncupantur. **I**uxta hunc
sensum et in euangelio dicitur ad eum qui
saluatore non quasi dei filium sed qua-
si magistrum bonum putabat. **Q**uid me
appellas bonum? **N**emo est bonus nisi deus.
Et terram bonam legimus et hominem et
pastorem bonum. **S**ed nemo iuxta natu-
ram bonus nisi solus deus. **C**etera ut di-
cantur bona bonitate illi consecuntur.
Sicut ergo solus bonus bonos facit et
solus immortalis immortalitate tribuit
et solus ueritatis nomen im-
putat ita et solus pater quia creator est
omnium et uniuersorum causa substan-
tie prestat ceteris ut patres dicantur
esse. **D**e terrenis celestia contemplantur.
Ad am quem primum plasmauit deus
et creator ipsius et pater fuit certe
deo pater scit se debere quod subsistit.
Rursum hi qui geniti sunt ex adam
patrem illum intelligunt ex quo orti sunt.
Unde et in euangelio secundum lucam cum
paulatim a christo dauid abraham sur-
sum esset generatio supputata ad ex-
tremum scripta ait filius seth filius a-
dam filius dei ut paternitatis in terra
uocabulum a deo primum ortum esse
monstraret. **Q**uerit uero quam

ob causam et in celis ab eo omnis pater-
nitas appellet. Quomodo nos qui
non sumus de genere abraham si fi-
dem illius habuerimus filij uocabi-
mur abraham patriarchas quod et p-
phetas. si tamen nos ab eis peccata
non separent. nostros patres dici-
mus. ita puto et angelos etiam quod
uirtutes habere sui generis in cele-
stibus. quos patres gaudeant appella-
re. Archangelus enim non angelorum
dici potest. et dominatio et princi-
patus. et potestates. non inferiores sub-
iectos habeant. non uocant. Potest ergo
et hoc dici ex eo quod deus pater domini nos-
tri ihesu christi iuxta substantiam pa-
ter est. et unigenitus non est adoptio-
ne filius. sed natura. ceterae quae creature.
patnitatis nomen adoptione meru-
erunt. Quicquid autem de patre et fi-
lio dicimus. hoc sciamus dictum es-
se de spiritu sancto. Nam et saluator
nostri patrem se esse nouit dicens. fili
dimittunt tibi peccata. Et filia fi-
des tua te saluam fecit. Et filioli
mei adhuc modicum uobiscum sum.
Et per spiritum sanctum iusti quique adop-
tantur in filios. Valentinus saeu-
lorum suorum parabola atque conuersione ex
hoc uel maxime loco confirmandas
putat. nequaquam intelligens ut su-
pra diximus ad similitudinem dei
patris et in celo et in terra paternita-
tes non fieri. sed appellari. Et det uo-
bis secundum diuitias gloriae suae uirtu-

tem confortari per spiritum eius interioris
hominis. habitare christum per fidem in
cordibus uestris. In caritate radicati. ut
possitis apprehendere cum omnibus sanctis.
que sit latitudo. et longitudo. et pro-
fundum. et altitudo. scire etiam super-
eminente scientie caritatem christi. ut
impleamini in plenitudine dei.

Propterea inquit curuo genua mea
ad patrem ad cuius similitudinem om-
nis in celo et in terra paternitas no-
minat. deprecans eum atque obse-
crans ut tribuat uobis gloriae suae.
id est maiestatis suae habere confor-
tium. uosque roboret atque confirmet
per spiritum sanctum. quia nulla fir-
mitudo absque spiritu est. Roboret autem
atque confirmet interioris hominem.
Non enim corporis uires. sed anime queri-
mus. nec exterioris sed interioris
hominis cupimus roborari. ut post
quam habitauerit christus in interioris
hominis. in ipsius interioris homi-
nis habitet principali. id est in cor-
dibus uestris. nequaquam per cuncta et in-
bra discurrens. sed in rationabili eius
habitans. et in eo domicilium sedem
que suam ponens. Hoc autem totum per
fidem fiet. si credamus in eum. Cum
obrem ait. habitare christum per fidem
in cordibus uestris. Habitatio autem ista
que per exercitium fidei fabricatur. radi-
ces et fundamentum in caritate ha-
bet. ut quoniam dei agricultura sumus dei
edificatio. omnia in caritate succres-

principes

ss

ss

174.
cant atq; edificent. Cum autē radi-
cati et fundati in caritate in interi-
ori homine habitare xp̄m tota n̄ra
fiducia nouerim? tunc incipiemus
cū ceteris sc̄is etiam ad illa nos ten-
dere: ut sagaci animo comprehendas
que sit latitudo. et longitudo. et pfun-
dum. et altitudo. Et non solum hoc s;
etiā sup̄eminente scientie caritate
xp̄i scire cupiemus? ut post quā hec
omnia fuerint in nobis ordine et rati-
one cōpleta: tunc impleam̄ in omni
plenitudine dei. Latitudinē et longi-
tudinē. et pfundū. et altitudinē de cor-
poralib; ante dicam? ut p̄ ea ad sp̄u
alta transire ualeam. Verbi gr̄a. fit
latitudo celi istius et t̄re. id est totius
mundi ab oriente usq; ad occidentē.
longitudo. a meridie ad septentrio-
nē. pfundū in abyssū et in inferno.
altitudo que sup̄ celestia sublimat.
S; quoniam a plerisq; iuxta ecclesiasten ce-
lum firmat rotundum. et in spere mo-
dum uoluit. nulla autē rotunditas la-
titudinē et longitudinē habet. altitu-
dinē quoq; et pfundū. s; uniuersis par-
tib; cōquālis est. necessitate opellimur
altitudinē angelos intelligere sup̄nas
q; uirtutes. pfundū uero inferos et que
infra eos sunt. longitudinē et latitu-
dinē media que inter inferos sup̄osq;
assistunt. Et quia cōsequens ē aut sup̄
aliquid. aut inferis esse uicinū. quecūq;
incipiūt ad meliora pficere. et ad ce-
lestia altaq; consurgere. longitudo

appellent. que uero inferiori parti prox-
ima sūt. et ad uitia declinant. his la-
titudinis nom̄ impositū sit. Lata quippe
et spatiosa uia est. que ducit ad
mortem. hec uniuersa. et in cruce do-
mini n̄ri ihu xp̄i intelligi queunt.
Ascendens quippe in altum captiua
duxit captiuitatē. et descendit in
feriora t̄re. et post altitudinē et pro-
fundū in omnē terrā erūt predi-
catio crucis: atq; ita et altitudinē. et
pfundū. et longitudinē. et latitudi-
nē tenet. hec mirū si crux xp̄isti
uniuersa possideat. cum etiā is qui
crucifixus fuerit cū xp̄o. eandem
h̄t potestātē. Sciēt quippe p̄imum
latitudinē. ab inferiorib; incipiens
et minora cognosces. Deinde longitu-
dinē. eos qui in terra positi ad sub-
limia et alta festinat. Post hec pro-
fundū. aduersarias et trariasq; uir-
tutes. que cōt̄ nos in hoc mundo
bellū gerunt. Ad extremū altitudi-
nē. quia post quā noticiā earū ha-
bentes fecerimus eas nobis esse sub
pedib; tunc merebim̄ ad alta et ex-
celsa cōscendere. Nec putandū in hoc
finē laboris n̄ri esse. ut radicati et fun-
dati in caritate possim? oprehendere
cū omnib; sc̄is. que sit latitudo et
longitudo. et pfundū. et altitudo? n̄
etiā omni studio nosse cupiamus
sup̄eminente scientie caritate. x̄.
ut n̄ simplex caritas sup̄eminens
nota sit nobis. Nec iste sit terminus

habere noticiã sup̄eminentis carita-
tis xp̄i. nisi addamus ⁊ aliud. ut su-
pereminente scientiã caritatẽ sequa-
mur. Ex quo animaduertendum ẽ
quia grandem ⁊ inmensam xp̄e sci-
entiã habeat caritatẽ. id est eorũ q̄ se-
scire desiderant. qui in lege ei medi-
tant die ac nocte. qui uerba uerit
in opa. ⁊ quod ore meditant cõsumat
in manu. Qui autẽ talis ẽ ut dignus
sit p̄ scientiã suã habere xp̄i sup̄e-
minentẽ caritatẽ. iste nichil debet
aliud p̄ter scientiã cogitare. atq; ita
implebitur omni plenitudine dei.
n̄ solum in p̄senti seculo. s; etiã in fu-
turo. ut qui n̄c plenus esse cepit stu-
dio. ope. lectione. post ea p̄fecti im-
pleatur d̄o. qui est plenitudo omni-
um se cõplente. **S**i autẽ qui po-
test sup̄ omnia facere habundan-
tius quam petim⁹ aut intelligim⁹
sc̄dm̄ uirtutẽ que opat̄ in nob. ip-
si gl̄a in ecclia ⁊ in xp̄o ihu. in om-
nib; gen̄ationib; seculi sc̄lõy aoz.
Ad id quod sup̄dixerat propterea
curuo genua mea ad patrem ex q̄
omnis pat̄nitas in celis ⁊ in terra
nominatur. ut det uobis secundũ
diuicias suas uirtutẽ confortari.
⁊ reliq̄. nunc infert. ei autem qui
potest sup̄ omnia facere habun-
dantius quã petim⁹ aut intelli-
gimus. hoc ostendens se quidẽ iux-
ta imbecillitatẽ hominis postu-
lasse que ei educibilia uidebant.

ceterum quantũ ad rei ipsius p-
tinet ueritatẽ. plus deum ualere
tribuere quã rogat. ⁊ spes nr̄as
uinci effectib; quia sc̄dm̄ id qd̄ o-
portet orare nescim⁹. ⁊ sepe cont̄
nos petim⁹ estimantes ẽẽ pro nob.
Quanto enĩ melius erat egrotare.
⁊ debilitate torqueri. quã fornicari
⁊ xp̄i templum facere m̄bra me-
reticis. **P**otest q̄ deus non solum
sup̄ id qd̄ petimus. s; etiã sup̄ id
quod intelligimus tribuere. Cũ
interdum ut sensũ nostrũ non ex-
primamus in uocẽ. ⁊ mentẽ uerba
non explicent. tacitoq; cogitatu ge-
mitib; inenarrabilibus ut ip̄e apos-
tolus ait. nescio quid̄ dicere n̄ pos-
sum⁹. depreceĩ. **P**restabit q̄ sup̄ q̄
petimus aut intelligimus secun-
dum eã uirtutẽ que opat̄ in nob.
ut quom̄ n̄c non iuxta meritum
nr̄m s; sup̄ uota dat nobis aliqua
que nec petere ausi sum⁹ nec si pe-
tissimus estimauim⁹ nos mereri.
ita ⁊ cetã tribuat que nec m̄s po-
test cogitare. nec lingua p̄ferre.
Ipsi itaq; deo sit gloria semp. pri-
mũ in ecclia que est pura. n̄ ha-
bens maculam neq; rugam. ⁊ que
propterea gl̄am domini recipere
potest quia corpus ẽ xp̄i. deinde
in xp̄o ihu qui in corpe assumpta
hominis cuius sũt uniuersa m̄bra
credentiũ. omnis diuinitas inha-
bitet corporalit̄. **Q**ue quidẽ gloria

» E
»
»
»
»
»

n̄ in presens tantū tempus extendi-
 tur: et in futuris seculis terminat: sed
 in om̄s gen̄ationes. et seculū seculoy inef-
 fabili eternitate p̄manet. crescit. auge-
 tur. **O**bscuro itaq; uos ego uinctus in
 domino. ut digne ambuletis uocatio-
 ne qua uocati estis. **P**otest et in xpi uin-
 culis. et in carce. ^{p̄ martyrio} huc scribere
 Melius autē est si uinctū domini in
 xpi caritate dicamus: cui rei et demēs
 ad corinthios testis ē scribens. **V**incu-
 lum caritatis dei quis poterit enar-
 rare. **E**t in p̄mo regnoy libro legim̄
 factum ē post uerba hec colligata ē
 anima ionathe cū anima dauid.
Et p̄pha de aplis: post te inquit se-
 quent̄ uinctis ferro manibus. **Q**ui
 enim xpm diligunt: sequunt̄ eoy
 uinculis caritatis colligati. **E**t alia
 expositio. que recipienda sit. nec ne:
 erit ī potestate lectoris. uinculum
 anime corpus hoc dicit: et quia pay-
 lus ob ministeriū euangeliy corp̄
 accepit: consequent̄ uinctus xpi sit ap-
 pellatus. **C**orpus hoc uinculum di-
 ci. et eos qui in corpe uincti sūt uinc-
 tos t̄re appellari: ieremias q̄ in se-
 cundo alfabeto testat̄ dicens. **U**t hu-
 miliaret sub pedib⁹ suis om̄s uinc-
 tos t̄re. **E**t alibi hoc ipm̄ legim⁹ ex p̄-
 sona xpi dicentis his qui erāt inuin-
 culis. exite. et qui in tenebris reuela-
 mini. **P**otest quidem uinculū pecca-
 ti hic. et tenebras ignorantie: aduen-
 tu. et p̄dicatione xpi p̄pha ostendē

dissolutas. **S**: et superior sensus habet
 locū qd̄ uinculum corpus. et tenebre
 t̄rena hec habitatio. ubi sūt recto-
 res tenebrarū. et montes tenebrofi.
 ad quos pedes p̄hibem̄ offendē. **Q**uod
 autem ait. ut digne ambuletis uoca-
 tione qua uocati estis: digne uocati-
 one dei ambulare credendus ē. qui in-
 gredit̄ p̄ eum qui dicit. ego sū uia.
 et n̄ declinat neq; ad dexterā neq; ad
 sinistra. et aut̄ pedem suū ab om-
 ni uia mala. complet̄ q; in eo. a
 domino gressus hominis dirigun-
 tur. **C**um omni humilitate. et man-
 suetudine. cū patientia. **Q**ui t̄ra
 cinerē esse se nouit. et post paulu-
 lū in puluerē dissoluendū. nunq̄
 supbia eleuabit. **E**t qui dei et̄nita-
 te p̄specta breue. et pene ad instar
 puncti humane uite spatū cogita-
 rit. ante oculos suos semp̄ habebit
 interitū. et erit humilis atq; deiect⁹.
Corruptibile enī corpus aggrauat
 animam. et t̄renū hoc tabernaculū
 sensū opp̄mit multa curantē. **P**rop-
 ter qd̄ cum omni humilitate dica-
 mus: dñe non ē exaltatum cor me-
 um. ne. e. s. o. o. **O**mnis autē humi-
 litas n̄ tam in sermone quā in m̄te
 est: ut humiles nos eē conscientia no-
 uerit. et nūquā nos scire. ul̄ intelli-
 gere. ul̄ aliquid esse estimem⁹. **V**an-
 suetudo q̄ illa ē que nulla passiōe
 turbat. et specialiter ira et furore
 n̄ rumpit. **Q**uā qui habuerit. beati-

55
 55
 12

tudinē que dñi uoce pmissa ē seque-
tur. ut possideat terrā. id. impet
corpi suo: dñeturq; subiecto. Et hec
fit eius p̄ma hereditas. in carne nō
carnalit̄ uiuere. Non nulli rugata
fronte. dimisso sup̄cilio. uerbisq; tri-
tinatis. auctoritatē sibi doctorū. et iu-
dicū uendicant. n̄ quod ipsi dignum
aliquid arrogancia nouerūt. s; quo
simplices quosq; fr̄m sui quēdam
uideant conyatione nescire. **S**uf-
ferentes inuicem in caritate. **S**iqs
intelligit quid sit sufferentes inu-
icem in caritate. n̄ putabit in sc̄os
uiros hoc uenire mandatū. uerū
in eos qui sūt in uirtutū inuicis
constituti. Sc̄i quippe n̄ habebunt
qd̄ inter se inuicem sufferant. sed
h̄y qui quasi hoīes aliqua adhuc
passione sup̄ant. Nec mirū si ephe-
s̄y hec audiant. cum in multitudine
credentiū sint aliq̄ qui adhuc in-
uicem sufferere se debeant. hoc ip̄m
m̄ uidet̄ significare. et illud qd̄ ad
galathas scribit̄. alterutrū onera
ur̄a portate. Possim⁹ ḡ utrumq;
testimonū et aliter interpretari. ut
uel alterutrū onera portare. uel
sufferere inuicē in caritate eos cō-
plere dicamus qui diuites sunt.
et inopiam paupum subleuant.
Siquis egrotanti fr̄i prebet obseq̄
um. sufferit eū in caritate. **S**iquis
in celibatu beatā transiens uitam.
aliū qui uxorem habet et liberos. et

se ip̄m uix potest pascere adiuua-
rit. et ut cuiq; potest fuerit cōsolat̄.
alienū portasse onus laudabit. **S**it q̄
matrē uel sororem uiduā cernens
egestate tabescē. non potest adiuua-
re. huic siquis porrexerit manū.
sustinuit eū in caritate. **S**ive autē
sup̄iorem sensū. siue posteriorē se-
quā. nec peccantē fratrē. nec ino-
peram cōsolat̄. qui n̄ habet caritatē.
et contempnit ūba apli cōmonentis.
Debemus autē nos qui fortiores su-
mus infirmitates imbecillioy por-
tare. et n̄ nobis metipsis placē. **S**ol-
liciti seruare unitatem spirit̄ in uin-
culo pacis. **U**nū corpus. et un⁹ spirit⁹.
sicut uocati estis in una spe uoca-
tionis ur̄e. **E**p̄hes̄y qui iam unita-
tem sc̄i spiritus fuerant cōsecuti re-
cte dicitur. solliciti seruare unitatē
sp̄e in uinclo pacis. **Q**ui enī qd̄ ha-
bet seruandi. illi sollicitudo preci-
pit̄. **Q**ui autē non habet. studiū
illi ut habeat impat̄. **H**ic locus uel
maxime adūsus hereticos facit. qui
pacis uinclo dissipato atq; corrupto.
putant se tenere unitatem spirit̄.
cū unitas sp̄e in pacis uinculo con-
seruet̄. **Q**uando enī non in idip̄m
om̄s loquim̄. et alius dicit. ego. **p**au-
li. ego sum apollo. et ego cephe. di-
dimus sp̄e unitatē. et eam in par-
tes. ac membra discerpim⁹. **N**ec statū
aliq̄s illud opponat. **Q**uom̄ ḡ di-
uerse sūt gratiē. et uaria carismata.

Arrogantia

55

55

cum unitas custodienda sit sp̄c. Sūt
quidem uarie donationes. s; in eodē
sp̄u. & diuisa ministeria. s; idem dñs.
et multiplices opationes. sed ipse do-
min⁹ qui opat̄ omnia in omnibus.
Qd autē ait. unum corp⁹. et un⁹ sp̄c.
uel simplicit̄ unum corpus xp̄i in-
telligitur qd̄ est ecclia. uel certe qd̄
ex uirgine est dignatus assumere. ne
illum quidem putent totiens cor-
poratū. quotiēs in ueteri apparue-
rit testamento. **U**nus sp̄c. un⁹ quip-
pe langitor. et sanctificator. est omni-
um. **V**el certe unū corpus ad uitā re-
fert̄. et opera que grece dicunt̄ π πα
κ τι κοc βιοc. & unus sp̄c. ad sci-
entia & cōtemplationē. que pp̄
e uersat̄ in corde. et ab illis appella-
tur θ̄ ε̄ ω̄ ῑ ᾱ. **C**um ḡ membrum
quis fuerit ecclie nec ab uno eius
sp̄u separat⁹. consequent̄ erit in u-
na spe uocationis. **Q**uerit̄ quomo-
do una spes uocationis sit. cū apud
patrē diuersē sūt mansiones. **A**d qd̄
unā spem uocationis regnū celorū
quasi unam domū dei patris eē di-
cunt⁹. & in una domo uarias mansi-
ones. **A**lia enī gl̄a solis. alia gl̄a lune.
alia stellarū. **A**ut certe illud subtili⁹
indicat̄ qd̄ in fine & cōsumatioē re-
rū. in pristinū statū restituenda sūt
omnia. quando om̄s unū corp⁹ ef-
ficiem. & in uirū pfectū reformabi-
mur. et oratio p nobis saluatoris
implet̄. pater da ut quom̄ ego i tu

unū sumus. sic isti in nobis unū
sint. **N**on ignoro i eo qd̄ nē exposui.
soliciti seruare unitatē sp̄c in uin-
culo pacis. sp̄m a plerisq; n̄ sanc-
tum accipi. s; affectū mentis atq;
sententiā. iuxta quā omnium cre-
dentiū erat aīa una & cor unum.
Et ab ap̄lo uirgini p̄cipit̄ ut sit
scā corpe & sp̄itu. carnis uidelicet
ope. et mentis affectu. **S**; genālis ex-
planatio — & ad specialem int̄pre-
tationē trahi potest. qd̄ seruet uni-
tatē sp̄c in uinculo pacis. qui n̄ ra-
piat̄ omni uento doct̄ne. neq; i mo-
rem stulti q̄si luna mutet̄. nē di-
abolo seruens. nē deo. **H**abeat ue-
ro unū corp⁹ bonorū opum. & sem-
per carnē suam templum deo exhi-
beat. & unū sp̄m. eadem semp sen-
tiens in una spe uocationis nequa-
quā de p̄missionib⁹ ambigens. s; in
resurrectione & restitutione omni-
nū solida m̄te ofidat. **V**nus dñs. ss
una fides. unū baptisma. un⁹ d̄s et ss
pat̄ omnium. qui sup om̄s. & p om̄s. ss
& in omnibus. **Q**uom̄ est alia fides
baptismatis deo & dño. sic baptisma.
dñs. et fides. alia sūt a trib; singul; q;
parit̄ nominant̄. **H**oc autē dico pp̄
fabellū. qui eundē d̄m patrē arbi-
trat̄ et filiū. confundit q; p̄sonas.
dum eandē diuinitatē in utroq;
dephendit. **E**cce manifestissime un⁹
domin⁹ filius. & un⁹ d̄s pat̄ uocat̄.
Quod ad corinthios qq; pleni⁹ sc̄ptū:

S; nobis un' d's pat' ex quo omnia. et un' d'ns ihc xpc per que omnia: et no' per ipm. Sicut enim deo pat' n' ad unum filius ne d'ns sit. cu' d'ns sol' ipse dicat: ita & filio n' aufert pater ne d's sit quia pat' d's tantu' in nominat. Legimus & i' alio loco: et scitote qm d'ns ipse e' d's. Et alibi: d'ns d's tuus. d's unus e'. Si eni' ut estimant arriani d's pat' solus e' d's. eadem sequentia solus erit d'ns ihc xpc: et nec pat' erit d'ns. nec filius d's. **S**; absit ut n' sit uel in d'natioe deitas: uel in deitate d'natio. Un' e' d'ns. & unus est d's. quia pat' & filii una d'natio. una diuinitas e'. Propterea & fides una dr: quia similiter in patre & filio et spm scm credimus. Et baptisma unu'. eodem eni' in et i' patre & i' filio & i' sco spu baptizam. & ter mergim. ut trinitati unu' appareat sacramentu'. & n' baptizamur i' nominib; pat' & filii et spe sci: s; in uno noie quod intelligit d's. Et miror qua sequentia i' uno uocabulo. eodem ope. & eodem sacramento. naie diuinitate arrius. macedonius. & eunomius suspicent. concordante impietate discordia. i' creati' in filio & spiritu sco cenosu' fontem tenentes: diuisos hereseon riuulos duxerit. Unu' baptisma & cont' ualentinu' facit. quia baptisimata ee' contendit: et contra om's hereticos. ut sciat se n' habere baptisma: s; i' una xpc

desia fonte esse uitalem. Potest unu' baptisma & ita dici. qd licet ter baptizem' ppt' mysteriu' trinitatis: tam unu' baptisma reputet'. Unu' q' baptisma i' aqua e'. & spu & igne. et de quo d'ns loquit'. baptisma habeo baptizari. Et alibi. baptisimate meo baptizabimini. Diuinitas aute' ipositionu' in q' bus dr: un' d's & pat' omnium. qui super om's. & p' om's. & in omnibus: diuersam intelligentia' sapit. Sup' om's eni' est d's pat'. qui auctor e' omnium. P' om's filius. qui cuncta transcurrit: uadit q' p' omnia. In omnib' spe scs: quia nichil absq; eo e'. Hec u' est putandu' unu' deum patre omnium esse communit': ut scil' & ad irrationabilia iuncta nom' pat' possit aptari: s; q' in si in decem hominib'. quinque filiis. & quinque seruis parit' dicerem'. horu' decem un' est d'ns. & un' pat'. non utiq; omnium patre. nec dnm omnium uocarem': sic & i' eo qd' ait. un' d's & pat' omnium: alioy pat'. alioy d's accipiend' est. Tale qd' de creatis & deo. etia' zenon cu' suis stoicis suspicant. que secut' uirgilius ait. dnm naq; ire pomis celos. tras q; tractus q; maris. & reliq;. & pncipio celu'. ac tras. campos q; liquentes. lucentē q; globu' lune. titania q; ast. spe intus alit'. tota q; infusa p' arte' mens agitat molem: & magno se corpe miscet. Quidā hoc qd' scriptu' est sup' om's. & p' om's. & in omnib'. ad patre & filiu' & spiritu

et d's
alioy
pat'
alioy d's
accipi
end' sit

T
H
P

sanctū sic estimāt esse referendū. ut si
 p omnia pat̄ sit. quia auctor ē omni
 um. p om̄s filius. quia p filiū creata
 s̄ om̄ia. in omnib; sp̄c sc̄s. ip̄e enim
 credentib; dat̄. et templū sum̄ sp̄c sc̄i.
 & pat̄ et filius habitant ī nob. **U**n
 cuq; autē nostrū data ē gratia sc̄dm
 mensurā donationis xp̄i. **U**icet d̄s
 pater sup om̄ia sit. & per om̄s sit. &
 in omnibus. tam gratia iuxta m̄su
 ram credentib; datur. n̄ quo ad men
 surā sp̄m et gratiā t̄buat d̄s. mag
 nificentię enī eius n̄ est numerus.
 s; qd̄ iuxta m̄suram uasculor̄ infun
 datur. tantū muneris largiens. quan
 tū potest ille cui donat̄ accipe. **N**ec
 n̄ ad m̄surā dat d̄s sp̄m. aut potest
 habere m̄surā quod eq̄liter ubiq; dif
 fusū est. **Q**uod ut manifestius fiat.
 im̄p̄fectā licet n̄ implens similitudi
 nē. tamen p qd̄ possit intelligi quod
 dicit̄. sumamus exemplū. **C**erte cer
 te in̄m̄sū est. & capacitas eius – soli
 deo nota. **E**x quo siq; uelit multū ho
 minū secundum id qd̄ gestare que
 unt tradere. necesse ē ut ad m̄surā
 eūq; t̄buat. & partis ei' m̄surā re
 cipiant. cui' solidū in̄m̄surabile est.
Ita & sp̄c sc̄s in̄m̄sus quidem ē. & nul
 lo fine concludit̄. tam uniuersūq; dat̄
 sc̄dm qd̄ expedit. **E**t simul notandū
 qd̄ hec eadem gr̄a que attributa p
 hibet̄. sc̄dm mensurā donationis
 xp̄i data sit nobis. **P**ropt̄ qd̄ di
 cit̄. **A**scendēs in altū captiuā duxit

captiuitatē. dedit dona hominib;

35

Quia sup̄ dixerat uniuersūq; autē
 nr̄m data est gr̄a sc̄dm mensurā
 donationis xp̄i. ut cōfirmaret hec
 ipsa dona. que post paululū q; enu
 merat dicens. & ip̄e dedit quosdam
 quidē ap̄lōs. quosdā autē prophas.
 alios eūglistas. & magistros. et reli
 qua a saluatore esse donata. assump
 sit testimoniuū de lxxvii psalmo. ut
 sciam' ^{illor̄} al̄as esse manubias hominū
 distributas. q̄s xp̄e uictor emeruit.
Ascendens quippe in altū. captiuā
 duxit captiuitatē. **H**os qui nunc in
 xp̄m credim' de gentib; congregati
 cum essem' creatura dei a diabolo cap
 ti sum'. & eius satellitib' distributi.
Venit ḡ d̄ns ih̄c xp̄c sc̄dm ezechie
 lem uasā captiuitatis asportās. & o
 p̄erto capite ne ab adūsarijs cognos
 ceret̄. predicauit his qui capti erāt
 remissionē. et qui tenebant̄ ī uincu
 lis solutionē. & nos de carēnis hos
 tū & de op̄edib' liberauit. sicut il
 lam in eūgl̄io mulierē. de qua ip̄e
 cōmemorat. hāc autē filiā abrahā
 quā ligauit sathanas iā decē & oc
 to annis. n̄ oportuit solui de uincu
 lo hoc in die sabbati' liberatos q̄
 nos & p nouā captiuitatē de capti
 uitate ueteri erutos secū duxit ī
 celū. et hys ip̄s quos de inimicor̄
 manu uictor eripuit diuisa grati
 arū dona largit' est. **E**t eleganter
 hic posuit dedit dona hominibus

cum in psalmo scriptum sit. accepit
dona in hominibus. Verum ibi quia nec
dum factum erat. sed futurum promittebatur.
propterea dicit accepisse. hic uero cum
apostolus scribit quia iam dederat.
et in uniuerso orbe ecclesie fundate e-
rant. idcirco non accepisse scribit. sed
dedisse. Alii hunc locum ita edisserunt
quod ob id dominus noster ihesus christus ad celos uic-
tor ascenderit. ut inde angelos ce-
terasque uirtutes ad custodiam ecclia-
rum suarum mitteret. Et dum indignus
sit locus iste terrenus sublimium po-
testatum habere presentiam. quodamo-
do iste sustinuerint captiuitatem.
ideo enim inquit ascendit in altum.
ut captiuans captiuitatem dona ho-
minibus largiretur. Hoc autem totum
ideo apostolus replicat. ut quia superius dix-
erat sufferentes inuicem in karitate.
soliciti seruare unitatem spiritus in uin-
culo pacis. doceret in diuersis carisma-
tib; ecclesiam esse concordem. et non statim
scissuram et dissensionum occasionem
dare. quia secundum mensuram donationis
christi unusquisque nostrum accepisse dica-
tur dona non eadem. sed in unum corpus
et unum spiritum omnes uocatos esse. id est
ut sicut unus dominus est. et una fides.
et unum baptisma. et unus deus pater.
ita et nos in karitate id ipsum sumus.
in pacis uinculo seruantes spiritus uni-
tatem. **Q**uod autem ascendit. quid est
nisi quia et descendit in inferiora ter-
re. **Q**uia ascendisse nec dicit. pp

terea ascendit quia ante descende-
rat. hoc enim sonat. quod autem ascendit
quid est nisi quia et descendit. Requi-
rendum itaque super eo quod alibi scriptum est.
nemo ascendit in celum nisi qui descen-
dit de celo filius hominis. quomodo as-
cendit ante descendens. Quando e-
nim hec loquebatur post descensionem eccle-
sis. se quondam ascendisse ad celos mon-
strabat. Nec enim illud pariter retrac-
tandum. quoniam ipsa descensio et ascen-
sio sentienda sit. utrum ne secundum cor-
pus locale. an super corpus spirituale.
uel certe utrum in inferiora autem terre
infernum accipit. ad quem dominus noster salua-
tor descendit. ut sanctorum animas que
tenebantur incluse secum ad celum uic-
tor abduceret. Unde et post resur-
rectionem eius. plurima corpora iusto-
rum in sancta ciuitate uisa sunt. For-
ro quod infernum in inferiori parte terre
sit. et psalmista testatur dicens. Apra
est terra et deuorauit dathan. et op-
sup. og abiron. Et id ipsum in nouo
libro plenius explicat. Alio quoque loco le-
gimus. Veniat mors super illos. et des-
cendant in infernum uiuentes. **Q**ui de-
scendit. ipse est qui ascendit super omnes
celos. ut impleret omnia. **N**unquid
corporealis omnes celos. et uniuersas sub-
limitates. et celorum circulos. quos phy-
losophi speras uocant. transiens am-
transcendens stetit in summo celi for-
nice. et ut ipso uerbo utar abside. an
certe omnia corporalia contempnes atque

ad in-
fiora
tray
sit

ss

ss

ss

ss

ss

despiciens. et etna cōtemplans. sup celos
 id est sup inuisibilia stansse credendus
 est. Quod ego melius puto. Descendit
 g̃ inferiora t̃re. & ascendit sup om̃s
 celos dei filius. ut n̄ tantū legem pro
 phetas q̃ cōpleret. s̃ & alias quasdã oc
 cultas dispensationes. q̃s solus nouit
 ipse cū patre. Neq; enim scire possu
 mus quom̃ & angelis. & his qui in in
 ferno erāt sanguis xp̃i p̃fuerit. & ta
 men quia p̃fuerit nescire n̄ possum.
 Descendit quoq; ad inferos. & ascendit ad
 celos. ut impleret eos qui ī illis regio
 nib; erant. secundū id qd̃ se cape pote
 rant. Ex quo sciendū. qd̃ ante quā xp̃c
 descenderet & ascenderet uacua fuerit
 om̃ia. & plenitudine illius indigerit.
 hic locus aduersus hebreionē et fo. tinū
 ul' maxime facit. Si enī ipse ē ascen
 dens ī celum qui de celis ante descen
 derat. quom̃ dñs n̄r ih̃c. xp̃c n̄ ante
 mariā est. s̃ post mariā. Nec n̄ & cō
 tra eos q̃ duos filios isano errore con
 fingunt. filiū uidē dei & filiū hoīs.
 Ecce hic aptissime d̃r qd̃ ipse sit ascen
 dens atq; descendens. Nec statim ista
 dicentes locū alteri heresi dam. que
 dimidiatā xp̃i asserit dispensationē.
 s̃ sic unū dei ī hominis filiū confite
 m̃. ne dispensationē assumpti homi
 nis qua saluati sum' ex parte creden
 tes. in parte truncem. Et ip̃e de
 dit quosdã ap̃los. q̃sdam autē p̃phas.
 alios uero eugl̃istas. alios autem pas
 tores. & magistros. ad instructionē

sanctoz ī opus ministerij. ī edificati
 onē corp̃is xp̃i. Et ex hoc loco mani
 festissime cōp̃batur. patris & filij u
 na diuinitas. Siquidē hoc qd̃ nūc
 xp̃c t̃buisse describit. in p̃ma eplā
 ad corinthios d̃s pat̃ dedisse narra
 tur. Alios enī d̃s posuit ī ecclia pri
 mo ap̃los. scđo p̃phas. t̃cio doctores. de
 inde uirtutes. & dona sanitatū. op̃tu
 lationes. gubernationes. genā lingua
 rum. Quod sabellius n̄ intelligēs. pa
 trē confundit & filiū. dum eandē opa
 tionē esse n̄ putat diuisoz. Et simul
 notandū qd̃ hic ap̃los. p̃phas. eugl̃is
 tas. pastores & magistros dedisse. xp̃c.
 ibi ū eosdem pat̃ posuisse memorat.
 Posuit itaq; siue dedit pat̃ et fili' pri
 mo ap̃los. scđo p̃phas n̄ illos q̃ futura
 uaticinēta quales ī ueteri legim' tes
 tamto. s̃ qui infideles & impios ar
 guant atq; diiudicēt. Tales quippe
 p̃phas noui testam̃ti in alia eē eplā
 definiuit. Tertio eugl̃istas. quoz spe
 tiosi s̃t pedes. ad annuntiandū pa
 cem. Nec ū putandū qd̃ sicut ī sup̃i
 orib; trib; alios dixit eē ap̃los. alios
 p̃phas. alios eugl̃istas. ita et ī pastori
 bus & magistr̃s officia diuisa posuerit.
 Non enī ait alios autē pastores. & a
 lios magistros. s̃ alios pastores & ma
 gistros. ut q̃ pastor ē. esse debeat &
 magistr̃. nec in ecclia q̃muis sc̃s sit.
 pastoris s̃ nom̃ assumet. n̄ possit
 docere q̃s pascit. Vel certe alit̃. ut
 un' atq; idem p̃ses. ecclie sit pastor

3to

T
H

»
»
»

et doctor: pastor ouium. magister hominum. **H**omines quippe & iumenta saluos facies dñe. Arbitror hodieq; i ecclesijs quẽadmodũ ppha. & euuista. pastor quoq; iuenitur & doctor: ita posse & aplim reppur inq; aplatus signa et inditia cõpleant. & erregione plurimos esse tã foris quã intus. tã in ecclesia quã in heresib; qui pseudoapli sũt. pseudo ppha. & pseudo euuista. & pseudo pastores: et pseudo magist. Et de heresib; quidẽ nulla dubitatio: qn scdm falsam fidem. falsa uniuersa possideant. **I**n ecclesijs autẽ nonne uobis uidentur eẽ falsi pastores qui ñ pascunt oues cum disciplina. s; quasi mercennarij neq; salutem cogitant. qd errauit ñ uertentes. & qd perit ñ querentes. s; tantũmodo de ouib; lac & lana. cibos uidet & uestimta captantes. **N**eq; u absq; ordine putem; apostolũ in hec subito prupisse. uerũ quia pmiserat eẽ sup omnia & p omnia. & in omnib; et uniuersis scõz datã grã scdm m̃surã donationis xpi. nunc addidit. alios aplos. alios pphetas. alios euuistas. alios pastores & magistros eẽ in ecclesia distributos. q̃ necessarij sũt ad pfectionẽ instructioneq; scõz in op; ministerij. i edificationẽ corporis xpi. quia cũ corp; dñi ecclesia sit. et ecclesia de lapidib; construatur. hi quos sup memorauim; in ecclesia institutos id habent opis: ut scdm dispensationẽ & officia s; credita ecclesiã xpi id; corp; eius edificet. Siq; g ñ ad

ficat ecclesiam. x. nec plebem s; subiectã instruit. ut de subiecto s; pplo. x ecclesia cõstruat. iste nec apls. nec ppha. ñ euuista. ñ pastor. nec magister est appelland;. **D**onec occurrãmus i unitatẽ fidei. & agnitionis filij dei. i iurũ pfectũ. in mensurã etatis plenitudinis. x. ut ult; non simus paruuli fluctuantẽ. & circũlati omni uento doctine: ifallata hominũ & astutia ad circũuentionẽ erroris. **V**eritatẽ autẽ facientes. i karitate augeam; in ipso p omnia. q̃ e caput **Q**uerendũ q̃s om̃s dixerit occurrere i unitatẽ fidei. utrũnã om̃s homines. an om̃s scõs. an certe om̃s q̃ rationis capaces sũt. **U**idet autẽ in ñ de om̃ib; hominib; dicere. quia multi uenti doctinarũ sũt. & flatu eoz fluctib; scitatis. huc atq; illuc hoies incerto cursu & uario feruntur errore. **V**nde om̃i studio laborandũ pmũ in fidei occurrere unitatem. deinde i eadẽ unitate habere agnitionẽ filij di. **Q**uoz cũ fuerit secura possessio. paruuli eẽ cessantes. & m̃surã intioris hois recipientes. que m̃sura plenitudinis xpi e. pfecti uiri uocabulũ sortientur. ita tam; ut ad osũmatã etatẽ plenitudinis xpi om̃s credentiũ turba pueniat. & neq; qm̃ in doctinatib; fluctuã. ad instar paruuloy gurgite ifidelitatis ferat i certo. dũ uenti hinc inde pflante hereticoy uidet siue sapientiũ seculi dũ se cõpugnantes q; rationes naufragũ audientib; aut iferunt aut minant. dum alij absq; uoluntate fallacie. eatao;

que falsa sunt pdicant: alij u omi cal-
 liditate erroris laqueos sponentes nos
 decipe & uincere festinat. **C**um autem oc-
 currerit atq; puenit scilicet in mensuram
 supdicti uiri: tunc intelligentes karita-
 tem xpi augebunt in eo omnia que ac-
 cepant semina ueritatis: habentes cor-
 pis ecclesie caput. dnm ihm. **Q**uia uero ait.
 ut ult n simus paruuli fluctuantes.
 et rel. se q; fluctuante & paruulu esse
 ostendans: retractandu uidet utruna
 hec scdm humilitate locut sit. an ex
 parte uidens & ex parte cognosces. intel-
 lerit quantum a pfecta absit scientia:
 et i uera scientie sue uba prupit. **S**i
 q; q; uult eu hec scdm humilitate lo-
 cutum: illo utet exemplo. qn era pa-
 uulus loquebar ut paruulus. cogita-
 bam ut paruulus. **Q**uando uero facti su
 uir: euacuau ea que erat paruuli. **A**li
 uero ad ista respondeat. copatione multoz
 ad etate pfecti uiri aplm puenisse: ad
 ea uero que scis reposita st. adhuc paru-
 lum nuncupari. **S**i qd omis aplos qui
 i xpo credit paruulos ppha comemo-
 rat dicens. **E**cce ego & paruuli mei q; s
 in dedit ds. **P**ost hec attendi differendu
 ne forte uere iuxta humilitate n so-
 lu paruulu apls se esse dixerit. s; fluc-
 tuante et omni doctnaz flatu i diuisa
 raptatu: in fallacia hominu. in neq;
 tia ad circumentionis errore. **C**aut
 uult & hec eu n de humilitate s; de
 conscia ptulisse: dicit. **P**aulu apls
 homo erat acuti & acris igeny: et qui

ad pmos quosq; disputantiu conat
 sagaci mente que erant iferenda pnos
 ceret. **V**idebat q; sepe ex utiq; parte
 sic dici: & ta ueri similia i reb; stry
 asseri. ut ambige faceret audienteoz.
Ideiro ut homo et adhuc ifragili cor-
 pusculo statur. circuferebat quide
 omni uento doctne: s; n elidebat in
 saxa: nec nauis et gurgitib; imple-
 bat. **S**tabat quippe i puppi guber-
 naculu tenes. & spumantes hereseon
 fluctus fidei securitate frangebat.
 n tam intrepid & secur: nec quiet: &
 placidos pspicebat uentos hic et in-
 de pflantes. & sollicita aure capta-
 bat uincebatq; contra: s; n erat illi
 segura uictoria. **Q**uia q; adusarioz u
 ba atq; rationes quib; uitate euertere
 nitebant uidebat n facile posse su-
 pari: & omi calliditate plena: dialer-
 ce q; immo diaboli arte sterta: spe-
 rabat di auxiliu ut omne delibera-
 tionem de mente sua pelleret. & certe ar-
 q; defixe absq; ulla modestia crederet
 ueritati. & augeter ea in dilectionem
 xpi: que sciebat & sui et totu ecclesie
 corpus caput. **S**ciendu qd hic loc' igeo
 manifestior sit. **D**u autem in latinu
 uerbu trasserit e uibo: sensus sermo-
 nib; inuoluti obscuru fecere quod
 dicit. **E**x quo totu corp compactu
 & coglutinatu p omne iuncturaoz
 subministrationis scdm opationem
 i mensura uniuicq; membri augmtu
 corpus facit i edificationem sui i kari

ss
 ss
 ss
 ss
 ss

tate. **I**n fine rerum cum dñm facie
uidere cepim⁹ ad faciem. et ī mensu-
ram puenerim⁹ etatis plenitudinis
xpi. de cui⁹ plenitudine nos omnes
accepim⁹. ita ut. xpc non ex parte
sit s; tot⁹ in nobis. & relictis uniu⁹
paruuuloy creuerim⁹ in eū uirum
de quo ppha dicit. ecce uir oriēs no-
men illi. et iohes baptista cōmemo-
rat. post me uenit qui ante me fac-
tus est qm̄ ante me erat. tē in oec⁹
sū unius fidei. & un⁹ agnitionis filij
dei quē nō p uarietate mentū non
una nec eādē fide & agnitione cog-
noscim⁹. totū corpus qd prius dissipa-
tū fuerat & idiuersa laceratū. insu-
am cōpagem uncturāq; rediget. ita
ut una subministratio. eadēq; opati-
o. & un⁹ etatis cōsumata pfectio. totū
crescē faciat corpus cōlūter. & omnia m̄
bra iuxta mensurā suā incrementū
etatis accipiāt. **N**ec autē tota edifica-
tio p quā ecclie p partes auget corp⁹.
mutua iñe karitate cōplebit. **T**otas
rationabiles creatās sub un⁹ rationa-
bilis animalis itelligam⁹ exemplo. &
qdcumq; de hui⁹ memb⁹ dixerim⁹
& partibus. hoc sciam⁹ esse referendū
ad unāquamq; rationabile creatāoy.
Item hoc animal ita p art⁹. uenas.
carnesq; laceratū. ut nec os ossi here-
at. nec neru⁹ iungatur ad neruū. se-
paratū oculi iaceant. seorsū nares.
man⁹ aliū locū teneāt. in aliū piec-
ti sit pedes. & reliq; membra ī hūc mo-

v. locut
rphm.

dum int̄ se dispsa sit & diuisa. fin-
ge aliquē uenire tante scientie me-
dicū qui iuxta fabulas ethnicoy es-
colapiū possit imitari. & ī nouā fi-
guram nouūq; nom̄ uirbiū susci-
tare. **H**ic necesse habebit unūquodq;
m̄brū suo loco restituere. & cōpagē co-
pulare cōpagi. & quodā glutino par-
tib; restituitis unū corpus efficē. **H**uc
usq; nobis una similitudo pcesserit.
Hunc in eandē similitudinem ad id
qd̄ intelligi uolum⁹. aliud thāt exem-
plum. **L**ariuul⁹ crescat. & occulto euo
in pfectā adolescat etatē. **S**uū manus
habebit augmētū. sua pedes sentient
incrementa. uent dū nescim⁹ implet.
humeri dū fallunt oculi dilatant.
et omnia membra p partes iuxta m̄-
surā suā sic crescunt. ut tam̄ n̄ s
s; corpi uideant augeri. **I**ta & ī resti-
tutione omniū quando corp⁹ totius
ecclie nō dispsū atq; laceratum uer⁹
medic⁹ dñs ihs xpc sanatus aduene-
rit. unūq; sedm̄ m̄surā fidei & agni-
tionis filij dei. quē ideo cognosce dicitur
quia p̄us nouat. & postea nosse
desiuit. suū recipiet locū. & icipiet
id esse quod fuerat. ita tam̄ ut non
iuxta aliā heresim om̄s ī una etate
sit positi. id: om̄s in angelos refor-
ment. s; unūquodq; m̄brū iuxta
mensurā et officū suū pfectū sit. uer-
bi causa. ut angelus refuga id ē inci-
piat qd̄ creatus ē. & homo qui de pa-
radiso fuerat eiect⁹. ad culturā it̄

paradisi iterū restituat. **I**sta autem uniuersa sic fient. ut inuicē int̄ se karitate iungant̄. et dum agūdet membrū membro. & in alterius p̄ uectione letat̄ corpus xpi. ecclesia p̄mitiuoz habitet in celesti iherusa lem. quā in alio loco apls matrem scōz uocat. **I**dearco ut sup̄ diximus hec apud nos obscuriora sūt. q̄a me taphoricos dicunt̄ in greco. & om̄s metaphora si de alia in aliā linguā transferat̄ ad uerbū. quib; dā quasi sentib; orationis sensus et germina suffocant̄. **H**oc ḡ dico & contestor in dño. ut iam non amplius ambuletis sicut & gentes ambulāt ī uanitate sensus sui. obscurati mente. abalienati a uita dei. p̄pter ignorantiā que ē in illis propter cecitate cordis eoz. qui despantes semetip̄s tradiderūt impudicitie. ī opationē imundit̄e om̄is. in auaritia. **H**oc ḡ ait. **D**ico uobis ephesū uosq; cōtes toz. ut quia occursum estis ī mensurā etatis plenitudinis xpi. n̄ abule t̄ sic abulant gentes. que idolis serui entes & sensu et mente abutuntur in praua. **H**ue cum ideo accepit ani mam & intellectū ut cognoscerent dñm. abalienati a uita eius. quā aliā absq; xpo n̄ nouim; & ī sui cordis ambulat cecitate. **A**tq; utinā peccasse sufficeret. uel sero agerēt pe nitentiā. dampnarent q; uita in quib; iugit̄ inhiarūt. esset reme

diū resipiscere post errorem. **N**unc ū desperantes se & in ritū irrationabiliū bestiarū cenouoragiuq; mergentes. tradiderūt impudicitie atq; luxurie. opante quicquid corpus uoluerit. mens desiderauerit. libido suggesserit. **E**t cū nichil om̄ino preterierit qd̄ imundū sit. hoc totum fecere in auaritia. dum nunquā luxuriando saturant̄. nec eoz terminum habet uoluptas. **A**ut certe ultra cōcessam uiri ad feminā conuinc tionē ad maiora conscendūt. masculi ī masculos t̄pitudinē opantes. & mercedē erroris sui ī semetip̄s recipientes. **V**anitas sensus & mentis obscuritas bifarie. in seculi huius negotia. & in sapientiā secularē. quando aut̄ ih̄us que mundi huius sunt & cito transeunt detinemur. aut n̄ p̄futa cognoscim;. **H**onne nobis uidet̄ in uanitate sensus & obscuritā m̄tis ingredi. qui dieb; ac noctib; in dialectica arte torquet̄. q̄ physicos p̄seruat̄. oculos t̄is c̄ lum leuat. & ult̄ p̄fundū terrarū et abyssi q̄dā mane demergit. q̄ iambū struit. q̄ tantā metroz sil uā in suo studios; corde distinguit & congerit. et ut ad alterā partē transeam. qui diuitias p̄ fas & nefas querit. qui adulatur regibus ut hereditates capter alienas. iope cōgreget. q̄s cui in mōto sit re

ad uanitas
sens; & m̄tis ob
scuritas bifari
e diuida
tur.

lectu rus ignorat. Quod autē
ait. qui despantes semet ipsos.
id: ^{απιδικοτες} απηληκοτες ε αυ
^{καυσις} το υε. multo aliud in greco signifi
cat quā in latino. Desperantes
quippe ^{απιδικοτες} απηληκοτες. no
minant. ^{απιδικοτες} απηληκοτες autē
hij sūt qui postqm̄ peccauerūt n̄
dolent. qui nequaquam sencientes
ruinā suā feruntur in pronū &
tanquā bestie ferrū uidentes ī mor
tem ruiūt. Pone in duos ī uno ui
tio dephensos. alterū qui intelli
gat plangat q̄ quod fecit. alterū
qui delectetur in scelere. et nō so
lum n̄ doleat. uerū etiā glouet. &
putet se p̄ quandā turpitudine
palmā & uictoriā consecutū. **N**e
tibi uideat ille dolere. & hic penit n̄
dolere. **E**xprimam' si possum' uer
bum de uerbo. & dicamus ^{απιδικοτες} απηλη
κοτες indolentes. siue indolo
rios. Nam et quidā philosophorū
^{απιδικτιαν} απηληκτιαν id: indoloriam pre
dicauit. **H**ij qui naturas uarias in
troducunt. sciant p̄pterea gentes
ī uanitate sensus obscuratis m̄tib;
ambulare. quia ignorantie se & ce
citati dederint. **N**emo enī impit'
appellat & cec'. nisi is q̄ cognoscere
non potest & uidere. **N**ec dicimus
cecū esse lapidem. & brutū ani
mal ignorare. quia n̄ ab eo queri
tur. nec eius natē est ut cognoscat
et uideat. **S**i autē in natā genti

um fuit ut dei uitā intelligerent
et uiderent. n̄ est choicoz & spūa
liū natā uaria s; uoluntas. **D**ixe
ram' sup̄ opationē immunditē
om̄is in auaritia. n̄ ad auaritiā ut
sonat simplicit' p̄tinere. s; ad libi
dinē atq; luxuriā. **D**ebem' hunc
sensū alterius loci testimonio cōp
bare. **I**n p̄ma ad thessalonices ep̄la
scribit. **H**ec ē enim uoluntas dei
sanctificatio uīa. ut abstinatis uos
a fornicatione. ut sciat unq̄sq; ues
trū suū uas possidere ī sanctificati
one & honore. n̄ in libidine deside
riū. sicut & gentes que n̄ nouerūt
deum. ut neq̄s sup̄grediat' ī circū
scribat ī negotio fratrē suū. quo
niā uindex est de hys omnib; d̄s.
sic et p̄dixim' uobis & testificati su
mus. **N**on enī uocauit nos d̄s ī
munditiā. s; ī scificationē. **D**iligen
ter obserua quia ad castitatē nos p̄
uocās & uolens uxorib; tantū ē cō
tentos dixerit. neq̄s sup̄grediat' &
circūscribat ī negotio fratrem suū.
id: ne suā conuigem derelinquēs.
alteri' polluere querat uxorem. **U**bi
nos habent' ī circūscribat ī negotio
frēm suū. in greco legit'. καμ α ε
οηε κετει. εν τω. πρ ατ μα τει.
το η. α δε αυ θ ο η. αυ το υ. πα ε ο
η ε ζ ι α autē auirtia nuncupat'.
quā nos possum' uim ubi trasserent
tes sic ī presenti loco exponē. ut ne
q̄s sup̄grediat' & auarus fraudet in

negotio frēm suū. **Q**ue consequentia
 est uel in illo capitulo qđ nē ad ex-
 emplū uocauim⁹ uel in hoc qđ pn-
 cipalit̄ ad ephesios conam̄ exponē.
 inter impudicitā & immunditiaos.
 castitatē quoq; et affectū coniugalem.
 extra ordinare repente auaritiā no-
 minari. Non uobis molestū sit. si
 diu iobscuriorib; immorem̄. **C**ausa
 enī in principio sum⁹ int̄ omne⁹
 pauli epystolas: hanc uel maxime
 uerbis et sensib; inuolutā. **N**os au-
 tem n̄ ita didicistis xp̄m. si tam̄ il-
 lum audistis: & i illo docti estis. **S**i
 om̄s qui xp̄m audire uident̄ audi-
 rent. nunquā ad ephesios i certe il-
 los quib; sacramentum xp̄i reuela-
 uerat apl̄s diceret: si tamen illū
 audistis. **D**iscere autē xp̄m: id ipsū
 ē quod nosse uirtutē. & audire il-
 lum. n̄ differt̄ illo si dicēt audire
 sapientiā. iusticiā. fortitudinem.
 temperantiā. & cetā quib; xp̄s uoca-
 tur. **S**iqs̄ ḡ xp̄m audiuit. & didicit
 n̄ ambulabit in uanitate sensus
 sui. n̄ obsecrat̄ mente gradiet̄: neq;
 erit abalienat⁹ a uita dei. **H**abebit
 etiā scientiā ignoratione discussa.
 & i nullo tenebris lumie. om̄s de
 oculis cordis ei⁹ cecitas auferet̄. **Q**d
 cū habuerit. n̄ se tradet impudi-
 citie. nec opabit̄ omne immundi-
 tiā in auaritia: accessos fines p̄ter-
 grediens nuptiā. **S**i autē aliquan-
 do iugerit ut aliq̄ passione supe-

tur.⁹ dolebit sup uulnere suo.
 et cōscientie tormenta patietur.
 quia liberā frontē. & puritatē
 immaclate m̄tis amiserit. **D**isca-
 m⁹ ḡ xp̄m & audiam⁹ illū. siq̄s
 est qui potest dicere. an exp̄m
 tū queritis ei⁹ qui i me loquitur
 xp̄i. **C**urrām⁹ ad eū dieb; ac noc-
 tib;: ad os ei⁹ & ad eloquiū ei⁹ pen-
 deam⁹. **X**p̄c nobis loquit̄: sp̄c sc̄i
 sūt uerba que p̄mit. **S**tatuut enī
 d̄s in ecclia primum apl̄os. secun-
 do p̄phas: t̄cio doctores. **S**; nec il-
 lud est desp̄ndū quod aliquñ ip̄e
 in m̄tib; nr̄is xp̄c loquat̄: & p̄ se-
 metipsū nos doceat. et organū ous
 n̄ querat alieni. **T**antū n̄ sim⁹ sub-
 diti peccato. n̄ corp⁹ nr̄m delicta
 possideāt: & ingrediet̄ in illud sa-
 pientia. **S**icut est ueritas i ih̄u. 55

Vocabulū ih̄c. int̄dum cū hominē
 significat q̄ a deo uerbo ē assūpt⁹
 ex uirgine. iuxta illud. uocabis no-
 m̄ ei⁹ ih̄c. ipse enī saluabit popu-
 lū suū a peccatis eius. i alibi. **I**h̄c ḡ
 fatigat⁹ de uia. & reliq̄. int̄dū ue-
 ro deū uerbū. nobis enī un⁹ d̄ns
 ih̄c. p̄quē om̄ia. **S**iqñ ḡ dicit ih̄c.
 ego sum uita & ueritas. iuxta id
 dicit qđ filius dei ē. cum autē scri-
 bit paulus sicut est uitas i ih̄u.
 de templo corp̄is loq̄t̄. in quo habi-
 tat ūbum d̄s. uerbum enī caro
 factū est i habitauit i nobis: n̄
 forte utrūq; de deo ūbo intelligen-

dum. quod quom̄ habitat in eo ui-
ta. & ipse sit uita. sicut enī habet
pat̄ uitam in semetipso. ita & filio de-
dit uitā habere in semetipso. sic & ue-
ritas dicat̄ filius. & ipsa habitare
in eo monstret̄. **H**ec autē dicim⁹ nō
ih̄m a xp̄o separantes. nec rursū
deum uerbum ab eo quē assūpsit
homine alterū esse dicentes. s; sc̄dm
intelligentias affectuū. ul̄ locorū.
illum quē unū esse credim⁹ filiū
hominis & filiū dei. et ante uirgi-
nē & post uirginē. aliū atq; aliū
nuncupantes. Potest autē & alit̄
intelligi. sicut ē ueritas in ihesu.
In nullo pat̄archay. in nullo p̄phay.
in nullo apostolorū ueritas fuit. ni-
si in solo ihesu. Alij enī ex parte cog-
noscebant & ex parte p̄phetabant.
et p̄ speculū uidebāt in enigmate.
in solo ihesu uitas dei apparuit que
loquit̄ osident̄. ego sum ueritas.
Que credentib; in se iuxta analo-
giā fidei tribuit libertatē. Qui enī
cognoscat ueritatē. a ueritate liber-
tate donat̄. & ipsa uitas p̄pt̄ea for-
mā serui assūpsit. & humiliavit
se facta obediēs pat̄ usq; ad mor-
tē. ut seruū redderet liberū. **U**bi
enī sp̄s dei est. ibi libertas. **S**i uolu-
mus formā liberi in ihu faciem⁹
q; cognoscē ueritatis. ascendam⁹ cū
eo in montē. uideam⁹ eum trans-
figuratū. ubi et uestim̄tū eius. idē
scriptē que de eo annuntiant im-

mutant̄. et moyses q; & elyas. idē
lex et p̄ph̄e uident̄ in gloria. **C**ū
dū domin⁹ formā serui nō mu-
tat. nec ascendit in montē. lex in so-
dib; p̄ph̄e in squalore uersant̄. **C**ū
ille ad superiora conscenderit. & uesti-
menta sua uoluit immutare. in-
tellect⁹ q; de seruo fuit clar⁹ et li-
ber. tē moysi q; & helye & facies et
uestim̄ta mutant̄. **D**eponere uos
sc̄dm priorē conuersationē ueterē
hominē. qui corrūpit̄ sc̄dm de-
sideria erroris. **Q**uia uidet̄ iuxta
ordinē textūq; sermonis sc̄tere sen-
tentia. sic legendū est. **V**os autē nō
ita didicistis xp̄m si tam illū audi-
tis & illo docti estis. deponē uos se-
cundū p̄orem conuersationē ueterem
hominē qui corrūpit̄ sc̄dm desideria
erroris sicut est ueritas in ihu. ut sit
sensus. **Q**uom̄ ē ueritas in ihu. sic e-
rit et in uobis q; didicistis. xp̄m & au-
distis illū. & docti estis deponē se-
cundū priorē conuersationē ueterē ho-
minē qui corrūpit̄ iuxta desideria
erroris. **V**eterē autem hominē quem
p̄cepit̄ deponendū. in ueteratū in
malitia arbitror appellari. **I**te enī
sc̄dm priorē conuersationē & desi-
deria erroris semp̄ errās. & in opere
erroris. elluās. corrumpit̄ atq; uio-
lat̄. **Q**uia indefinent̄ in desiderijs
usat̄ erroris. & n̄quā cessat a uitio.
nequaquā corruptus dī s; corrup-
ti. qđ p̄ singlōs dies. hora. puncta.

atq; momenta corrūpit. intēpit.
 uiolat. Sermo ū dei qui ideo intēficat
 ut uiuificet mortuū. ut uiuificat
 dñm req̄rat. quē ante intitum nes
 ciebat. non corrūpit. s; intēficat uere
 rē hominē. Ego enī occido ait. & ui
 uifico. & cū interficeret illos. tē que
 rebant eū. Hec putem? hoc qd̄ nūc
 ait qui corrūpitur scdm̄ desideriaer
 roris illi eē contrūm qd̄ in alio lo
 co scriptū est. et si extior homo nost
 corrumpit. s; is qui intior ē renoua
 tur de die in diem. quia corruptio
 extioris hōis. interioris hominis re
 nouatio ē. & econtra intioris homi
 nis corruptio. extioris ē instauratio.
 Estimet aliq̄s simplicit̄ paulū loq̄.
 Siq̄s templū dei corrūpit. corrupit
 illū deus. Templū enī dei sc̄m̄ ē.
 quod estis uos. S; forte & ibi aliqd̄
 lauat. qd̄ apud nos uidebat̄ abscon
 ditū. Si templū dei nos sum? secun
 dū id quod scribit̄. templū enī dei
 sc̄m̄ est quod estis uos. & alius ē q̄
 corrūpit templū dei. aliud qd̄ cor
 rumpit. querendū est q̄s sit ille q̄
 templū corrūpat dei. Si inueneris
 hostes iherl̄m corrūpentes atq; uio
 lantes templū de lapidib; constructū.
 uidebis parit̄ omnē corrūpentē &
 uolantem templū dei. quē corrū
 pet & uolabit d̄s. ulciscens corrup
 tionē templi sui. Verūtām̄ & tēplū
 qd̄ se p̄buit. uiuens quippe ē atq;
 sensibile insidijs corrumpentis. lu

et penas p̄ hoc ipsū qd̄ corruptū
 atq; uiolatū. spiritū incorruptio
 nis amisit. **R**enouari autē spū
 mentis uirē. & induite nouū hoīem
 q̄ scdm̄ dñm creat̄ ē. in iusticia et
 sc̄itate uiratus. **N**ec ī sensu renoua
 m̄ absq; spū. nec ī spū absq; sensu.
 s; renouam̄ diuinctū ī spū sens̄ n̄r̄.
 ut quom̄ psallim? spū psallimus.
 sensu oram? spū oram? & sensu. sic
 ī spū sens̄ n̄r̄ renouem̄. ut cū sens̄
 mund? fuit atq; purgat? & ab om̄i
 macla sordide cōcretionis alien? tē
 ei iungat̄ & sp̄c? et ita quodā int̄ se
 glutino unitatis copulent̄. ut neq;
 quā simplex sp̄c. s; sp̄c sens̄ eē dica
 tur. Cū autē renouati fuerim? in
 spū qui n̄r̄ sens̄ ē sp̄c. tē induem̄
 nouum hominē qui scdm̄ dñm cre
 atus est. Qd̄ quidem alijs ūbis idip
 sū puto eē quod ī alio loco d̄r̄. indu
 ite uos xp̄m̄ ih̄m. **I**ste quippe ē nou?
 homo q̄ uniuersi cōdente? debem? idui atq;
 uestiri. **S**uid enī in hoīe q̄ a saluato
 re n̄ro assūptus ē n̄ nouū fuit. **C**on
 cept? natiuitas. part? infanciam. doc
 trina. uita uirtutes. & ad extremuor
 crux & passio exspolians ī ea princi
 pat? & contrarias fortitudines. resur
 rectio q̄. & ascens? in celū. **H**ic ḡ uere
 creat? est ī iusticia & sc̄itate uiratus?
 quia d̄s uer? dei ueri fili? fuit. & to
 ta ī illo religio atq; iusticia. dei ueri
 tate cōpleta est. **Q**ui ḡ uersationē
 illius imitari potest. & uniuersas ī se

expm̄ere uirtutes. ut sit mansuet⁹
humilis corde. & ponat animā suā
p̄ amicis. ut ille posuit p̄ ouib; su-
is. uerberat⁹ n̄ respondeat. maledic-
tus n̄ remaledicat. s; uincat ī humi-
litate supbiā. iste induit⁹ est nouū
homine. & dicere cū ap̄lo potest. uiuo
autē iam n̄ ego. uiuit ū in me xp̄c.
et. imitatores mei estote sic et ego x̄.
Potest q; uerba ioh̄is assumē. qui dicit
se ī xp̄o credere. debet sic ille ambu-
laui & ip̄e ambulare. Qd̄ autē ait.
qui scdm̄ deum creatus ē. n̄ idip̄m
sonat ī latino sermone qd̄ in greco.
Creatio quippe apud nos generatio
ul' natiuitas dicitur. apud grecos ū sub
noīe creatiois. uerbū facturę. & condi-
tiois accipit⁹. et quod apud nos con-
ditio. hoc apud grecos creatio sonat.
Unde & heresis natiuitatē xp̄i calūp-
niās. solomonus usurpat exemplū.
dñs creauit me in uterū uiarū suarū.
Considerandū q̄ quia creatio atq; cō-
ditio. nūquā nisi ī magnis reb; no-
minent. Verbi causa. mund⁹ creat⁹.
urbs adita. **D**omus ū quāuis mag-
na sit. edificata pot̄ dicitur quā condi-
ta ul' creata. **I**n magnis enī opib; &
atq; facturis. uerbū creatiois assumi-
tur. **E**x quo animadūrendū istū nouū
homine qui iuxta dñm in xp̄o crea-
tus ē. magnū dei op⁹ esse. & emine-
ntē ceteras creaturas. cū sic cōditus
ēē dicat⁹ ut mund⁹. et in uterū uiarū
dei. & iexordio omniū elem̄toꝝ sit

creatus. **P**ropt̄ quod deponentes
mendatiū. loquimini ueritatē un⁹
q̄sq; cū primo suo. qm̄ sum⁹ inuicē
membra. **N**on simplicit̄ ut quidam
putāt. nec moralit̄ ap̄ls p̄cepit m̄-
datio derelicto. cū primus ueritatē
loquendā. **A**liquin si tantū cū pr-
mus loqm̄ ueritatē. quicūq; n̄ fue-
rit primus. debet audire mendatiū.
Quod quidē in lege p̄ceptū. non adul-
terabis uxorē primi tui. **S**i prim⁹ tan-
tū pp̄inq; ul' amic⁹ accipit. adultria ī
alienos iure p̄mittet. **S**i primū uocat
omne hominem. qui ex eodē nobiscū
parente genatus ē. **Q**uod quidē & pa-
rabola illa significat ab iherl̄m ierichū
hominis descendens q̄ incidit ī lat-
nes. & sacerdote & leuita p̄tereuntib;
a samaritano curat⁹. & ad stabulariū
euectus. **A**ffirmat autē post hoc dñs
eū esse primū qui illi miām fecerit.
uolens ostendē om̄s homines omni-
bus esse primos. **Q** hoc quidē sic in-
tellectū. edificat audientes. **C**eterū id
quod sequit⁹ qm̄ sum⁹ altitruū men-
bra. magis in uidet⁹ significare mys-
terū. et de hys dicit⁹ qui nob̄ fide-
& uirtute sūt primi. **M**embra quip-
pe alterutruū non sūt. n̄ fideles si-
deliū. & xp̄iani xp̄ianoz. et p̄fecti e-
oz q̄ sūt plene cōsumateq; uirtutis.
Propt̄ quod paulus ip̄e p̄fect⁹ in eplā
alia loquebat⁹. **S**apientiam. loqui m̄-
int p̄fectos. **E**rgo hoc iubet ut un⁹
q̄sq; mystica atq; secreta queq; & ea

que dei ueritate sit plena loquat' cū
 primo suo. & dies diei eructet uerbū.
 & nox nocti indicet scientiā. hoc ē cla-
 ra queq; et lucētia hys iudicet qui
 merent' audire. uos estis lum' mun-
 di: porro tenebrosa & iuoluta. & omni
 sacramtorū nocte uelata hys referat.
 qui & ipi nox. tenebre. & caligo sunt.
 De quib; dicit et caligo sub pedib; eius.
 haut dubiū quin dei. Nam i monte
 syna moyses ingredit' turbinē & caligi-
 nē: ubi erat d's. Et de ipō deo scriptum ē.
 posuit teneb's latibulū suū. **L**oquatur
 itaq; uitate atq; mystia unquūq; cū
 primo suo. & nō det scīm carib' neq;
 mittat margaritas suas ante porcos.
 s; quicūq; oleū habuint uitatis. illos
 i thalamū sponsi. & quiniū regis in-
 ducat. Porro qd' ait loq'mini uerita-
 tē unquūq; cū primo suo: sciam' de
 zacharia ppha sumptū. **I**rascimū
 ni & nolite peccare. **D**e quarto psal-
 mo hoc usurpatū nulli dubiū est: &
 uidet' illi ē contrariū qd' alibi dicit'.
Hunc autē deponite & uos omnē irā
 & indignationē. & malitiā. et blasphe-
 miā: et ipem sermone de ore urō.
 s; et simplicit' intellectū nocet: dum
 putant' ire frena laxata. Duplex autē
 nō solū apud nos. uerū etiam apud phi-
 losophos ire nom' accipit'. ul' cū iniv-
 ria lascellitā natalib; stimulis acita-
 mur: ul' cū reqescente impetu. & furo-
 re restricto potest mēs habere iudi-
 ciū. & nichilomin' sup eo q' putat'

lesisse desidat. ^{ultione.} Arbitror itaq; de p-
 ore ira nō dictū et nobis quasi ho-
 minib; ē cessū ut ad idignā alie-
 rei faciē moueam'. tñquillitatemq;
 mētis uelud lenis quedā aura p't-
 bet. neq;quā tam intumescētes gur-
 gites furoris impetu subleuemur.
Firmian' n'r libri de ira dei docto
 parit' & eloquenti sermone scrip-
 sit: quē qui legerit. puto ei & adire
 intellectū satis habundeq; posse suf-
 ficere. **S**ol nō occidat sup iracundiā
 urām. **S**i simplicit' hunc solem in-
 telligim' qui oculis carnis aspicit. pec-
 camus qm irascim'. et occidente sole
 iracundiā pseuāt. **N** peccam' autē
 qm uerbi gratia ap'na hora usq;
 ad undecimā irascentes: facim' qd'
 indignatio. furor. ira. suggererint.
Quo sensu nich' in uidet' absurdus.
 quasi nō queat q'spiam ab ortu solis
 usq; ad occasū in tanta scelera deba-
 chari. quanta toti' uite sue lacrimis
 nō possit expiare. Aut nō mag' ira
 locū indie habeat. cū utiq; nox req-
 es sit furoris: et succedente somno
 etiā si irascim' in diem iracundiā
 differam'. **Q**uia g' uer' sol sic occidit
 sup malos pphas iuxta illud quod
 scriptū ē. occidit sol sup pphas urō
 meridie. ita etiā sup omnes occidit
 peccatores. nequaq; eis ortus sui lu-
 men idulgēs: precepit nē apl's ne-
 talia faciamus furore supati p q'
 nob' sol occidat: & principale cordis

teneb's inuoluat. Quidā putāt sic ac-
cipiendū hoc esse simplicit̄. quom̄
illud quarti psalmi unde idipsum
sūptū uidet̄. que dicitis in cordibus
u'ris. & icubilib; u'ris opungimini. id̄
quecūq; in die ul' ope. ul' sermone. ul'
cogitatione peccatis. hec succedente
penitentia purgate p noctē. et ira
sit breuis. nec in diem crastinū dif-
ferat. **N**eq; locū detis diabolo. Dia-
bolus grecum ūbum ē. qd̄ latine dī-
cminator. Lingua ū hebreā saran
appellat̄ aduersari' siue dīrius. rab
ap̄tō belial. hoc ē absq; iugo. qd̄ de
collo suo dei abiecerit seruitutem.
quē aq̄la apostatā trāstulit. & scien-
dū ubicūq; in uetī lege filij pesti-
lentie scribant̄ sicut ibi. filij autē
beli pestilentie filij. ibi i hebraicis
uoluminib; belial hoc ē diabolu p
pestilentia noīari. licet plurimi p
belial corrupte i ap̄tō belia ul' beliab
legāt. Nolite itaq; aut dare locū dia-
bolo q̄ tanquā leo rugiēs querit adi-
tum p quē possit irūpe. Quom̄ enī
pat̄ et filius stāt ante ostiū. i pulsāt
ut intēant. & cenēt cū eo qui se re-
cepit. ita et adūsarius semp̄ in nos ē
parat' irūpe. & cū locū dederimus
ingredit̄. Solet autē ante quā ueniat
quedā iactā p̄mittere. & p̄cursorē
aduent' sui facē cogitationē. hāc sū
corde n̄ro nos susceptā nūterim in-
trinsēcus & crescē fecerim? cū in no-
bis plēm suā auctā uidit. & ipse au-

debit intēre. Deniq; in iude scarioth
cor p̄mā sagittā iecit. ut traderet
saluatorē. Quā si exceptā miserabil
ille n̄ fouisset. nunquā post intanc-
tū panē in parabside intrasset in il-
lū sathanas. Simulq; et illud diligen-
ter attendite. qd̄ n̄ inuenit diabolus
locū introeundi i iudam cui' pectus
iā ante p̄cusserat. n̄ in diuio salua-
toris. quia tē uel maxime i potesta-
tē dam̄ eius. qn̄ nec humanitē. n̄ cle-
mentia. nec mansuetudine eius uin-
cū. quē detestam̄ indigne. Porro hu-
ic qd̄ n̄c precepit neq; locū detis dia-
bolo. illud de eccliastico oparat̄. si sp̄c
potestatē habentis ascenderit sup te.
locū ne dederis ei. Ille temerarius et
supb; uult ascendere. uult supbire.
s; etiā si te oppressū putauerit. i se-
ertulerit. tu ne dederis locū. Potesta-
quippe diaboli n̄ in temeritate illi'
atq; iactantia. s; in tua ē uoluntate.
Qui furabat̄ iam n̄ furet. Magis au-
tem laboret manib; suis qd̄ bonū
est. ut habeat annuicare ei qui in-
diget. Quia hy qui i uite istius ne-
gotijs diuisant. propt̄ alim̄ta i ul' ne-
cessarios cogunt̄ aliqua uel emere ul'
uendere. & luc̄ de negotiatiōe sectari.
et difficile ē etiā eos qui actis passi-
omb; liberi s̄. fornicatiōe uidē i ido-
lata. adultio. i homicidio. hoc uitio
n̄ teneri. p̄pt̄a n̄c ephesios monet ne
sub occasione emolūm̄ta furtū emen-
tērant. furtū nomunās omē qd̄ al-

terius dampno querit. iustum autem
 esse ut manibus suis unusquisque operans
 victum labore accipiens. impietas non ha-
 bentibus. Neque uero ait. magis autem laboret
 operando manibus suis quod bonum est.
 ut non indigeat. et habeat victum. et nul-
 li molestiam exhibeat. sed laboret inquit
 manibus suis quod bonum est. ut habeat
 unum munus indigentibus. Qui ergo ad hoc
 tantum laborat ut ipse non egeat. et ce-
 teris ostendat manum. quamuis applaudit
 sed. tamen apostoli precepta non fecit. Potest autem
 et aliter intelligi qui furabatur iam non fu-
 ret et relictus. propter illud quod scriptum est de
 pseudopropheta. qui furantur sermone u-
 nusquisque de primo suo. et in euangelio. omnes
 qui uenerunt ante me fures fuerunt
 et latrones. et ad romanos. qui predicat non
 furandum furaris. quod furta prohibeamus
 facere spiritualia. Neque enim hoc quod sequitur.
 magis autem laboret operando manibus
 suis quod bonum est. ad uitam huius ne-
 cessaria digne referri potest. ut bo-
 num dicat quod periturum est. et ad mam-
 monam iniquitatis pertinet. Quamuis eni-
 m iustus labor opes habeat absque con-
 tritione questitas. satis habebit si
 non dicantur malum. ceterum bonum non po-
 terunt appellari. Igitur operatur bonum
 qui declinat a malo. et facit bonum. et
 operatur in agro anime sue ut spiritualibus pa-
 nibus impleat ut possit commodare esuri-
 enti et necessitate sustinenti. datus in te-
 pore cibaria seruis suis. Si autem ta-
 lis est qui operatur bonum. ergo et is qui furatur

consequenter uerba furatur et dogmata de
 furto uiuens. de furto sunt ceruicalia con-
 suens. et scripturarum pannos hinc in-
 de colligens. ut possit tunicam facere
 ascensam que de deorsum est non de sur-
 sum. Tunica enim ecclesie hoc est corpus et
 desuper ostenta est. et nulla ex parte con-
 sutilis. que non ab inimicis quidem
 sciendi potest. Omnis sermo malus
 de ore uero non procedat. sed si quis bonum ad
 edificationem oportunitatis. ut det
 gratiam audientibus. Bonus sermo est ad
 edificationem oportunitatis datus gratiam
 audientibus. qui docet uirtutes sequen-
 das. uitia fugienda. malus qui ad pec-
 cata prouocat. et peccatos magis incitat
 ad ruinam. Pro eo autem quod nos posui-
 mus ad edificationem oportunitati. hoc
 est quod grece dicitur thespiac. in latinis
 codicibus propter euphonia mutauit in-
 terpres. et posuit ad edificationem fi-
 dei. Quotienscumque ex sermone nostro
 alius proficit. qui iuxta oportunitatem
 loci. temporis. et personarum edificat audien-
 tes. bonus de ore nostro sermo procedit.
 Quoties uero loquimur aut non in tempe-
 aut non in oportuno loco. aut non ut
 uenit audientibus. toties sermo ma-
 lus procedit de ore nostro ad destruc-
 tionem eorum qui audiunt. Consideremus itaque
 quod loquimur. quia pro omni otioso uer-
 bo redditi sumus rationem in die iu-
 dicij. Quod etiam si non ledamus non tamen edi-
 ficemus. mali ubi nobis luenda sit
 pena. Et nolite tristare spiritu

ss
ss
ss

b

li

ss

sanctū dei. in quo signati estis in die
redemptionis. **Q**uorū sancti sp̄s sic
intelligendū quom̄ ira. & somn̄. & ce-
terę ī humanā similitudinē passio-
nes. n̄ quo stristet sp̄s. & ullam p-
tationem diuinitas sentiat. s; quo
ex ūbis nr̄is dei discam̄ affectū. qđ
mercat quotiescūq; peccam̄. & defle-
at peccatores. Nam & saluator ī cor-
pe constitut̄ fleuit iher̄lm̄. et om̄e ho-
minū genus in p̄pha deplorat di-
cens. **H**eu in anima quia put reue-
rens a tr̄a. et qui corrigat int̄ ho-
mines n̄ est. om̄s in sanguine iudi-
cant. & in ezechiel opa quondā sc̄e
ciuitatis enumerās ait. in omnib;
istis constitabas me. Signati autē sum̄
sp̄u dei sancto. ut & sp̄s nr̄ et aīa im-
primant̄ signaculo dei. et illā recipi-
amus imaginē et similitudinē. ad
quā in exordio editi sum̄. hoc signa-
culū sc̄i sp̄s iuxta eloquiū saluato-
ris deo imp̄mente signat. **H**ūc enī
ait signauit pat̄ d̄s. Signat̄ ḡ a pa-
tre spiritu sancto om̄s qui ex eo qđ
credidit deo. signauit quia uer̄ est
d̄s. **S**ui idcirco signat. ut seruet sig-
naculū. & ostendat illud in die redēp-
tionis purū atq; sincerū. & nulla ex
parte mutilatū. et ob id cū hīs nu-
merari ualeat qđ redēpti s̄t. **Explic̄**

Siber sed̄s. Incipit t̄rei
atis abunde q; o paula et
eustochiū. de argum̄to epl̄e
pauli ad ephesios ī p̄mi li-

bri p̄fatione disserui. & sp̄sim ubi
cūq; occasio data ē licet breuit̄ osten-
di qđ beatus apl̄s ad nullā eccl̄iaz
tā mystice sc̄pserit. et tā abscondi-
ta sc̄lis reuelauerit sac̄m̄ta. **N**ē ḡ
qm̄ orationū ur̄arū. & sc̄e marcelle
fult̄ auxilio. t̄cum id̄ extremū in
eandē epl̄am dicto librū. iustū mi-
chi uidet̄ ut nōis quoq; ip̄ius ethymo-
logiā cū sensū quē supra exposui cō-
gruere doceā. **E**phesius in latinā lun-
guā int̄pretat̄ uoluntas siue osiliū
meū in ea. uel certe aīa mea in ea. **U**-
oluntas. & osiliū. et aīa dei ī eo ē qui po-
test dicē. ip̄se enī dedit in noticiā om-
niū. & cū incerta & occulta sapientie d̄i
illi fuerit reuelata testimoniū sc̄q̄t̄
loquentis. **I**nueni dauid de bethleem
filiiu iesse uirū sc̄dm̄ cor meū. qđ faci-
at om̄s uoluntates meas. **I**stiusmodi
uirū & osē p̄pha significat dices. **Q**s
sapiēs & intelliget hec. prudēs & ag-
noscet ista. **P**orro ut sciatis multā
ē distantia iusti simplicis iustiq; sa-
pientis. quale in resurrectione mortu-
orū singuli gl̄am sc̄sequant̄. atten-
dite. **E**t multi dormientū de limo-
t̄re resurgēt. hī in uitā et̄nā. & hī
ī obp̄briū & ofusionē et̄nā. **E**t intelli-
gentes fulgeb̄t sic splendor firmam̄-
ti. & ex iustis multi sic stelle in et̄nā.
Fulgebūt inq̄t iusti stelle et̄nā. & in-
telligentes id̄ habentes scientiam
sc̄pturaz sic splendor celi. n̄ quo doc-
tus uir iustus qđ esse n̄ debeat. s; qđ

Hora
opultrā
de distan-
tia d̄i sim-
plicis & i-
sti sa-
pientis
et̄nā.

qui iustus est nisi fuit eruditus tam
 procul sit a sapiente iusto quam est stel-
 larum fulgor a lumine firmamenti. **Q**uod
 si quis meditatione legis tantum instruc-
 tus vitam suam negligit. neque audeat di-
 cere a mandatis tuis intellexi. iste qui
 si crastinum sonas. et cymbalum tinnies.
 et infatuatum sal. in stercore coculcan-
 dus est. **S**i autem detur optio singulorum. se-
 posito eo qui habet sapientiam absque in-
 ticia. magis ego uelim rectitudinem iustam.
 quam doctam malitiam. quia in alio licet
 minor. attamen gloria est stellarum lumini
 esse coequalem. in alio iuxta scientie pro-
 uectum maiora supplitia sunt. **P**otentis
 quippe potentem tormenta patientem. et ser-
 uus qui scierit uoluntatem domini sui
 et non fecerit. uapulabit multis. **H**ec do-
 circo dixi. ut docerem quare animam
 consilium. et uoluntatem dei ephesiorum uoca-
 bulum sonet. qui artium magicarum presti-
 gis derelictis. erroris zelum in uerita-
 tis studium transtulerunt. ob quorum sa-
 lute tanto paulus sudore pugna-
 uit. ut ad corinthios scriberet. **S**i
 secundum hominem ad bestias pugnaui e-
 phesi. quid michi prodest si mortui non re-
 surgunt. **Q**ue sunt iste bestie. **N**em-
 pe ille de quibus psalmista precatum di-
 cens. ne tradas bestiis animam offi-
 tentem tibi. **E**t alio loco. increpa feras ca-
 lam. **A**dusari enim noster diabolus tan-
 quam leo rugiens circuit. **Q**ui cum cerne-
 ret principem asie ciuitatem ad doc-
 trinam pauli de faucibus suis eripit.

totus satellitum suorum agminibus congregatis eum opprimere nitentibus. et impro-
 be se extollens uolebat quasi aquila po-
 nere super nidum suum. **Q**uod apostolus
 sentiens et omnium custodia seruans su-
 um cor. quippe qui ei non ignoraret as-
 tutias. post uictorias quidem sed non
 in cruentam uictoriam loquebatur. **N**enim
 uolumus uos ignorare fratres de tribula-
 tione nostra que facta est in asia. quo-
 niam super modum grauati sumus super
 uirtute. ita ut tederet nos etiam ui-
 uere. **Q**uod autem per titicum epistola mittitur.
 ualde eiusdem epistole agruit sacramentis.
 de quibus et noui psalmi titulus prenota-
 tur. per archanaus filium. **T**iticus enim si-
 lens interpretatur. non precies margaritam
 ante porcos. nec dantes sanctum canibus. et libe-
 ad dominum loquens. in corde meo abscon-
 di eloquia tua. ut non peccet tibi. **O**m-
 nis amaritudo et furor. et ira. et cla-
 mor. et blasphemia auferatur a uobis.
 cum omni malitia. **A**maritudo contra-
 ria est dulcedini. **V**nde amari uulgo
 appellantur et dulces. **D**e quo et iheremi-
 as loquitur dicens. **E**t amaritudo tua
 ascendit super me. **F**uror uero incipiens
 ira est. et feruescens in animo indignatio.
Ira autem est cuius amaritudo et furor
 species sunt. que furore extincto desi-
 derat ultionem. et eum quem nocuisse
 putat uult ledere. **Q**ue quidem li-
 cet in deo sepe dicantur secundum illud do-
 mine ne in furore tuo arde me. ne
 in ira tua cor meum non sint perbatioes ani-

55
55

in deo oputande sicut in nobis. q̄
in illo modata & ordinata s̄t om̄ia.
Et pena q̄ peccatores corrigunt. no-
stris uocib; appellat̄. Nos ū si irasci-
mur p̄bimur. et furore raptati
nr̄i ēē desinimus. **V**nde a nobis om-
nis amaritudo. i. furor. & ira. penit̄
auferenda s̄t. **H**am i. illud eūḡly q̄
cumq; irat̄ fuerit fr̄i suo sine cau-
sa. reus erit iudicio. frustra addi-
tū est sine causa. quia n̄ cū causa
ocedit nobis irasci. manifestissime
ap̄lō n̄c dicente. om̄is amaritudo. i.
furor. & ira. tollat̄ a uobis. et t̄cesī-
mo sexto psalmo uniuersā om̄ionē
animi genālī auferente. q̄esce ab
ira & dimitte furorē. **S**i enī ira de-
siderat ultionē. omnis aut̄ ultio re-
ponē ei cupit malū aq̄ se lesā pu-
tat. i. x̄anus n̄ debet malū p̄ malo
reddere. s; uincē in bono malū. &
in uindictā et ego retribuā dīc̄ dñi.
om̄is qui irascit̄ peccat. **I**ra quippe
iuri. iusticiā dei nō opat̄. **P**ost ama-
ritudinē. irā. furorē. recte clamor q̄;
& blasphemia phibent̄ in nobis. qui
a q̄ semel fuerit furore supat̄. ne-
cesse ē ut p̄siliat ad clamorē. et t̄-
bide fremens huc atq; illuc ī mo-
dū folij uentilet̄. & dicat. **O** rerum
iniqtas. om̄iusta iudicia dei. i. ce-
tera que solent loq̄ qui p̄ indig-
nationi furorē mentis iudiciū p̄-
diderit. **P**orro blasphemia n̄ solū
apta ē. et de ira nascitur. s; absq; ira

sedata īte p̄ferit̄. si aut de mundi-
stius quosp̄iā gubernatione causēt.
& dicat. illud sic ēē n̄ debuit. hoc ū
ēē sic debuit. aut certe in ecclia cōsti-
tutus. & credēs in dñm labat̄ in dog-
matib; que ignorare n̄ licitū ē. alit̄
de patre i. filio & sp̄u senties quam
rei ipsi ueritas h̄t. n̄ ita credēs in
resurrectione mortuorū ut sc̄pt̄e do-
cent. ul̄ certe aliene iudens sapi-
entie. eū male sentire amemoret q̄
catholice fidei ē. & rurū hereticū
p̄ adulatione q̄ s̄ obsequit̄. catholi-
cū esse ostēdās. **V**e q̄ dicit dulce ama-
rū. & amarū dulce. **V**nde om̄i stu-
dio legende nobis sc̄pt̄e sunt. i. ī le-
ge dñi meditandū die ac nocte. ut
p̄bati trapezete sciam̄ q̄s nūm̄ p̄-
bat̄ sit. quis adult̄. **P**orro amaritu-
dinē. furorē. irā. clamorē. atq; blas-
phemiā sic tollam̄ a nobis. ut cum
om̄i malitia auferant̄. **M**alitia aut̄
ul̄ oīra uirtuti intelligenda ē. q̄m
alio noīe uitiū nominam̄. ul̄ maligni-
tatis. i. neqt̄ia. que in īgnūsatōe et
calliditate sentit̄. **E**stote autē inu-
cē benigni. misericordes. donantes uo-
bismet ip̄is. sic d̄s ī x̄po donauit no-
bis. **S**upra amaritudinē oīriā dul-
cedinē dixeram̄. quā n̄c ap̄l̄s alio ū-
bo ^{et h̄ogera} x̄p̄i h̄c tot̄ h̄ta. id̄. suauitatem
magis q̄m benignitatē uocauit. p̄ci-
piens ut om̄i amaritudine. i. furo-
re. ira. clamore. blasphemia & mo-
tu turbido. cū quadam frontē au-

steritate dampnatus. clemens sum & blandi. et ad familiaritatem nostram ultro homines invitentur? ut nullus ad nos formidet accedere? que familiaritas maxime ex misericordia comparatur. Nec statim prestantes aliis ipsi quod declinat habere desistunt? Sequitur enim. donante vobis met ipsis? quia quod bene in alium fit? magis ei reponitur quam prestat. quod cui datum est. Qui miseretur pauperum. ipse saturabitur. et qui dat ei. deo fenerat. Vel certe ita accipiendum quod in eo quod suaves & misericordes sumus? et perturbationibus que nos inquietabant relictis. ad mansuetudinem temperantiamque transivimus. ipsis nobis datum sit et donatum? dum de malis in bonos vitam. et hec ipsa donantur nobis. que deus pater donavit in christo. Si enim omnis virtutes sequimur. omnes autem virtutes. sapientia. veritas. iusticia. mansuetudo. et cetera ad christum intellecta referantur. cum has virtutes habuerimus. ipsas nobis etiam nostro studio comparamus? et habere nos facimus? quos nobis deus donavit in christo. Alius vero hic quod ait donantes vobis met ipsis simpliciter accipit. ut quoniam super dicitur. estote autem invicem suaves. sic et sic dicitur donantes vobis met ipsis. pro eo quod est donantes vobis invicem? ut quoniam deus nobis in christo nostra peccata donavit? sic etiam nos eis qui in nos peccaverunt dimittamus. Et adhibendum quod dimissio peccatorum in scrip-

turis donatio nuncupetur? illud sumit exemplum quod in luca scribitur. ubi uni creditori alius debebat quingentorum denarios. alius quinquaginta. quos utique accesserit. et ad interrogationem salvatoris ille qui interrogatus fuerat. respondit? maiorem gratiam illum habere. cui plus donatum sit. Dicitur et in oratione dominica. dimitte. n. de. nos sic et n. di. de. n. Deus autem nobis donavit in christo. non extra positus? sed habitans in eo. quia pater in filio et filius in patre. nec statim ille in quo donat minor est ab eo qui ipse donat? quia et apostolus dicit. et ego siquid donavi vobis. in facie christi et dei. Estote ergo imitatores dei. sicut filii karissimi. Qui intelligit quomodo dictum sit estote perfecti sicut et pater vester celestis perfectus est? iste sciet quomodo sic dicat. estote imitatores dei. Et corinthiis quidem scribens ait. Imitatores mei estote. sicut et ego christus. Non enim poterat statim imitatores christi fieri? sed grande illis erat si imitacione apostoli possent imitatores christi existere. Epheisus vero quasi hys quos iam mysteria tanta docuerat non ait imitatores mei estote. non imitatores christi. sed imitatores dei. non quo minus sit imitatore christi esse quam dei. deus quippe christus est? sed quo aliud sit secundum hominem illum imitari. aliud secundum deum. Nam et si christum secundum carnem antea noveramus? sed sic iam nequaquam eum novimus secundum carnem. Loquitur et

55

ipse saluator. humilitate dispensa-
tionis ostendens. **Q**uicūq; uiderit pa-
trē facientē. eadē hec facit filius si-
milis. non quo aliud celū et aliam
trā pat̄ fecerit. ^{ad} in similitudinē eorū
aliud celū. & alia trā. et elem̄ta a r̄
facta sūt. ^{q̄} cetā. s; quēcūq; opet̄ pat̄.
hec eadem opet̄. **I**n quo autē
similes dō possum⁹ fieri. sup̄ testa-
tus ē dicens. Donantes uobis. sic et
d̄s in xp̄o donauit uobis. **N**ō enim
puto qđ incetis quoq; quēcūq; d̄s fe-
cit homo d̄m possit imitari. s; ubi
causa. ut quomodo ille clemēs ē. et
pluit sup̄ bonos. & malos & reliq;. ^{q̄}
sic etiā nos bonitatē nrām sup̄ om̄s
hoīes effundam⁹. **Q**uā cū fecerim⁹. eri-
mus filij dilecti siue ipsius pauli.
siue qđ melius puto dei. **E**t am-
bulate ī karitate sic. & xp̄c dilexit
nos. & tradidit semetipsum p nobē.
oblationē & hostiā deo in odorē sua-
uitatis. **Q**ui pro aliorū salute usq;
ad sanguinē cont̄ peccatū dimicat
ita ut aiām suā tradat p eis. iste am-
bulat ī karitate. imitās xp̄m qđ nō
in tantū dilexit. ut crucē p salute
omniū sustineret. **Q**uom̄ enī ille se
tradidit p nobis. sic & iste p quib⁹ po-
test libenter occubens. imitabit̄ eum
qui oblationē & hostiā in odorē sua-
uitatis se tradidit. & fiet etiā ipse
oblatio & hostia dei ī odorē suaui-
tatis. **F**ornicatio autē & om̄s īmun-
dicia. aut auaritia nec noīet̄ in uo-

bis sicut decet sc̄os. & sp̄itudo. & stul-
tuloqum. aut scurrilitas que ad rē
nō p̄tinet. s; magis gr̄az actio. **N**isi
philosophorū quidā curin⁹ extitisset.
qui doceret omnē tūllationē carnū
& fluxū seminis ex quēcūq; attritu
tactuq; uenientē in tempe nō uitā-
dū. et n̄nulli sapientes seclī in hanc
t̄pem et erubescendā heresim ḡsen-
sissent. n̄quā sc̄s apl̄s scribēs ad ephē-
sios ad fornicationē etiā omnē īmū-
ditiā copulasset. & ad īmunditiā iun-
xisset auaritiā. n̄ hāc qua pecuniam
cupim⁹ aggregare. s; illam de q̄ supra
dixim⁹. ne sup̄grediāt̄. & auarus ī ne-
gotio fr̄em suū. qđ sc̄l̄ insatiabil⁹. & ī-
explet. p om̄ia t̄pitudinū genā lasci-
uē discurrat. **S**ic decet sanctos inq̄t.
Ex quo sc̄s nō potest appellari. q̄cūq; ex-
tra fornicationē in aliq̄ immunditia
& auaritia uoluptatū que se delectant
r̄int iuenit̄. **S**i quis autē arbitrat̄ a-
uaritiā non illo sensu accipiendā ēē
quo dixim⁹. det causas q̄re int̄ forni-
cationē & īmunditiā. & turpitudinē
et stultuloqum. & scurrilitatē mediā
auaritiā ext̄ ordinariē posuerit.
Porro stultuloqum ēē estimo nō solū
eorū qđ aliq̄ narrāt t̄pia ut risū mo-
ueant. & fatuitate simulata magis
illudāt eis quib; placē desiderāt. s;
etiā eorū qđ sapientes seclī putant̄. et
de reb⁹ physicis disputantes dicāt se
harenas litrorū. guttas oceani. & ce-
lorū spatū. t̄re q; punctū liq̄do com-

es sc̄s
possit ap-
pellari.

”
”
”
”

”
”

q̄

hen
 predisse. **Et** et in ecclia stultiloquiū.
 siq̄s celū putet fornicis more curua-
 tum. ysaie quē n̄ intelligit sermone
 deceptus. solū quoq; icelis positū. et
 sup eo sedere deū. et in ritū impato-
 ris & iudicis angelos stare in cœuitu
 q̄ ubis iubentis obtempent. et iduūsa
 mittant officia. **S;** quia sequit̄ stulti-
 loquiū scurrilitas. magis stultiloq̄ū
 ad fatuas & ieptas fabulas trāsferendū.
In stultiloquiū aut̄ & scurrilitatē h̄
 int̄ est. qd̄ stultiloq̄ū nichil in se sapi-
 ens & corde hoīs dignū h̄t. scurrilitatē
 ū de prudenti m̄te descendit. & subito
 appetit quedā uel urbana uerba. uel r̄-
 tica. uel t̄pia. uel ficta. quā nos ioculari-
 tatē alio ūbo possum̄ appellare. ut risū
 moueat audientib;. **Verum** & hec a uir̄
 sc̄is penit̄ ppellenda. quib; magis a uen̄
 flere atq; lugere. ut in hebraico q̄: euū-
 gl̄io legimus dn̄m ad discip̄los loquen-
 tem. et nunq; inquit leu sitis. n̄ cum
 fr̄m ūr̄m uideritis ī karitate. **U**idet̄
 huc usq; nich̄ extra ppositū. & extra cō-
 sequentiā. utriq; ordinis intulisse. **Ve-**
 rum hoc quod sequit̄. & infine posi-
 tū est. s; magis gratiæ actio. querat
 aliq̄s & dicat. quid s̄ uelit post forni-
 cationē phibitā. & immunditiā. & lasci-
 uitiā. & turpitudinē. & stultiloq̄um. &
 scurrilitatē. gratiæ actio. **S**i enī se-
 mel ei liberū fuit ponē quamcumq;
 uirtutē. potuit dicere. s; magis iusti-
 cia. ueritas. dilectio. **Q**uom̄ autē hoc
 insequēs ē. ita etiā illa insequen-

ad r̄ ser-
 it̄ stultilo-
 q̄ū & scurr-
 rilitatē.

tia ē potuissent. & eadē licentia or-
 dinē non haberent. forsitan q̄ gr̄æ
 actio hoc loco n̄ ista ē noiata. iuxta q̄
 gr̄as agim̄ deo. s; iuxta q̄ grati siue
 gratiosi. & falsi apud homines appel-
 lam̄. **Stultiloquiū** enī et scurrilitatē esse
 n̄ decet xp̄ianū. **Decet** autē sermo
 nē et̄ sale ē aditū. ut gr̄am apud
 audientes habeat. **Et** quia n̄ ē osue-
 tudinis n̄ int̄ doctos quosq; apud ḡ-
 cos eucharistiā. ad distinctionē eucha-
 ristie dice. hoc ē gratiosū esse. & agē
 gratias. p̄pt̄ea puto apl̄m q̄si hebre-
 um ex hebreis uerbo usū uulgato
 & sensū suū altius significatiōe ūbi
 explicare uoluisset. maxime cū apud
 hebreos gratiosus & gratias agēs uno
 ut aiūt sermone dicat. **U**nde & ip̄ū
 b̄is puto ita sc̄ptū. **ty NH Y X A P I C**
TOC. ETEIPI. AN API AO 4 A N. muli-
 er grata suscitāt uirō gl̄am. p̄ eo qd̄
 ē gratiosa. **V**iderem̄ uim facere sc̄p-
 ture. & gr̄as agentē mulierē. p̄ gra-
 tiosa audact̄ accipe. n̄ & cet̄ editio-
 ne cū nr̄a opinione agruerēt. **A**q̄la
 & simmach̄ & theodotion ita posu-
 erūt. **ty NH X A P I C TOC.** id̄: mulier
 gratiosa. & n̄ **ty NH X A P I C TOC.** qd̄ ad ac-
 tionē p̄tinet gratiæ. **H**oc enī sci-
 tore. quia om̄s fornicator. aut̄ imū-
 dus aut auarus. qd̄ est idolorū seruit̄.
 n̄ h̄t hereditatē ī regno. & r̄ di. **N**o-
 tandū qd̄ sex uitis sup̄ phibitis.
 fornicatione. immunditia. auaritia.
 t̄pitudine. stultiloq̄o. scurrilitate.

H
 9

ss
 ss
 ss
 ss

nunc tantū tria posuerit. fornicati-
onē. immunditiā. auaritiā. quib; q̄
fuit obnoxii. hereditatē in regno. x̄
r̄ dī habere n̄ possit. Si enī ita stul-
tiloq̄ r̄ scurra alieni essēt a regno
dei quom̄ tres q̄s specialit̄ separa-
uit. uideret̄ sententia eē crudel̄. nō
ignoscē imbecillitati fragilitati hu-
mane. cū etiā p̄ iocū nos dicta dāp-
nassent. Cui enī in sermone n̄ labi-
t̄ p̄fectus ē. Neq; ū ista dicente lo-
cum stultiloquio r̄ scurrilitati dam-
dū n̄ excludunt a regno. q̄ qm̄ apud
patrē diuise s̄t mansiones. r̄ stella a
stella differt iḡla. sic r̄ resurrectio
mortuoz. q̄muis aliq̄s a fornicatio-
ne. immunditia. atq; a lasciuia alien-
sit. tam̄ si stultiloq̄ r̄ scurra fuerit.
n̄ tenebit eū locū quē possessur̄ erat.
si hec uitia n̄ haberet. Respondeat
quis. esto. stultiloq̄m. r̄ scurrilitatē
non eundē habēt reatū quē fornicati-
o. immunditia. & auaritia. nunq̄d̄ ū
t̄pitudinē cū ib; superiorib; debuit no-
minare. Ad qd̄ dicendū turpitudi-
nē hic significare absconditā cogita-
tionē. cum inflamat̄ sensus n̄r ad
libidinē. & carnis utillatioib; anima
ignita succendit̄. & nichilomin; dei
timore r̄ m̄tis iudicio refrenat̄. De-
nuq; etiā sup̄ absq; t̄pitudine tā ap-
pellauit dicēs. fornicatio aū & om̄s
imunditia & auaritia n̄ noiet̄ iuo-
bis. & deincep; t̄pitudō cū stultilo-
q̄o r̄ scurrilitate numerata ē. Et qm̄

stultiloquiū & scurrilitatē. sic r̄ ista t̄pi-
tudo n̄ p̄dit. nec in p̄petuū excludit
a regno. Quia ū et in superiorib; ex eo
qd̄ alibi legeram; ne sup̄grediat. r̄ a-
uar; fraudet ī negotio fr̄em suū. dix-
eram; auaritiā p̄ adultio positā. que-
rim; id qd̄ n̄c dicit̄ auarus qd̄ ē ido-
lis seruiens. utrū cum ulla ancū uul-
gata interpretatiōe consentiat. Inuenim;
ī locis plurimis p̄pharū idolatā forni-
cationē appellatā. fornicabant̄ inq̄t p̄
idola sua. & spū fornicatiōis seductis.
Potest itaq; fornicatio r̄ sup̄ idolatri-
a intelligi. Sin ū auar; ille accipit q̄
pecuniā ut cūq; d̄rens. nūmos p̄fas
r̄ nefas habē desiderat. r̄ pleno saccu-
lo delectat̄. iste idolatria in eo ē. quia
sculpturā ip̄ius nūmi colit. r̄ idola
in eis celata ueniat. Et uoratiū deus
uent; est. ita cupidoz q̄. iustissime
pecunia d̄s dici potest. maxime cū
in alio loco apl̄s cupiditatē idolatam
uocet. Ad hec iudendū quid sentire
uoluerit dicēs in regno. x̄ r̄ dei. utrū
nā aliud regnū. x̄pi. & aliud dei. an
idem regnū sit patris r̄ filij. Et si q̄
dem dixisset ī regno filij r̄ patris. p̄fi-
liū uenirem; ad patrē. r̄ licet eēt di-
uinitas p̄sonar. tam̄ eēt regnantū
una maiestas. n̄c ū cū dixerit ī reg-
no. x̄ r̄ dei. ipsū d̄m & x̄p̄m intelliga-
m;. quia r̄ cū tradidit regnū d̄o &
pat̄. n̄ erit pat̄ om̄ia ī om̄ib; s; d̄s
om̄ia ī om̄ib;. Vbi autē d̄s ē. tā pat̄
qm̄ fili; intelligi potest. Porro quod

de patre & filio dicuntur et hoc idem de
 spū sancto sentiamus. **N**emo uos deci-
 piat manib' uerbis. Propt' hec enī ue-
 nit ira dei ī filios diffidentie. **V**erba
 que decipiūt atq; supplantāt iānia
 sūt. et uacua. Que ū edificāt audientē.
 plena. cumlata. oferta. **Q**uāq; sūt ple-
 riq; n̄ futā p peccatis ēē supplicia. n̄
 extrinsec' adhibenda tormēta. s; ipsū
 peccatū et conscientia delicti ēē penam.
 dū uermis ī corde n̄ morit'. et ī aīo ig-
 nis accendit' in similitudinē febris.
 que n̄ torquet extrinsecus egrotante.
 s; corpa ipā corripies punit'. sine cru-
 ciatu forinsec' adhibito que possidet.
Has itaq; psuasionēs et decipulas frau-
 dulentas uerba inania appellauit et
 uacua. que uident' florē quendā habē
 sermonū et blandiri peccantib'. s; dū
 fiducia tibiuit magis eos fert' ad et-
 na supplicia. quia de nulla re sic iust'
 cit' d's. quom' si peccator supbiat. et e-
 rect' et rigid' n̄ flectat' ī fletū. n̄ mi-
 sericordia postulet p delicto. **P**ropt'
 hec enī uenit ira dei ī filios diffiden-
 tie. siue insuasibilitati. **A**n̄ h̄c ē iā
 enī magis a suasioē. qm̄ a fiducia edi-
 cūso intelligi potest. **I**nsuasibilitati autē
 siue filij diffidentie sic dicunt' qmo-
 do filij pditionis. et filij fornicatiois.
 et filij mortis. et filij gehenne. et cetā
 his similia que ī uarijs sc̄ptarū loci
 iuenire pfacile ē. **N**olite q̄ effici cō-
 participes eoz. **P**articeps sūt diffiden-
 tie filioz. q̄ ī fornicatione. et ī mundi-

q̄ dicit

ss
ss

tia. et auaritia propt' que uenit i-
 ra dei sup filios diffidentie repit'.
Et particeps quidē eoz ē. ab eo qd̄ pa-
 ticipat' et omniūmonē h̄t maloz o-
 perum. cōparticeps ū is appellat'. q̄
 cū alijs ē particeps. et ī particeps in-
 telligit' et particeps in particeps ū n̄
 statim tenet' et cōparticeps. **D**iligent'
 obserua ubū cōparticipis atq; parti-
 cipis. **P**uto enī in sc̄pturis particeps
 in bonā partē. cōparticeps ī malam
 semp accipi. **V**erbi grā. Propt' qd̄ un-
 xit te d's d's tuus. oleo exultatiois p̄
 participib' tuis. Et in alio loco. Part-
 icipes enī r' facti sum'. si tam' p̄ncipi-
 um substantie usq; ad finē firmum
 tenuerim'. **P**orro n̄ memini me ali-
 bi legisse excepto p̄senti loco cōparti-
 cipem. et tam' manifestū ē hic n̄
 ī bona parte s; ī cōtra. **P**ositum.
Gratias enī aliqu' tenebre. n̄
 autē lux ī dño. **S**i possibile ē uti
 lucē teneb's. n̄ ē sc̄dm̄ qsdā hereti-
 cos natā que peat'. et recipere neqat
 salutē. **I**nterrogem' q̄ eos q̄ illa con-
 fingūt. utriūā omnes impj tene-
 bre sūt nec ne. de quib' quidam cū
 p̄pt' malitiā tenebre uocarentur
 ad meliora uisi. n̄ lux appellent'
 ī dño. **S**ic autē iusti sūt lum' mūdi.
 sic impj cōsequunt' tenebre uocabū-
 tur. **E**t iusti quidē cū sūt lum'. uide-
 bunt lum' in lumie. in iusti autē
 cū sūt tenebre. p̄pls sūt sedēs ī tene-
 bris. et nich' uident'. **Q**uoz differen-

Et sic particeps
et cōparticeps

ss
ss

tiam in se atq; distantia ex fruc-
tib' intelligimus. **O**mnis eni q' opa-
t' malu' odit luce' q' n' ueniens ad lu-
cem tenebrosus e' et filius noctis atq;
tenebrar'. **Q**ui u' opat' ueritate' et ilu-
cem uenit: lux e' filius lucis et diei.
Lucentes aute' siue tenebrosi' de cor-
dis uel lumie' ul' teneb's cognoscunt.
Sup' hec querendu' ne forte ad dis-
tinctione' eor' q' lux su't: s; n' lux i do-
mino. de iustis dicat'. ne aut' lux
i dno'. **D**ecent' quoq; ephesijs q' ad sci-
entia' summa' ascenderat' scribit'. qd' sit
lux i dno'. **H**ec u' tenebre' ipe' uertu-
tur i luce'. aut' lux i teneb's comuta-
t'. s; h' qui ab eo qd' su't. nom' q; ul'
uirtutis meruere' ul' uirtu'. si uersi
fuerit de alio i aliud ^{omnino} ^{non} ^{habent}
reb; aquib' possident'. ul' tenebrar'
ul' lucis uocabulu' sortiuntur.

Ut filij lucis ambulate. **S**i ds
lux e' et tenebre' i eo n' s't: filij dei
filij lucis s't. **N**ec n' si xpc' lux uera e'
filij q; eius ad q's loquit' dices. filioli
mei adhuc modicu' uobiscu' su't filij
uere' lucis s't. **E**x quo intelligit' eosde' fi-
lios ee' dei patris: qui s' x' ihu'. **F**ruct'
eni' lucis e' in omni bonitate. et iusticia et
uirtute'. **A**d istus martione' q' iustu'
dm' a bono sepatat. et putat creato-
re' ee' iustu': aliu' u' nescio que' cuius
xpc' qui uenit fili' sit. bonu' tantu'
m' ee' dm': hoc testimoniu' pferam'.
Siquidem fruct' lucis n' solum i boni-
tate e': s; i iusticia et uirtute'. **U**bi itaq;

bonitas e'. i' ubi et iusticia. **E**t ubi iusticia
ibi consequent' et uirtas. **A**pu'd bonu' g' e' pa-
tre' ut h' ipe' quoq; fatent'. e' bonitas et
uirtas. **U**bi aute' bonitas et uirtas: apud
ipsu' et n' apud aliu' ut ne' apl's docet.
iusticia e'. **I**ntelligat q; martion' ipm'
xpm' bonitate'. ueritate'. et iusticia' num-
cupari'. bonitate' in eo qd' n' sedm' opa.
s; secundu' miam' det gratia' credenti-
bus i se. iusticia' i eo du' unicusq; i'bu-
it qd' meret'. porro uirtate'. du' ipe' so-
lus causas creataru' omniu' reru' q; cog-
noscit. **P**robantes quid sit benepla-
citu' deo. **O**mnia faciendo cu' consilio ut
cauti atq; solliciti ea tantu' que' scim'
de'o placere' faciam'. in modu' pruden-
tissimi trapezete'. q' munitissima n' solu'
oculo s; et pondere. et tinnitu' pbat'. **E**a
u' i hoc loco atq; eloquij uidet' t'bat'.
et tota scate' sententia. sic m' uidetur
ordini sermo reddend'. **N**olite g' fieri
coparticipes eor'. pbantes qd' sit be-
neplacitu' deo. **E**t si em' eratis aliqui
tenebre'. ne' aute' lux estis i dno'. q'
si filij lucis ambulate'. fruct' lumi-
nis ostendentes i omni bonitate. et ius-
ticia. et uirtute'. **E**t nolite communicare
opib' infructuosis tenebrar'. **E**t ad
galathas nom' fruct' in spu' opis u'
posuit i carne dices. **M**anifesta aute'
s't opa carnis: que' s't fornicatio. et re-
liqua. **F**ruct' u' spu' e' karitas. gaudium.
pax. et c'. **P**orro i'p'sentiar' opa tene-
brar' infructuosa appellauit: qb; qui
ea fecerit comunione' sociantur.

Magis autē et arguite. Int̄ cet̄a man-
 data etiā peccantes posse arguere.
 maxime libertatis ē. S; hoc ille
 potest face qui n̄ meret̄ audire.
 ypocrita ecce p̄mū trahem de oculo
 tuo. et tē poteris eicere festucā de
 oculo fratris tui. Quāobrem et p̄ph̄e
 nulla ip̄i peccatorū sordē p̄illuti. n̄
 cauteriatā habentes sciētiā. pote-
 rant ceteros arguere delinquentes.
 Ex quo aiādūtendū eum arguere po-
 se qui ip̄e n̄ redarguat̄ in semet-
 ipso. **Q**ue enī fiunt ab eis occulte.
 turpe ē et dicere. Non in uidet̄
 sermonis stare oertus. ut id qd̄ nō
 dicit̄. que enī occulte fiūt ab ei' ex
 superiorib; pendeant. et sciri possit
 ad q̄s potissimū referendū sit. nisi
 forte alti' reddat̄ ip̄batō. et ad fili-
 os diffidentie copulet̄. ut sonare
 possit. que enī occulte fiūt a filiis
 diffidentie. turpe ē et dicere. que s̄
 fornicatio. et imunditia om̄is. iaua-
 ritia. **O**m̄ia autē a luce arguta ma-
 nifestant̄. Omne enī qd̄ manifesta-
 tur lux ē. om̄ia. hant̄ dubiū qn̄ ea
 que occulte fiūt a filiis diffidentie.
 Hec enī a luce arguta manifestant̄.
 Lux autē arguit ea que p̄us erant
 tenebre. et postea facta sunt lum̄ in
 dño. ut ex eo qd̄ corripunt̄ mutant̄
 in melius. et mutata manifestent̄ in
 publico. et publicata sūt lum̄. quia
 om̄e quod manifestat̄ lux ē. **P**rop-
 t̄ quod dicit. Surge q̄ dormis et ex-

urge a mortuis. et illuminabit te
 xpc. siue oriet̄ t̄ xpc. **Q**m̄ opa tene-
 brarū a luce arguta manifestant̄. in
 lucē hys que arguta fuerāt trās-
 mutatis. dicit̄ dormientib; et mor-
 tuis eo qd̄ opa fecerūt tenebrarū
 surge qui dormis. et exurge a mor-
 tuis. **Q**uerat aliq̄s q̄s nā sit iste q̄
 dicat surge q̄ dormis. et exurge a
 mortuis. aut cui' testimonio sit ab-
 usus. **E**quidē simplici q̄ responsio-
 ne atent̄ ē. dicit in reconditis eius
 p̄ph̄is ex hys que uocant̄ apocrypha
 hec lecta in mediū ptulisse. sic in a-
 lijs q̄ locis illū fecisse manifestū ē.
 n̄ quo apoc̄ta p̄parit̄. s; q̄ arati. e-
 pimenudis. et menand' tota que sc̄p-
 sere sūt sc̄a. quia eos uera aliqua dix-
 isse testat̄ ē. **A**lius uero q̄ sit in eo co-
^{propheta p̄ph̄ia}
 non est. **I**a. sp̄c sc̄i apl̄s figurauerit.
 ad exhortationē penitentie hec dic-
 ta memorauit. ego certe sc̄dm̄ pay-
 ptacula meā om̄s editioēs ueterū
 sc̄ptarū. ip̄a q̄; hebreorū uolum̄ia di-
 ligent̄ euentilās. n̄quā hoc sc̄ptū
 reperi. n̄ forte dicam' quom̄ olim p̄-
 phete in oracōe ppl̄i loquebant̄. hec
 dicit dñs. et qm̄ dñs locut̄ ē. ita et
 apl̄m̄ sp̄u sc̄o plenū repente in uerba
 que in se xpc loquebat̄ erupisse atq;
 dixisse. hec dicit dñs. **N**ecū et illud ē
 dissidendū. qm̄ uni atq; eidē dicat̄
 qm̄ uiuenti. surge q̄ dormis. et qua-
 si mortuo. et exurge a mortuis. **I**gi-
 tur q̄a et sp̄c ē hominē. que semp

ss
ss

in bonam partē scriptū meminim.
et aīa. cui⁹ et infirmitates et mortis le-
gim⁹ peccato: id qđ nē dī surge q̄
dormis. referat ad spm̄. et qđ seq̄t̄
erurge a mortuis. aīe coarpet. Aīa
enī que peccauit. ip̄a mouet. Sp̄c
autem mortē. nunq̄. omīno legi-
mus. **C**p̄c ḡ lux uera oriet^r ei qui
resurrexerit de somno: et ex mor-
tuus fuit suscitatus. Scio me audi-
se quendā de hoc loco in ecclesia dis-
putantē. qui in theatrale miracu-
lum nunq̄. ante uisā formā pp̄lo
exhibuit ut placet: testimoniū
hoc inquis ab adā dī in loco cal-
uarie sepulto: ubi crucifix⁹ ē dñs.
qui caluaria idēo appellat⁹ ē: qđ
ibi antiq̄ hoīs eēt conditū caput.
Illo ḡ temp̄e q̄ crucifixus — dñs
sup̄ eius pendebat sepulchrū hec
pp̄hia cōpleta ē dicēs: surge adā
qui dormis. et erurge a mortuis: et
n̄ ut legim⁹ et ^{ep̄tag hieo} *et iay ce i coio xpc.*
id: orietur t̄ xpc: t̄: et ^{et i p̄sa e ci cor.}
id: attinget te xpc: quia uidē tac-
tu sanguinis ipsius et corpis depen-
dentis uiuificetur atq; surgat: et
tē typū q̄ illū ueritate cōpleri. qñ
helyseus mortuus mortuū suscita-
uit. hec utin̄ uera sūt n̄ne. lectoris
arbitō derelinquo. Certe tē dicta
ī pp̄lo placuerūt: et quodā plausiua
tripudio sūt suscepta. Unū qđ scio
loquor: cū loci istius int̄pretatio-
ne atq; ortu. sensus iste n̄ con-

uenit. **V**idete ḡ qm̄ caute ambule-
tis: n̄ ut insipientes. s; ut sapientes.

Recte ephesus dī ut caute ambulēt.
q̄ habebāt exercitatos sens⁹ ad discer-
nendū bonū & malū: & p̄bant⁹ oīa.
id qđ statuerāt bonū esse retine-
bant. Qui autē uidet qm̄ ambulet &
qm̄ caute figat gradū. ne forte offen-
dat ad lapidem pedem suū. & dic. lu-
cerna pedib⁹ m. v. t. d. utiq; sapiens ē.
Non enī puto idiotā quēpiā si uelit
ambulare caute posse hoc imple-
re p̄ceptū. quia sapientib⁹ et n̄ insipi-
entib⁹ impatiū ē. Ex quo intelligimus
et p̄cepta moralia que pleriq; mani-
festa arbitū. ex eo qđ in xvij psal-
mo dī: mandatū dñi lucidū. il. o. in-
digere prudenti et cōspecta expositi-
one: quia lucidū illud p̄ceptū eoy il-
luminat oculos. q̄ insipientia derelic-
ta. se studijs sapientie mancipari.

Redimētes temp⁹: qm̄ dies mali sūt.

Qui sapiēs ē et idcirco caute ambulat:
redimit temp⁹. Temp⁹ autē redimit.
q̄a dies mali sūt. Qñ in bono ope tē-
pus consumm⁹: emim⁹ illud et p̄p̄uo
facim⁹: qđ malitia hominū uendi-
tū fuerat. Nemo autē uite hui⁹ que-
rēs necessaria. et de diuitijs et sollici-
tudinib⁹ q̄s eūglm̄ spinas nuncupat
cogitās: potest s; temp⁹ redimē. Redi-
mentes autē temp⁹ qđ in dieb⁹ malis
ē. quodā m̄ immutat⁹ illud. et die⁹ ma-
los ī dies bonos utim⁹: et facim⁹ illos n̄
p̄senti⁹ seculi s; futū. Potest et alit⁹ loc⁹

et sic
sapiēs

iste aduersari. **U**os episcopos quibus de som-
 no saeculi istius surgentibus; sol iusticie
 ortus est xpc. caute ambulate atq; pr-
 uident. & abiecta insipientia tenete sa-
 pientiam p qua possitis n cu uarieta-
 te temporu comutari s; diuinitate
 tempum uobis unu temp efficere.
Et quia s; plurime persecutione in
 principio quippe fidei pmodu co-
 tidie uerabantur ecclesie: unu tenete
 cursu. **E**t hoc scitote seruandu ut
 n in more stulti quasi luna muta-
 mini s; quod semel cepistis firma-
 mte teneatis: ne uidi persecutione i-
 dice si uideritis. et uos cu iudice uo-
 luntate mutemini. **R**ursu si alius
 dogmatis ur laudator aduenerit
 uos fateamini xpianos: s; qd estis
 omni tempe seruate. **A**liqud de scriptu-
 ris ponam exempli: ut qd dicitur
 manifestus fiat. **J**oseph unu ppo-
 situ habebat placere deo. hoc nul-
 la uarietate tempu immutatu e.
 n frum inuidia. nec conditioe seru-
 titus. nec etatis illecebis. nec dne p-
 missis. n squalore carceris. n post
 ea timore egyptie potestatis: s; ser-
 uemp un fut. uarietate ut dixim
 tempus s redimes. malos dies utit i
 bonos. **H**oc idem u de iob sentiendu.
 qd p uaria temptamina uerat: n diviti-
 is. nec dapnis. n orbitate. n uulne.
 n expbatione amicos. n solitudine.
 n postea bonoz omiu restitutione
 mutat e. **R**edemerat eni s tempus

& dies malos fecit bonos. **P**ropt-
 qd nolite effici imprudentes: s; in-
 telligite que sit uolunta dny. **Q**u-
 tempus malu e. i sic sup dixim re-
 dimendu. appetenda sapia e: ut p
 illa intelligere ualeamus q sit uo-
 luntas dny. **N**on eni possum caute
 ambulare: n pus itelecta uolunta-
 te dei. **I**n omni q ope pmiu osidan-
 du quid uelit deus: & habito iudi-
 cio: id postea faciendu qd illi pla-
 cere fuerit copbatu. **E**t nolite in-
 ebriari uino inq e luxuria: s; im-
 plemini spu sancto. **Q**uoniam n pos-
 sum duob; dnis seruire: do & mam-
 mone: sic n possum spu impleri pa-
 rit & uino. **E**ni spu implet: habet
 prudentiam. mansuetudinem. uere-
 cundiam. castitatem: q uino. **H**t insi-
 pientiam. furorē. peccitatem. libidinem.
Hec quippe estimo uno uibo signi-
 ficare. luxuriam. **Q**d si quida intel-
 ligeret. nq me temitatis u herese-
 os arguisset. qd iuuguitate ser-
 uanda dixerim uinum adolescen-
 tib; declinandu: & n nuttenduo
 sup flama oleu: nec natalem car-
 nis ardore fontis uoluptati au-
 gendu. **P**otest au uinu inq e lux-
 uria u illud accipi de q in cantico
 moysi dr. fel draconu. uinu eoz: y
 furoz aspidu insanabil: qd omis
 q seculi istius cogitatioe s; ebr-
 y bibt u insanuit. u uomit u p-
 cipi-
 tes corruuit: u iuxta Iaphitaru

centaurorumque fabula in mutuū ferūt
extitū. huic uino illud uinū contrari
um ē: quod dñs nobiscū in regno
suo se ē bibiturū rēpmitit. fre
quent̄ annotauim⁹ nom̄ spē absq; ad
ditam̄to in bona parte positū: quod
quidem etiā n̄c obseruandū uidet̄.

ss
ss
ss

Loquentes uobis met ip̄s i psalmis y
ymnis. ⁊ canticis sp̄ualib⁹ cantantes
⁊ psallentes i cordib⁹ ur̄is dño. **Q**uē
abstinerit ab ebrietate uini i quo
ē luxuria. ⁊ p hoc sp̄u fuit implet⁹.
iste om̄ia spiritualit̄ potest accipe:
psalmos. ⁊ ymnos. ⁊ cantica. **Q**uā
int̄ sit int̄ psalmū. ⁊ ymnū et can
ticū. in psaltio plenissime discim⁹.
Hunc aut̄ breuit̄ ymnos ēē dicen
dū. qui fortitudinē ⁊ maiestatem pre
dicant dei. et ei⁹ semp beneficia fac
ta mirant̄. quod om̄s psalmi conti
nent. quib⁹ altā ul' p̄positū ul' sub
iectū est. psalmi aut̄ p̄p̄e ad ethicū
locū p̄tinēt. ut p organū corpous
quid faciendū ⁊ quid uitandum
sit nouerim⁹. **S**ui ū de superioribus
disputat. ⁊ centū mundi omni
umq; creatarū ordinē atq; concor
diā subtilis disputator edisserit. is
te canticū sp̄uale canit. **V**el certe
ut prop̄t simpliciores qd uolunt elo
quim⁹. psalmus ad corp⁹. canticū
ad mentē refert̄. **C**anē ḡ ⁊ psallē
⁊ laudare dñm. magis aiō ḡ uoce
debem⁹. **H**oc ē quippe qd dicit̄. can
tantes ⁊ psallentes i cordib⁹ ur̄is

ad resit
re psal.
y ymn
y can
ne v o.

dño. **A**udiāt hec adolescentuli. audi
ant hy quib⁹ psallendi in ecclesia offi
tiū ē. deo n̄ uoce s; corde cantandū.
nec i tragediarū modū gutt̄ ⁊ fauce
dulci medicamine colluenda. ut in
ecclesia theatralis moduli audiant̄ ⁊
cantica. s; i timore. i ope. i scientia sc̄p
turay. **Q**uāuis sit aliq; ut solēt illi
appellare. κακοι φωνηοι. si bona o
pera hui⁹. dulcis apud dñm cantor ē.
Sic cantet serit⁹. x. ut n̄ uox canenti⁹
s; ūba placeāt que legunt̄. ut spē
malus q̄ erat in saul eiciat̄ ab his q̄
ab eo similit̄ possident̄. et n̄ int̄duca
t̄ in eos q̄ de domo dī scenā fecē po
puloꝝ. **G**ras semp agente⁹ p omnib⁹
in noīe dñi nr̄i ihu. x. dō ⁊ patri.

Huc simile quid in eplā ad thessalon
censes scriptū est. semp gaudete. si
ne intermissione orate. in omnib⁹ gr̄as
agite. **Q**d p̄ceptū ille solus cōdure
potest. qui pudentiā nouit etiam
quinq; passerēs q̄ uendunt̄ dipon
dio gubernari. q̄rū un⁹ n̄ cadet in la
queū sine pat̄s uoluntate. **Q**d aut̄
ait gratia⁹ agente⁹. ⁊ semp ⁊ p omnib⁹.
duplicit̄ ē int̄uendū. ut i om̄i tem
pe. ⁊ p omnib⁹ que nobis accidunt
deo gratia⁹ referam⁹. ut n̄ tantū p
his que bona putam⁹. s; etiā q̄ nos
coartant. ⁊ cōtra nr̄am uenit̄ uolum
tatē. in dei p̄conuū leta mēs prum
pat. ⁊ dicamus. nud⁹ exiui de utō
mat̄s mee. nud⁹ ⁊ redeā. sic placuit
dño ita factū ē. sit nom̄ dñi bene

dictū. **H**ec actio grāru' apud pru-
 dentes uiros & genālū et spēcialit'
 obserua-tur: genālū. ut grāna' aga-
 m' dō qd' nobis sol' orit'. dies crī-
 nox mutat' in regem. splendore lu-
 ne tenebre tempant'. & ortu occasu
 q; stellaz tempa mutant' & redeunt'.
 qd' nobis seruiūt pluvie. tra par-
 turit. elem'ta famulant'. qd' tante
 aīalū uarietates. ul' ad uehendū
 ad opandū. P ad uescendū. ul' ad te-
 gmen. ul' ad exemplū. uel ad miracu-
 lum date sē. & ad extremū qd' nati
 sum'. qd' subsistim'. qd' in mundo q'
 si ī quada' domo potentissimi patris
 familias pcurationē gerim'. et totū
 q̄cquid in mundo ē. nost' causa intel-
 gum' perreatū. **S**. hoc & iudeus facit. ^{speciali-}
 et publican'. & ethnic'. ^{ū q̄ in dōc}
 xpianoy ipa ^{benedictis}
 uirtus ē & in hys que adūsa putan-
 t' referre grās creatori. si dom' cur-
 erit. si amantissima uxor. & filij. uel ^{accidunt}
 captiuitate. ul' ueneno. ul' naufragio ^{gūlam}
 mīcepti sint. si diuitias p̄sēptione
 pdidim'. si sanitatē innumerabiles
 morbi. & semp' expectanda miseris po-
 dagre debilitas frēgerit. **Q**ui s' sanc-
 tiores uident'. solēt dō referre grās
 qd' de piculis ul' de miseris libāti
 sūt. s; iuxta aplm' hec ē uirt' mari-
 ma. ut ī ipis piculis r miseris dō grē
 referant'. & semp' dicam'. **B**ndictus
 ds. mīora me scio sustinē qm' me-
 reor. **H**ec ad mea peccata parua sūt.
 nichil m' dignū reddit. hic anim' xpi

ani ē. hic crucē suā tollēs sequit' sal-
 uatorē. quē nec orbitas nec dampna
 debilitant'. quē ut flacc' ait ī lirico
 carmiē. si fractus illabat' oibi'. in pa-
 uidū feriet' ruine. **E**t aū sic dixim'
 grās agit dō r pat'. īmediatore dī et
 hominū referat eas xpo ihu. q̄a n'
 p illū accedē n' ualem' ad patrem.
Subiecti inuicē ī timore dei. **A**udiāt
 hec epī. audiāt p̄bri. audiāt omīs or-
 do doctoy. subiectis suis se ēē sub-
 iectos. et imitent' aplm' dicentē. cū
 enī essem liber ex omnib'. omnib' me
 ipsū feci seruū. ut omīs lucrificerē.
Et in alio loco. p karitatē seruite in-
 uicē. **V**nde & ipse eadē karitate. in
 omnib' gentiū seruiuit eccl'is. **S**alua-
 tor q; formā serui accepit ut serui-
 ret discipulis suis. & pedes eoy la-
 uit. **H**oc int' est int' gentiū princi-
 pes et xpianoy. qd' illi dnant'
 subditis. nos seruim'. & in
 eo maiores sum'. si minimi
 omniū fuerim'. **S**. & hoc qd' ait in
 timore dei. sic accipiendū. ut ipsa
 subiectio n' prop't hominū gl'aoz.
 s; p̄p't x̄ timorem fiat. dū illū ti-
 mem' offendere. **A**liu' ū sic int'pre-
 tatur. subiecti inuicē in timore x̄.
 ut hāc sententiā gnālē ī osequenti-
 b' diuidi dicat atq; partari. **O**ulie-
 res uiris suis subdite sūt. & filij obe-
 dite parentib'. r serui obedite dnīs
 carnalib' cū timore r tremore. ut n'
 solū uiro uxor. r filij parentib'. et

ss

^{speciali-}
^{ū q̄ in dōc}
^{benedictis}
^{que nobis}
^{accidunt}
^{gūlam}

J.

serui dñs. s; etiā uiri mulierib' iur-
ta officium quod p̄ceptum ē. patres
filij. ne illos ad iracundiā puocēt.
& dñi seruis ut renuttāt mīna. &
p̄beant hys que s̄ necessaria. inuicē
subiecti sūt. Et hoc ex. i. timore faci-
ant. ut qm̄ ille seruis suis fuit sub-
iectus. sic & hy q̄ maiores uidentur
subitiant' minorib' suis. reddendo
officia que iubent'. Possunt' hic et
n^o p̄ o^u y a a B I A. idē reuēntiā accipe:
que magis uicina ē karitati. Nequa
quā^o uenit ephesus ut timore quid
faciāt. & n̄ dilectione. **M**ulieres
uiris subdite sūt sic dño. qm̄ uir ca-
put ē mulieris. sic et. x̄ caput ē ec-
clie. Hoc qd' in latinis exemplarib'
additū ē subdite sūt. in ḡcis codici-
b; n̄ habet'. Siquidē ad sup̄iora ref-
tur. & subaudit'. subiecti inuicē i timore.
& ut ait ^{opokinos} αὐτοὶ τοῦ θεοῦ ῥεσὸν
subiecte. & mulieres uiri
suis. sic dño. S; hoc magis i greco
intelligit'. quā i latino. Quom̄ x̄ sub-
iecta est ecclia. sic subiecta sit uxor
uiri suo. Quem enī principatū h̄t
& subiectionē x̄ in ecclia. huic eide
ordini marit' & uxor astringit'. S;
uidendū ut qm̄ in. x̄ & in ecclia scā
iunctio ē. ita in uiro & i muliere
scā sit copula. Sic aut' n̄ om̄s agre-
gatio hereticorū. & ecclia dici potest.
nec caput eorū. x̄pc ē. sic n̄ omne ma-
trimoniū quod n̄ uiro suo scdm̄ x̄
p̄cepta iungit'. rite iugū appel-

lari potest. s; magis adultium. Ali-
ās autē subicit' uxor uiro ut dño. q̄
a ad ipsū iūctio eius ē. & ip̄e illi' do-
minabit'. Nam & sara dñm uocabat
abraha. Que spontanea seruit' quanto
magis fuit uoluntate subiecta. tan-
to esse icipit' equalis. quoniam ob-
sequijs suis i seruitutē redigit dñan-
tē. Iudā h̄c locū scdm̄ anagogen ita
interpretat'. ut dicat uxorē in corpe.
uirū accipi i aīo. Et sic. x̄ subiecta ē
ecclia. ita corpa subici debere sensui.
& i unū sp̄m redigi. si dño fuerit
copulata. C' enī adheret dño un' ē
sp̄s. ip̄e ē saluator corpis. Cū pingui-
or atq; i ferior ē ad substantiam. x̄pi
natā ecclie. p̄ptēa eā corp' x̄ estimatio
minatā. Cui' corpis saluator ē ih̄c. x̄.
idē. ubi sapie ceterq; uirtutes. i q̄b'
intelligit' filius dī. Quere curiosi. sicut
bi i diuinis uoluminib' potius iueni-
re uocabulū carnis p ecclia positior.
Siquidē n̄c neq̄q̄m caro. s; corp' x̄pi
appellat' ecclia. Porro manifestū qd'
quid caro ē assequēt' & corp' sit. n̄ ab-
quicqd' corp' hoc assequēt' & caro. S; ut
ecclia subiecta ē. x̄. ita & muliere uir-
ris suis i om̄ib'. Ecclia. x̄ glōsa ē. n̄
h̄ns maculā aut rugā. aut aliqd'
isti' modi. C' ḡ peccator ē & aliq' sa-
de maculat'. de ecclia. x̄ n̄ pot' appel-
lari. n̄ x̄ subiect' dici. Possibile autē
ē. ut qm̄ ecclia que p̄us rugā habu-
erat & maculā iuuentū & mundi-
tate postea restituta ē. ita & peccator

currat ad medicū. quia n̄ hnt opus
 sani medico. s; male habentes. utcu-
 rent uulnā ipsius. & fiat de ecclesia.
 que corpus ē xp̄i. Satisq; elegantē &
 caute ad ephesios loquēs ait. ut eccle-
 sia subiecta ē xp̄o. ita & uxores uiris
 suis. Si enī ita uxor subitienda ē vi-
 ro ut & ecclesia. int̄ uirū & uxorem
 erit scā iunctio. & n̄q; corpis serui-
 ent passionib;. Qd si nobis aliqs illd
 quod ad corinthios scribit opposue-
 rit. uirū uxori debitū reddere. & ux-
 orē uiro. animadūtat magnā int̄
 corinthios & ephesios ēē distantia. Ius
 q̄si paruulis atq; lactentib; scribit in
 quib; erāt scismata & dissensionē. & au-
 diebat fornicatio qualis n̄ int̄ gente
 quidem. & pp̄tē eis cedit ut post ora-
 tionē ad ipsum redeat. ne temptent̄
 a sathana. licet & ibi ī sequentib; non
 iuxta uoluntatē ^{in carab; fin} cū ka t a b a cū se
 eis dicat ignoscē. Ephesij ū apud q̄s fe-
 cit tenuū. & om̄ia eis xp̄i apuit sac-
 m̄ta. alit̄ erudiunt. & h̄t unq;sq; ar-
 bitry liberā potestātē. ut corinthios
 seq; ul' ephesios. et saluari l' seruitute
 corinthij. aut ephesij libertate. De in-
 q̄t saluator pregnantib; & nutrentib;
 in die illa. idē iudicij. que utiq; pro-
 p̄e opa nuptiāz s̄t. Unde om̄i labore
 nutendū. ut magis ephesios qm̄ corin-
 thios emulem. ne dephendam̄ quasi
 ī diluuiō em̄tes & uendente. nuben-
 tes & matrimoniō copulari. s; accincti
 lumbis lucernas teneam; in manib;.

Viri diligite uxores uias sic & dilect̄
 ecclesiam. & semet ip̄m tradidit p̄ ea ut eā
 sc̄ficaret. mundanē lauac̄ aque ī ūbo.
 ut exhiberet ip̄e s̄ gloriā ecclesiam n̄ ha-
 bentē maculā aut rugā. aut aliqd
 eiūmodi. s; ut sit scā & imaculata. Quā
 uis sui iūicē marit' & iunx amore
 teneant. qualis illa uxor memorat̄
 hasdrubalis. que capto uiro ī patā
 se iecit ī incendū. & cetē que uiris
 mortuus sup̄uue noluerit. n̄q; taō
 dilectionē illā uir sapiēs dilectiōi
 & eccleie cōparabit. Sc̄s ḡ intelligend'
 ē amor. quo & ysaac dilect̄ uxore suā
 rebecca que int̄pretat̄ patientia. &
 de t̄ra mesopotamie que secl̄i hui'
 ex om̄i parte fluctib; cingit. in t̄ram
 eā rep̄missionis induit. ut solaret̄ p̄
 morte mat̄s sue. int̄itū quippe sy-
 nagoge iunctione eccleie tempauit.
Ista dicentes. occasione heretici da-
 m̄. q̄ om̄s om̄ino nuptias repudian-
 das putāt. & hoc ul' maxime utun-
 tur testimonio. **U**b; breuit̄ respu-
 dendū. passione hic & imunditiā.
 & luxuriā ab aplō int̄ maritū et
 uxore uetari. nō scām iunctionē.
Alioquin si iugū om̄ino phibe-
 bat. qd necē fuit dicē uxore uia.
 cū potuerit dicē. uiri diligite ux-
 ores l' mulieres. **U**ras enī. pp̄um
 matrimoniū sonat. & rursum ī se-
 quentib;. & uiri debēt diligē ux-
 ores suas sic sua corpa. **S**c̄ adhuc
 manifesti. **U**xorē suā diligit. se

55
 55
 55
 55
 55
 55

ipsum diligit. Nemo enim unquam carne sua odit. sed nutrit et fouet eam. Quia secundum edictum legis antiquae et iustificationem euangelii maritus et uxor una caro efficiuntur. liberorum quoque ut diximus causa in matrimonio opera accessit sunt. uoluptates autem quae de meretricum capiuntur amplexibus in uxore dampnate. Hoc leges omnis uir et uxor. intelligant sed post conceptum magis orationi quam conubio seruendum. et quod in animalibus et bestis ipso nate iure prescriptum est. ut pregnantibus usque ad partum non coeant. hoc in hominibus sciatur arbitrio delictum. ut mices essent ex abstinentia uoluptatum. Quia uero secundum tropologiam uiros animas et uxores corpora dixeramus. sic diligat anima corpus quomodo et ecclesiam. ut semetipsam tradat pro salute ipsius. et eam sanctificet uerbo doctrine. ut exhibeat sicut eam non habentem maculam aut rugam aliquam uetustatis. maxime cum sciatur illam in resurrectione saluandam. et uisum esse salutare dei. Talis uir caput habet. Et cum pro salute carnis se humilians. factus fuit cum uxore sua una caro. retinet eam ad spiritum. et domino copulat. caro esse desistit. Pulchre quoque macula et ruga quia de coniugio loquebatur. de exemplo mulierum ad decorem terrae ecclesie. Sic enim solet in mulierum corporibus uel sordere neque uel ruga orthi. uel lentigo uariari. et omne studium feminarum. ut quod sedare uident. abstergant. et exhibeant mariti corporis

uenustate. ita et anime omni peccatorum sordibus purgande sunt. ut rugae uetris hominis iuuentute tendant. et renouentur in omni homine de die in diem. Ita et uiri debent diligere uxores suas. sicut sua corpora. Et in genesi ex persona adae loquentis scriptum est. Hoc nunc os ex ossibus meis. et caro de carne mea. et id ipsum in euangelio domino postea dicente firmatur. quod cauit ab initio masculinum et fecit eos et dixit. propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adheret uxori suae. et erunt duo in carne una. Cum ergo uir et uxor una caro sint. ita uxoribus ut nostris corporibus prouidendum. Nemo autem corpus suum temptat amat. aut semetipsum propter continentiam diligit. sed qui uasculum anime suae fouet corpus et nutrit. ne fracto uase id quod continebat effluat. et erumpat. Hec enim et iuxta litteram quae diu mulier partui seruit et libis. hanc habet ad uirum differentiam. quoniam corpus ad animam. Si autem magis uoluit seruire quam seculo. mulier esse cessabit. et dicitur uir. quia omnis imperfectum uirum cupimus occidere. Quod si ad tropologiam et hec referamus. amabimus nostrum corpus et corporis sensus uilius quidem additiouis ab animo. sed per quos ad mentem bonarum artium et uirtutum transeat discipline. Qui uxorem suam diligit. semetipsum diligit. Nemo enim unquam carnem suam odio habuit. sed nutrit et fouet eam. sicut christus ecclesiam. Quantum ad simplicem intelligentiam pertinet. sciamus in uirum et uxorem karitate precepta. nec uiberni ut nutramus et foueamus coniuges. ut scilicet eis uictum atque ues

titū r ea que s̄ necessaria p̄beamvs
 s; opponi nobis pot̄ qđ n̄ sit uā sen-
 tentia apli dicentis. nemo enī unq̄
 carnē suā odit. cū morbo laborantē
 et - ptisi. r cancre. q̄ distillatioib' mor-
 tē uite p̄ferāt. et sua oderit corpora.
 Magis autē ad t̄picā intelligentiā ser-
 mo referat. q̄ dicam' quod illā carnē
 q̄ usura sit salutare dei. aiā diligit.
 r nutrit r foueat eā. discipulus
 erudiēs. r celesti sagi nans
 pane. r x̄ sanguine irrigās.
 ut referta r nutrita possit libo
 cōsu uirū seq̄. r debilitate nulla r pon-
 dere p̄grauari. Pulchre etiā ī simili-
 tudinē. x̄ nutriti r fouenti ecclia r di-
 centi ad iherlm. quēs uolui aggrare fi-
 liō tuo sic gallina pullo suo aggrat
 sub alas r noluit. aiē q̄ fouēt corpa
 sua. ut corruptiuū hoc iduat ī cor-
 ruptionē. r alarū leuitate spensū ī ae-
 rē. facili' eleuet. foueam' q̄ r uiri uxore.
 r aiē nrā corpa. ut r uxore ī uirō. r cor-
 pa redigant ī aiās. r neq̄q̄ sit seruuos
 ulla diuisita. s; qm̄ apd anglos n̄ ē uir
 r mulier. ita r no' q̄ simile' anglis futū
 sum'. iā tēpiam' eē qđ nob̄ ī celestib' re-
 p̄missū ē. **Qm̄** m̄bra sum' corpi' eiv'.
Qa m̄bra sum' corpi' x̄. r x̄ nutrit r fo-
 uet ecclia. ita r no' nutrit r fouem' car-
 nē q̄ nemo unq̄ odio huius. **M̄bra** ā sum'
 corpi' x̄. n̄ scdm̄ natām diuinitati' et̄ne.
 s; iuxta id qđ hoīō dignat' ē assumē.
 q̄q̄ r hō ip̄e q̄ assumpt' ē hat natāō nrā
 corpi'. s; n̄ hat originē. **No'** enī ex hūo

semie coagulam' ule de spū s̄ō na-
 t' ē. Pot̄ autē r alit' dici qm̄ corpi' r ec-
 clia. r ecclia de cētis cōdentib' aggrat.
 paul' r ephesū m̄b' t' corpi'. id' ecclie
 x̄. propt' hoc relinquet hō patrē q̄
 matrē. r erit duo ī carne una. **Ad** fragn-
 ter annotauim' aplos r eūglīstā nō
 hūde ub̄ usos eē ī testam̄ti uetis exem-
 plis. q̄b' ī pp̄is uoluminib' tenent. hoc
 r hic p̄bam'. **Siq̄de** testimoniū istud.
 ita ī genesi sc̄ptū ē. **P**ōt hoc relinquet
 hō patrē suū r matrē suā. r adhebit
 uxori suē. r e. d. i. c. v. **Nē** ā apls p̄ eo qđ
 ibi habet ^{ene kentoyroy} ene kentoyroy. id' pp̄t h̄
 posuit ^{antroytoy} antroytoy. qđ latine alijs ub̄
 dici n̄ potest. **Den̄** p̄ patrē suā r matrē
 suā p̄noīa abstulit. q̄ patrē t̄m̄ po-
 suit r matrē. **Et** qđ ī medio d̄r adhe-
 rebit uxori suē. hic penit' p̄t̄m̄st.
 r t̄m̄m̄ qđ seq̄bat' hoc dictū sup̄io-
 rib' copulauit. q̄ posuit. r erit duo
 ī carne una. **Hē** ā h̄ totū idēco obliua-
 uauim'. ut r ī cetis loci sicubi testi-
 monia q̄ de pp̄his r de ueti' testam̄-
 to ab aplis usurpata s̄. r ī nr̄is codi-
 cib' n̄ h̄nt. neq̄quā statū ad apoc̄foy
 tēptā. r delirām̄ta c̄ram'. s; sciam'
 scripta qđe ea eē ī ueti' testam̄to. s; n̄
 ita ab aplis edita. r sensū magi' usur-
 patū. nec facile n̄ ab studiosi' posse
 ubi scripta s̄ iueniri. **Igit'** ad exhorta-
 tionē mutui affect' int' uxore r ui-
 rū. adā r eue sup̄sit exemplū. ut q̄
 m̄ tollit de adā r edificat ī iugēō.
 r rur sū iunū ī unā uiri carnē re-

ss
ss

ss

dignit. quia q̄ uxore diligit se ip̄o
 diligit. sic r̄ nō nrā amenē uxore. s̄
 ip̄m aū p̄ allegoriā ī. x̄ interpretat̄ e
 ī ecclia: ut ada. x̄ r̄ eua p̄figurauit ec
 clia fact̄ ē nouissim̄ ada ī sp̄m uiuifi
 cantē. et q̄m de ada r̄ uxore ei om̄e ho
 minū gen̄ nascit̄. sic de x̄ r̄ ecclia oīs
 edentū multitudo genāta ē. **C**unū
 ecclie corp̄ effecta rursū ī latē. x̄ ponit̄
 t̄. r̄ costē locū replet̄. ē unū uiri corp̄ ef
 ficit̄. id ip̄m dno ī euglio postulante.
Lat̄ da ut q̄m ego r̄ tu unū sum̄. sic
 r̄ ip̄i ī nob̄ unū sit̄. **I**ntrogem̄ martio
 nē q̄ seq̄ntia locū istū qui d̄ uerū usur
 pat̄ ē istrum̄to. ī. x̄ r̄ ī ecclia interpretat̄
 at̄. cū uerū illū sc̄ptā uer̄ oīno n̄ ptine
 ar ad. x̄. **S**ac̄m̄tū h̄ magnū ē. ego ā dico
 ī. x̄ r̄ ī ecclia. **N**on ut pleriq̄ estimāt oīs
 hystoria q̄ de ada r̄ eua ī genesi sc̄pta ē. ad
 x̄ r̄ ad ecclia facile referi p̄. s̄. t̄m̄m qd̄ ī p̄
 serui loco ponit̄. id. p̄t̄ h̄ relinquet̄ h̄
 patrē^{sua} r̄ matrē suā. r̄ ad. ux. s̄. y. et. d. i. c. y.
Prim̄ enī h̄. r̄ p̄m̄ uatē adā h̄ d̄. x̄. r̄ de ec
 clia p̄phauit. qd̄ reliquit̄ d̄m̄ n̄. atq̄ sal
 uatōr patrē suū d̄m̄. r̄ matrē suā celes
 tē iherl̄m. r̄ ueniret ad t̄rā p̄t̄ suū cor
 p̄ ecclia. ē d̄ suo latē eā fabricat̄ sit. r̄ p̄
 t̄ illā ūbū caro factū sit. **E**t q̄ n̄ oīa eq̄ta
 sac̄m̄ta s̄. s̄ ē aliud sac̄m̄tū mar. r̄ aliud
 min. p̄p̄ta nē dic̄. sac̄m̄t̄ h̄ orag. ē. **S**imil
 q̄ humilitatē eī iditū ē īferēt. ego ā dico
 ī. x̄. r̄ ī. **G**regorī nazanzen̄ uir uald̄ elo
 q̄ns. ī sc̄pt̄s ad p̄me erudit̄. cū d̄ h̄ me c̄
 t̄taret loco. solebat dice. **V**id̄ q̄ntū ista
 plī sac̄m̄tū sit. ut ap̄t̄s ī. x̄. illō. r̄ ecclia

interpretas. n̄ se ita assat̄ ut testimonij pos
 tulabat dignitā exp̄sisse. s̄. qd̄am̄ dixit.
 scio qd̄ loc̄ iste ineffabilib̄ plen̄ sit sac̄m̄
 te. r̄ diuinū cor q̄rat iter p̄t̄. ego ā p̄pos
 sibilitate sens̄ mei. ī. x̄. iterū illō. r̄ ecclia
 intelligendū puto. n̄ q̄ aliqd̄. x̄. r̄ ecclia ma
 t̄ sit. s̄. qd̄ totū qd̄ d̄ ada r̄ eua d̄r. ī. x̄. r̄ ī
 ecclia interpretari posse difficile sit. **V**erū
 uos singlī unq̄sq̄. suā uxore sic se diligit.
 timet̄. aliq̄s eand̄ m̄t̄ uirū r̄ uxore
 r̄ iu. **I**tem ab ap̄lo karitatē.
 q̄ ī pri. **M**ū p̄cepta. **S**ic enī
 sc̄ptū ē. **D**iliges primū tuū. sic te ip̄o.
Et nē d̄r. unq̄sq̄. suā uxore sic se ip̄o dili
 gat. **S**ic eadē sic ī primū. r̄ uxore kari
 tas erit. **E**t si primū iuxta interpretatiōne
 saluatoris om̄is h̄ ē h̄oi. nulla ḡ erit m̄t̄
 uxore. r̄ q̄lib̄ hominū dilectionē diffe
 rentia karitati. **E**t dice. ualde absurdū
 ē. **I**n primo enī similitudo ponit̄. ut
 sic eū diliga sic te. r̄ cupia eū saluatū ē.
 ī uxore ā cōpatio. adūbū. sic n̄ simili
 tudinē s̄. app̄bationē r̄ afirmationē cū
 qd̄a pondē sonat. qm̄ dicim̄ d̄ uiro. q̄
 uir fec̄. r̄ d̄ saluatōr sc̄ptū ē. uidim̄ glo
 riā eī q̄ gl̄. un̄. a pa. n̄ q̄ ip̄e saluator
 gl̄am hūit ad cōpationē alit̄ unigeni
 ti. ip̄e ē enī unigenit̄. ē unigenit̄ si
 r̄ alit̄ fuit unigenit̄ n̄ pot̄ appellari.
Vn̄ alit̄ unigeniti n̄ id̄gebant exemplo.
 s̄. sic unigenitū h̄. semet ip̄o d̄cebat
 habē gl̄am possedit. **H**oc idē r̄ lxxv
 psalmi iuxta ḡo tam exordū sonat.
of agatos tot ist ochos tois
 w c a t a t o c. t w. i t a o s c. t o i c. e y e e
erhesti har dia
 ei h. t. h. k. a. R. a. i. a. qd̄ an̄is tr̄slatū ē

n̄ oīa sac̄
 m̄ta eq̄
 ua of
 se

quā bon' isrl' d's recti corde. Alioqn uirta
 g'ros idem sic similitudinē magis uidet q'
 firmitatē significare dictoz: si n̄ ut cō
 firmationē audierit: s; qī exemplū. Siml'
 i hoc attendendū. qd uir diligē iubet
 uxore: mulier ū timē uirū. Congruu
 enī uirō dilactio. mulieri timor: seruo
 ū n̄ solū met: s; et timor iungit. Un̄ i cō
 sequentib' ait. Serui obaudite dñs carna
 lib' cū timore i timore. Mulier ā ut time
 at uirū. Si in dñm met' p'p't timorē sup
 plicij n̄ sinit eū q' metuit eē pfectū' qñ
 tomagi impfecta erit mulier: n̄ solū dō
 s; i uirū metues. Prop't qd req'rendū an
 carnalit' uxoz intelligenda sit. i uxoz' ti
 mor. cū sequent' multo meliore' maritis
 iueniant' uxoz: i ei' impent. i domū re
 gāt. q' educēt libō: i familie teneāt dis
 ciplinā: ut luxuriantib' i p'sorta cren
 tib'. Hec uirō' suo' utrū regē debeāt an
 timē: lectori' arbito delinq'. Cā si iuxta
 allegoriā ut sup' dixim' uxoz i corpe ac
 cipit' uir i aīo. nich' i congruū ē timē eam
 ut ancilla uirū: i scdo g'du i i uiliou sub
 stantia stitutā. Animi quippe ut ait
 cris'p' impio: corpe' sinitio magis utim'.
 ū simplice' intelligentiā mulieri' seq't i
 mariti: dua' significantia' i uibo timo
 re' eē monstrbit. i diē unā d' q' iohē' ait.
 q' amet penā h't: et q' timet n̄ ē pfect'.
 iuxta q' i sui sp'm sinituti' hnt i timore.
 qm erigunt' a dño. dicente adeo'. Et si pa
 t' sū ego: ū ē glā mea. Et si dñ' sū ego: ū
 ē timor m's. Alterā ū q' apud philospho'
 noīat. ^{russebi} e y a d B i a. i apud no' lic' i n̄ ple
 ne sonet. reuentia dici p'. Scit q' i p'ba

perfectū timore: quē q' tenuit pfect' ē.
 i. xxx psalino dice: n̄ ē iopia timib' eū.
 Pot' g' uxoz simplicit' itellecte hic impa
 ri met' ut timeat. id: ut reueat uirū
 suū. **F**ily obedite parentib' uir' i dño.
 hoc enī itū ē. honora patrē tuū i ma
 trē tuā qd ē mandatū p'mū i p'mis
 sioē. ut bn sit t: i si' longeu' sup' trā.
Ambigue dictū. utrū i dño parentib'
 suū filij debeāt obedire: an parentib'
 suū filij obediāt i dño. Cā utrūq; faci
 endū. ut i hy' parentib' q' no' i dño ge
 nauert. q' fuit paul' i apli. obaudia
 m' i ea faciam' quecq; p'cepūt. q' pa
 rentib' nri' d' qb' scdm carnē nati su
 m' obtepen' i dño. implente' ea q' n̄ s
 oīra dñi uoluntati. Siml' i heticos' co
 artabim' nolente' uet' testamētū eē dī
 boni cui' x' fili' sit. q' rōne apl's x' boni
 dī filij scptā catorū utat: i obediēti
 ā filioz de uetē lege p'sumat. Cā testi
 moniū de exodo sūptū. ita ibi dicit'.
 honora patrē tu. i ma. t. ū bn sit t: i
 si' lon. s. t. q' dñ' d's tuu' dabit t. De q'
 nē ultima ūba subtrax'. Cā mandatū.
 i scalogo qntū ē. Un̄ q'rendū q're nē dix
 erit. qd ē mandatū p'runū. cū p'mū
 mandatū sit: n̄ erit t' dy' alieni. p't me:
 Cobrē n̄nulli ita leg't. qd ē manda
 tū p'mū i p'missioē. qī. uij. alia man
 data q' an h' dicta s' n̄ hant p'missioē:
 i i hac sola pollicitatio ferat' adiucta
 ut bn sit t: i si' longeu' sup' trā q' dñ' d's
 tuu' dabit t. S; uident' in n̄ obsuasse sub
 tilit'. i i scdo mandato remissione' eē so
 uatā. Aut enī. n̄ facie' t' idolu' neq; oīeoz

ss
 ss
 ss
 ss

similitudinē eorū q̄ i celo sursū. i q̄ i ntra
deorsū. i q̄ i aq̄s sibi trā. n̄ adorabi ea.
i n̄ immolabi ill. Ego enī sū dñs dñs tu
u. dñs zelote q̄ reddo peccata patrū i fi
lio. usq; ad tciā i quartā gñationē. hīq̄
me oderūt. i facio miām i milia hī q̄ me
diligūt. i ctoduūt mandata mea. **O**stia
enī qd̄ ūba sūt sponsois. facies miām i
milia hī q̄ me diligt. i ctoduūt manda
ta mea. **T**ertū q̄ i decalogo exeuu
de egypto p̄plo p̄ma lex data ē. unum
qd̄q; mandatū decalogi. p̄mū mandatū
ē appellandū ad opationē eorū p̄ceptoz q̄
p̄ea i lege sc̄pta sūt. **C**ū expositionē su
p̄iore tenē conabit. i eo qd̄ distinxat qd̄
ē mandatū i p̄missioē. dīc̄ sepatū ē man
datū. honora. pa. t. i ma. t. i p̄ea rep̄mis
sionē suo loco positā. ut sūt longeu⁹ sup
trā q̄ dñs. dñs tuu. d. t. **I**n h̄ ū mandato. id̄
n̄ facies t̄ idolū. neq; omnē similitudinē n̄
seorsū. s; sub uno textu atq; smone n̄ tā
p̄missionē datā. q̄ sententiā i laude dī
finitā eē. facientū miāoz i milia hī q̄
eū diligt. i ctoduūt mandata ei. **R**ursū.
isq̄ tota decalogi mandata. p̄mū man
datū eē atendit rep̄missionē. i q̄ sc̄ptū ē.
ut sis longeu⁹ sup trā q̄ dñs dñs tuu. da
bit t̄. n̄ solū ad eō p̄tūe monst̄bit q̄ pa
rentib⁹ obsequant. s; i ad alia inuābilia
p̄cepta. q̄ necesse habebit c̄ta replicare
mandata. i q̄b⁹ merces h̄ i p̄mū p̄mit
tat. ut sūt longeu⁹ sup trā q̄ dñs dñs suu
dedit ei. **A**q̄ dūy ille erigē debet inter
pre⁹ ut doceat an h̄ mandatū illa q̄ abeo p̄
lata i sc̄pta eē mandata. **S**i n̄ potuerit
approbare frust⁹. i aliy⁹ p̄ceptū h̄ac rep̄
missionē adiuctā eē memorabit. **H**̄ rec̄
tandū. p̄honorē patris i matris n̄ iudaicū et
carnale eē p̄missū. ut longeu⁹ sūt sup trā

q̄ dñs dñs suu dedit ei. **M**ulto enī fuisse eden
dū. q̄ i parentib⁹ obsequente cito mortui sūt.
i i parentē impij usq; ad extimā uenit se
nectitē. **R**espondeat aū iudei i simile eorū.
Si uite istī longitudo ē i p̄missio. i diuino
corpe p̄manē felicitā ē. qd̄ s̄ uult ill⁹ i psal
m. heu in q̄ i colat. m̄s. pl. ē. ha. ē. hab. ce.
H salomoni i ecclesiaste. laudau ego om̄s
mortuos q̄ oli mortui sūt. sup uidente q̄ vi
uit usq; i p̄sēs. **M**elior ē sup hō duo q̄ n̄
dū nat⁹ ē. i n̄ uid omē op̄ malū qd̄ factū ē
sub sole. **E**t p̄ paululū. **S**i genuit uir cen
tū filio. i anno plure uixerit. i multi fu
erit die annoz ei. i aīa ei⁹ repleat bonē. i
sepultā n̄ sit ei. dixi meli⁹ eē sup eū abor
tiuū. q̄ i uanitate uenit. i i teneb⁹ nom ei⁹
opiet. i qd̄ solē n̄ uid. i c. **S**i enī laudant sup
mortui. i iurta q̄s dā q̄ an q̄. i corpa ista debet
dāt aīa⁹ degē i celestib⁹ arbitriū. melior eē dī
duob⁹ q̄ n̄ dū nat⁹ ē. i ois uita ista tēptatio ē.
i sc̄dm iob. mor⁹ uiri raje. i iurta eund⁹. ue
reniā. maledicta die i q̄ uacim. q̄m n̄ re
p̄mittit honorantib⁹ patrē i matrē. qd̄ lon
geu⁹ sūt sup trā q̄ dñs dñs suu dedit ei. **E**ren
da ē q̄ trā q̄ dñs dñs suu p̄mittit. i i b̄uit hī
q̄ sp̄uale egyptū reliq̄rit. i c. om̄i patientia
magna i tribilia uite hui⁹ dīta tūstert. i u
cerit regē magnū. q̄s p̄cutit dīe. i tūstert i u
dē q̄ lacte i melle fluit. i sub ihu duce i eri
cho coruente. i uastata ai. q̄ i n̄ p̄rat abrup
tū. i h̄rlm uenit. i adificet ei⁹ tēplū sub sa
lomoē rege pacifico. i possideat trā q̄ mansue
ti ē i p̄pata. hī q̄ p̄e mite q. ip. pō. t̄. q̄ uē ē trā
uientū. p̄salusta q̄ dicente. c̄do uidē. b. dī
t̄. vi. hui⁹ uite longitudine. i sapia h̄ i ma
nu dextā. i i sinist⁹ tenē ducta i gl̄aw. **E**t
p̄ais nolūt puocare ad iracdiā filio. i educa
te illo i disciplina i iustitioe. **P**eccm filioz ē n̄
obedire parūtib⁹. i q̄ poterat parūtē aliq̄d.

impare p̄sū: aduix̄ ī dño. P̄c̄m ē aū paren-
 tū. paruuol' filio' atq; lactente' ad iracōiā puo-
 care? aut cū iā adoleſcētib' ī maiori' etati? ea im-
 pare q̄ ḡua s̄. Sic ḡ ī filijs obſeqū. ī subiectioē
 m̄ce' ē demonstrā: ita ī parentib' modatū iube-
 t' impiū: ut n̄ q̄i ſuis ſ; q̄i filijs p̄c̄e nouerit.
 Nec hoc p̄cepti ſine uent' ē: s; illud adiungit.
 Educate illo' ī disciplina: ī correctioē dñi. Q̄
 correctioē nō legim': meli' ī ḡeo dīr' h̄oyō e-
 cia: q̄ amonitioē ī eruditionē magi' q̄ au-
 ſteritate' ſonat. Legit' ep̄i atq; p̄bri q̄ filio' ſuo'
 ſecularib' lictis erudiūt. ī faciūt comedias legē.
 ī mimoy ſc̄pta ip̄ia cantare. s; eccliaſtic' ſoſti-
 tan ſūptib' erudiūt. ī qd̄ ī corbanān. p̄ p̄o iūgo
 ul' uidua. ī totā ſubam ſua' effundēs q̄lib' pau-
 p̄ obtulerat. hoc kalendariā t̄rena. ī ſatnali
 cā ſportula. ī nuneruale mun'. ḡmmatic'. ī ora-
 tor. aut ī ſūpt' domestico'. aut ī tēpli ſtipe. aut
 ī ſordida ſc̄orta iūit. Hely ſac̄do' ip̄e ſc̄s ſuit: s;
 q̄ filio' ſuo' n̄ erudiūt ī om̄i disciplina. ī cor-
 reptionē. ſūptin' occidit. ī mortuū ē. N̄ enī pote-
 rat ad p̄ora extendi. s; reitū ruit. ī epyſtolo
 no īsanabili laps'. ī t̄ngū ad ſodomā cū loth ux-
 ore reſp̄t. Cū corripuerat filio' ſuo' dice' q̄ re-
 facti' ūba h̄ q̄ ego audio de uob' mala. ab om̄i
 pp̄lo. Nolite filij mei. q̄m n̄ ē bona fama q̄m ego
 audio de uob'. De iſtōmodi pat̄b' ī ysaia' lac̄rimabi-
 li uoce cauſat' dice' s; filij alienigenay nati s;
 et'. S; ſi h̄ ephesij' laici. ī pleriq; ī pp̄lo ſolet
 hui' uite negotij' occupati'. p̄c̄p̄ ut filio' ſuo'
 erudiāt ī om̄i disciplina ī amonitioē dñi. qd̄
 de ſac̄dotib' eſtimandū ē. de quoy ordine ad
 timotheū ſc̄bit dice' s; filio' habentē ī obſeqū
 cū om̄i honeſtate. ī idipſū ad titū iculcat. ī
 reperit. filio' habentē fideles. n̄ accuſatioē
 luxurie. aut n̄ ſubditō'. Et q̄i uicia filiorū
 parentib' imputent'. diuſionē cauſatē it̄-
 ſerēs aut. oportet enī ep̄m ſine c̄mie eē. tanq̄
 dī diſpenſatorē. N̄ ē ḡ ſine c̄mie ep̄. cū' filio'
 n̄ ſuit ſubdit' dō. ī accuſatioē luxurie.

55

Serui obedite dñy carnalib' cū timore ī tre-

more. ī ſimplicitate cordi' ur̄i. n̄ ad oculū
 ſeruente' q̄i hoib; placente' s; ut ſui. ī fa-
 cientes uoluntatē dī ex aīo. cū fidelitate
 ſeruente' ſic dño ī n̄ hoib; ſciente' qd̄ u-
 niq; qd̄ boni fecit h̄ recipiat a dño: ſiue
 ſuius ſiue lib'. Prop̄ha loquente ad iher̄ſo.
 q̄ tu ut timēs ab hoīe mortali. ī a filio ho-
 mini'. ī p̄t' tēplā ſua. timorē aū eoy n̄
 timeati. s; dñm xp̄m ſc̄ificate ī cordib' ur̄i.
 ī ſaluatore eadē uolente. nolite timē eō' q̄
 poſſ' occidē corp'. ī p̄t' n̄ h̄nt qd̄ uob' faciāt: s;
 timete eū q̄ pot' aiām ī corp' occidē ī gehennā.
 ſalomoē q; paria teſtante. fili honora dñoy
 ī ſortabis. p̄t' illū aū ne timeat'. alit' ui-
 det' apls diuſa p̄c̄pe. ut ſui cū timore ī tre-
 more obediāt dñis carnalib'. ī uxoy ut time-
 at uirū. Ad q̄ q̄ ſimpliti' reſpondit. h̄ diey.
 n̄ p̄tis ſui. ī eis q̄ ſapie ſc̄ta agnouerit. h̄ p̄-
 cepta ſtutit. s; h̄y q̄ p̄ncipia habebāt fidey.
 ī doct̄n' humiliouib' idigebāt. Ali' ū aſſit' eū
 q̄ n̄ habeat ſpm̄ ſuitut' neg' ī timore. neq;
 q̄ huic ſententię ſubiace'. ut cū timore ī tre-
 more obediāt dñis carnalib'. Hoc ideo. ī d̄ux-
 ore dī q̄ iubet' ut timeat uirū. P̄uro tē' ī
 hoc q̄ loco ſic ī muliere timorē p̄ reuēntia
 dictū putauit. s; artabit' ex eo qd̄ addit' ē
 timoy timoy. P̄ot' enī uxoy reuēntia ueni-
 re: ut reuēnt' timeat uirū. N̄ aū timorē e-
 met'. n̄ ſonabit reuēntiā ſ; timorē. Neceſ-
 ſario itaq; ī ſui' additū ē: ut p̄t' timorē dñy
 habeat ī timorē. Et ad diſtinctionē dñi ſp̄ual'
 n̄ carnal' dñi appl̄tāt' ita ut ſuo q̄c̄q; cōdidit
 ī dñm. ī n̄dū ad ſc̄ie ſūmā p̄uenit. n̄ ideo
 ſit dño ſiue carnali cū timore ī timore ī
 ſimplicitate cordi' ſui. ī ſic ei ſiue fidit' ī
 x̄. n̄ ad oculū ſiue. ut h̄y faciūt q̄ hoib;
 placē deſiderāt. s; ut neceſſitate īuolunta-
 tē ūtat. ī faciāt s; ſuitute m̄cedē. maritē
 cū dñi carnal' a dño ſp̄e diuſa n̄ impet'. Hoc
 ē enī qd̄ ait. n̄ ad oculū ſiue ut hoib'
 placente' s; ut ſui. ī faciente' uoluntatē

55

55

55

55

55

dei. Et ut ipsam fidelitatem non coactam uult esse
 spontaneam. et ratio sic sues dno suo sic. et. aq
 receptus e fidel' pmiu' sicuti. n' min' q' si
 lib' uoluntate seruisset. Simul et hoc notand' e
 qd' obedientie filioz atq; suoz diuisa subum
 xerit. Ad filio' eni' dicit. obedite parentib' iux
 ta dno. ad suos u' obaudite dno' carnalib' cu' i
 more et timore. ut sic it' suu' et uxor' h' met'
 diuisitate. ita et it' filio' et suo' obedientia dis
 creparet. Et pulch' impan' sui ut obediat
 dno' adiecit. q' x. et iteru' ut sui. x. facien
 te' uoluntate d' ut scil' n' audiat su' cana
 lem dno'. si contra di' pcepti' uoluit impa
 re. Eni' au' ad corinthio' scdm' t'p' reserpat.
 ne p' occasione' fidi' i' x. int' marit' et uxo
 res diuortia fieret. si eduo' un' edere no
 luisset. ita ad ephesio'. et ad colosense'. q' plu
 rimi it' iustitia fidi' putabat' gentile' dno'
 atepnendo'. ne' aditionu' modate pcepta co
 stituit. et ut iusticia' uideat' et dno' scitaxe.
 et rursum neq'q' dno' doceat audiendo'. si uia
 osa et nefanda pceptiat. Et dno' eade' facie
 te ad illo'. remittentes mina'. sciente' q' i
 ipoz et uir' dno' i' cel' e'. et psonaz n' e' acceptio
 apud eu'. **Q**na' i' h' q' sui' sup' impauit.
 ut dicit dno' ead' facienda q' suis. Puto illa
 q' dicit. i' simplicitate cordi'. faciente' uolun
 tate di' ex aio. i' cu' fidelitate. siue benuolen
 tia i' seruo'. q' ^{si noia} cythoia. utruq; sonare po
 test. Vnq'q; eni' qd' fecit boni. hoc recipi
 et ad dno'. Siue famul' fuerit ut p'dictu' e'.
 siue lib' dnat' fuit ut oportet. ut n' sit tri
 bil'. n' p'mpt' aduba'. scies q' ipe habeat dno'm
 i' cel'. apud que' n' e' psonaz acceptio. et q' sola
 tantu' iudicat uoluntate. et iuxta ea' deci
 ou pferat meliore. eliges facta n' hoie. De
 cetis fortamini i' dno'. et i' potentia uirtute'
 et. **S**cio i' geo' p uirtute' fortitudine' posi
 ta. id' ^{u' an} i' x. q' ut ap' eo' ap' eth. appllat'.
 s' h' ap' no' s' uentudo e' septax. ut i' differente'

et ^{san} i' x. et ^{arim} ap' eth. uirtute' noient. maxie q'
 fortitudo corpi' ut' ai' existimat'. q'q' et ap' d'
 philosopho' it' i' u. uirtute'. fortitudo sit posita.
 q' utaq; aie. et i' corpi' ee' manifestu' e'. Q' q' aut' co
 fortamini i' dno'. et i' potentia uirtute' et. totu' semu
 t' i' x. ut i' omib' uirtutib' q' sup' eo' intelligit'. qui
 credidit' ostentent. Et prudent' p' specialia
 mandata. qd' uirt'. et uirtutib' parentib'. et filijs.
 dno' et suis' obsuandu' sit. ne' genalit' oib' i' mu
 ne pcepit ut i' dno' et i' ei' potentia' fortati ppa
 ret se et diabolu'. de q' i' sequentib' scribit. **I**ndu
 te oia arma di' ut possit' stare et uirtuta' diabo
 li. **E**x h' q' i' legunt'. et hi' q' i' scriptis oib' de dno'
 saluatore dicunt'. manifestissime pbat'. oia
 arma di' q' n' edui' inbem' intelligi saluato
 re'. ut unu' atq; uirt' sit dixisse. idu' uo' oia
 arma di'. q' dicit'. idu' uirt' ih' m. x. Si eni' cingy
 lu' uirta' e'. et lorica iusticia'. saluator' au'. et uirta'
 iusticia' noiat'. nulli' dubiu' q' ipse cingulu'
 sit et lorica. Itaq; iuxta h' ipe erit et pparatio
 eu'glij' paci'. et scutu' fidi'. et galea saluti'. et gla
 di' ipe qd' e' uirtu' di'. et uirt' s'mo et efficax. et a
 cutu' sup' omio' gladiu' ex uirt'. parte acutu'.
Cui' alia arma di' possim' estimare q' indu
 end' e' is q' h' adu' diaboli dimicare iusticia'.
 excepta uirtute' q' x. e'. **H**ic eni' q' iuxta oia q' sup
 eo' intelligit' fuit idu'. potes erit et uniu'itas
 iusticia' diaboli repugnare. et scdm' id qd' qd' iux
 tate p'ict' e'. n' facile ad falsitati' dogmata de
 ducet'. iuxta hoc u' qd' lorica idu' e' iusticia'. mi
 q'rat' iacul' n' potit' p'fari. n' cu' calciat' tu
 erit calciamtu' pulcherrimu' pparatioe' eu'glij'
 paci'. q' is q' p'pauit iustine opa sua et idco' pa
 ce' ho' fact' e'. n' bellieu' aliqd'. et tumultuosu'
 agit. n' cu' h' q' unppati' adepnabit'. Infideli
 ta' q' q' inimica e' fidi'. ubi scutu' e' fidi' nul' ua
 lebit'. **C**aput et q' pncipale cordi'. et aie' i' q' omis
 sens' locati' s'. saluti' galea ccudatu' n' q'stabit'.
Ad extimu'. q' uirt' bellatoz et forti'. omis' secta' co
 tria' uirtati' occidet'. interficiet. uigulabit'. gladiu'

spe id: ubi di manu tenes. Volens g apls multa
 moda diaboli igenua ostendit. qd; no cape nitit.
 p ea loca iqb; n omi ctodia seruem' coz nrm me
 thodia' ei: id: aduentioes ul' usua' noiaut.
 Si em abstinerim' no' acorpū uoluptate: par
 cauto' i avaritia caput. Ad si i avaritia cū uo
 luptate nēpnim' p luxuria irrepit. i fac no
 bi' uentre dñi: i phac i illa q' fortia eē uide
 bant expugnat. Et qm' solet sapiente' eximū
 pncipe' ea ul' marie obpugnare loca urbiū
 q' parū munita sūt. ut cū p illa irrupit facile
 munita capiant: ita i diabol' p ea q' uide
 patere aut eie n firmit' clausa, irrupe: i ad
 ipsā arcē cordi' i aie puenire. Et qd' me necesse ē
 de plib; ei' i fidy' dice' cū ex hy' i cetē usutur
 ei' spete' agnoscant. Diabol' au' nom' geū ē qd' i
 terptat' eminator. iuxta hebrei ū simone' p
 peratē q' i th' zabilon qndā similitudinē h'
 uocabuli h' ^{caraycon} katar eo. id: deorsū flue' dice' p.
 qd' scil' paulatī d' utute ad uitū fluxit. i de
 celestib; ad trena corruit. **Q**m' nē nob colluc
 tatio adū' carne' i sanguinē: s; adū' pncipat'.
 adū' potestate. adū' rectore' tenebrū hax: ad
 ū' spūalia neque i celestib;. **N**on puto paulū
 scēntē ad cōmthio' dice' potuisse. nē uob col
 luctatio adū' carne' i sanguinē: qd; aut. tēpta
 tio uo' n apphendat n' hūa' fidis au' dō: q' n p
 mittet uo' tēptari sup id qd' potest. Etimo
 quippe adū' sanguinē eē etamia. q' ibi tēp
 tatioes appellant' hūe'. qn' caro occupat ad
 ū' spm' i reuocat no' face' opa sua. fornic
 tione. imunditiā. luxuria. idolatā. inimi
 cicia. attentione. emulatioe: irā. rixa. dissē
 sione. hēse. insidia. ebetate. cōmessatioe: i re
 liq' h' similia. **T**orro nē hūa' tēptatio. n' adū
 i carne' i sanguinē pugna. qn' aut ipse sa
 thana' instigat' i anglm' lucis psuade nitit
 t. ut eū angelū lumini' arbitm' aut aliqd' hōz
 simile fac' i omi' uirtute: signi' i portenti' mda
 cab' i omi' deceptioe' inq'rtati. **N**ā cū aliq' illaq'

arit inuinc' ut recipiat se i loq't i eo. hōie
 dñi. n' q' caro i sanguis eū decip' aut q' hūa
 tēptatio: s; q' pncipat'. potesta'. rectoz teneb'
 rū. i neq'tia spūal'. **C**ob're n' dem' locū diabo
 lo. s; i si spē potestate' habenti' ascendit sup
 no' iuxta qd' scēptū ē. locū n' dem' ei. **D**icat q's
 piā hoc qd' ait. n' ē nob colluctatio ardu' ca
 nē i sanguinē: s; adū' pncipat' i potestate'
 i c' q' sequunt' idō dice' ut doceam' ne ea qd' e'
 no' ministri uita' putam' ex carne: carnis
 eē ul' sanguinis: s; aq'b'dā spūalib' neq'ty' fug
 geri. **E**t enī qdā d'mone' amozb' i amatoz' can
 tic' siuente' ut ppha q' cōmemorat dice'. **S**pū
 fornicatio' seducti s'. **N**ā i barbara qdā noīa
 eoz eē dicunt' ut sepe stelli s' h' q's uē uulg'
 malefico' uocat. i icantatioe'. i pce'. i coloz' uā
 rio. i diuisā i genā metalloz' i ciboz' ad q' iuo
 cati assistē d'mone' i ifelice' aīa' cape memo
 rant'. **A**ly ū iracūdia. i furore. i bella cōmittē.
 alij pēe inimicicū. i i' hōie' odia stare. **C**a
 uult g' ut auit apls no' doce' n' ex natā coz
 pē. i matia' carni' i sanguini' h'. uitioz' ge
 nā pēari. i i' i' d'monū. i p'tea aut. n' ē nob
 colluctatio adū' carne' i sanguinē: s; adū'
 pncip. i potes'. i c'. **I**dō au' nē eoz q' magice' i feli
 ce' anib' i' i' uuit. i face' ista p'hibent. i mediū
 exemplū. ptulim' ut retūdam' eoz opinionē
 q' putat oīa uita' eē carni' i sanguini'. i nul
 lā h' d'mone' potestate' ut no' icēt ad pec
 catū. **T**alē i iacob luctationē putam' passū fu
 ille. qd' scil' adū' carne' i sanguinē stendit.
 qn' remansit sol. i luctabat cū eo hō adiuuās
 eū. i corrobora' adū' aliu' sudore nimio di
 micantē. **I** siml' uide ne forte ridicli sūt. q'
 arbitriū i ritu luctantiū tota iacob nocte
 luctatū. **E**t enī g' nō si ut illi auit luctās
 aut superit aut uict' sit. **S** iuxta ratio
 nabile' i uenientē patarche' luctā talē
 illi colluctationē fuisse edendū ē. q' h' h'
 h'nt q' poss' dice' n' ē nob colluctatio adū'

carne & sanguine. **N** necesse totū nō loci illi
excitū sacm̄tū cū i suo loco pleni⁹ m̄ si uix
ero dissendū sit. **C**rim̄ a ubi i ueti testam̄
to h̄ paul⁹ legit̄. aut q̄ auctoritate q̄ mini
me sc̄pta sint publicari. & conuiciem⁹ ex
h̄ q̄ d̄ plus & singlarī cr̄amie. ubi causa. dō
adūstū goliath. & filioꝝ isrl̄ oꝝ alienigena⁹. &
ceterā gente sc̄pta s̄ i lege & i ih̄u. & i iudiciū li
bro. & regnoꝝ. & paralipomenonū alti⁹ itel
lexisse aplim̄. & spūale bellū sensisse de car
neo. qđ pugnante uicti s̄. siue superit. &
lat̄pa qđe uniuersūq; loci. sup̄naz fuisse idita
potestatiū. **R**egē aū gentiū singlarī imagine⁹
coꝝ q̄ nō rectore⁹ mūdi tenebrā q̄ dicūt. ma
los ū hoīes. spūale neq̄ta⁹ icelestib⁹ d̄monstra
te. **V**idet nob̄ apls̄ alijs̄ ub̄ h̄ dice. **E**phesū. q̄
de plus israhel adūst̄ natioē legit̄. uident qđe
carne sonare & sanguine. ubi gr̄a egypti
coꝝ. idumeoꝝ. amonitay. moabitay. & gentiū ce
tray. **S**i uultū uē sc̄re. agnōcite q̄ illa unū
sa figūat̄. at̄gebat̄ ill̄. **S**c̄pta s̄ aū. p̄t̄ no⁹. i
q̄s sine sc̄loꝝ d̄uenerit. ut itelligam⁹ ex ill̄ n̄ eē
nob̄ pugna adūst̄ carne & sanguine. s̄ adūst̄ spū
ales q̄sdā & uisibile⁹ potestate. adūst̄ rectore⁹ eaz
tenebrū q̄ huic mūdo icubāt. & errorē hoīb̄ i
cōsulatū ostēdit. & adūst̄ spūalia neq̄ta⁹ q̄ habi
tāt icelestib⁹. n̄ q̄ d̄mone⁹ icelestib⁹ gmozent⁹.
s̄ q̄ sup̄ no⁹ aer celi nom̄ accepit. uñ & aue⁹ q̄ uo
lāt p̄ aerē uolucere⁹ celi eē dicunt̄. **N**ā & i alio lo
co d̄ demōib⁹ qđ iaere isto uagent⁹ apls̄ ait. iq̄b⁹
ābulast̄ aliqui iuxta sc̄lū mūdi isti. s̄cōm p̄n
cipē potestati aerī. sp̄e q̄ nō opat̄ itily⁹ diffiden
te. **H**āc oīū doctoy opinio ē. qđ aer iste q̄ celū
trā medi⁹ diuide⁹. & iane appellat̄. plen⁹ sit oꝝ
ry⁹ fortitudinib⁹. losth̄ retētandū aq̄ p̄ncipa
tē & potestate⁹. & rectore⁹ tenebrū mūdi. & spūa
lia neq̄ta⁹ icelestib⁹ ut hoc sit. accepit potestate.
Et qđ dicat̄ alī. apostatā diaboli satellitib⁹ sui⁹
diuisa officia omisit. & n̄ eē h̄az distributionū
auctore d̄m̄. **L**ui p̄ ut̄ diligēs lectoꝝ opponē. Et
qm̄ sc̄ptū ē n̄ eē potesta⁹ n̄ adō. **Q**đ si d̄ hoīb⁹ d̄.
qm̄ magis d̄ h̄ q̄ subtilior⁹ melior⁹q; nate⁹.

Istatū q̄ h̄ sentiat blasphemie cōm eū ic̄re. q̄ un⁹
q̄sq; iuxta suā uolūtate diuisa munista fortit⁹
sit. **C**m̄ enī i urbib⁹ eo⁹ q̄ aliq̄d omiserit flagicy
uidim⁹ & bestia⁹ alē. & sc̄are marmoia. & mun
dae spurcicia cloacy. & p̄eē gladiatūib⁹. & ef
fūdendo reoꝝ sanguini destinari. ita & d̄mōes
ex p̄p̄i abity librate. isidiaz. fraudiū. scelerū.
atq; piury. & reliq̄ uitioꝝ p̄udentiā eē fort
to⁹. ut sit rectore⁹ tenebrā. q̄ eē luci⁹ p̄ncipe⁹
noluerit. **H**uy ḡ rectore⁹ mūdi atq; tenebrū cū
adūst̄ aliq; colluctante subplantauerit eū. fe
cerit q; corruere. **I**statū illū suo mūdo. & sui⁹ te
nebs̄ q̄b⁹ p̄ncipant̄ annectūt. **H**uy ḡ causā fort⁹
laborandū. ut q̄ semel audiimus ego elegi
uo⁹ d̄ isto mūdo. si enī esset̄ d̄ mūdo. mūdo qđ
sui⁹ eēt amaret. n̄ redeam⁹ ad mūdū. n̄ subici
am̄ ei. s̄; crucifigat̄ nob̄ mūdo. & no⁹ ei. ut rec
tor luci⁹ ih̄e p̄p̄o mūdo no⁹ copulet. & sub pars
eē faciat ditioē. et uo⁹ de spūal⁹ neq̄ta⁹ potes
tate. & d̄ celo coꝝ qđ tr̄nsitū eē. n̄ d̄i sede⁹ appel
lari p̄. impiū quippe ē ut spūalia neq̄ta⁹ i
celestib⁹ id celū tenere cōant̄. d̄ q̄ loq̄t̄ d̄s. celū
m̄ thron⁹ ē. **I**taq; q̄ itelligit q̄nta i isto mūdo
nob̄ & p̄sentib⁹ & absentib⁹ fiat dū ea uide n̄ po
sum⁹. siue p̄t̄ coꝝ⁹ humilitati n̄ eē hoc fragi
le atq; t̄renū q̄ aīa iuolūt. siue q̄ canalib⁹
oculis subtilior nata n̄ pandit̄. hic uidebit q̄
sit teneb⁹ q̄ ab aplō n̄ dicūt. qđ sc̄l̄ ait tota
ista t̄rena nuncupent̄ teneb⁹. lux quippe
luet i teneb⁹ & teneb⁹ & teneb⁹ eā n̄ cōphende
r̄t. aut aīe lum⁹ & sens⁹. t̄renū coꝝ⁹. & coꝝ⁹ motū.
& humilitati obūbret. & opat̄. & obceet. **S**cia
m̄ aū. qđ excepto p̄sentū loco. n̄ i ueti n̄ in nouo
testam̄to ^{h̄o. m̄o. k̄p̄ato. p̄ ae. id.} mūdi recto
re unq̄ legit̄. **Q**d nom̄ idēco paul⁹ apls̄ finit̄.
q̄ necesse habebat ad ephesio⁹ disputas reb⁹ nom̄
& i uisi⁹ noua noīa coaptare. **A**d huc q̄ uidet̄
ābiguū hoc qđ ait icelestib⁹. dicendū subau
diri posse illud ad oīa. ut sit. n̄ eē nob̄ collucta
tio adūst̄ potestate⁹ icelestib⁹. & rectore⁹ teneb⁹
rū istay icelestib⁹. & spūalia neq̄ta⁹ icelestib⁹.
& n̄ tantū adūst̄ spūalia neq̄ta⁹ icelestib⁹. mar

me si intelligam⁹ ut ia sup⁹ expositū ē. qm ce-
 lestia noient⁹ p⁹ uolucres celi. i qd iusu d⁹ plu-
 uia uenire d⁹ celo. n⁹ q⁹ pluvia e celo ueniat. Philo-
 sophi quippe aiūt n⁹ apli q⁹ duob⁹ milib⁹ passu-
 ū a trā distare nube. ex q⁹ fundant⁹ pluuie. i
 imber irroret. **I**uxta que sensū ^{caritate} kara p⁹ arta
 q⁹ celi idilunio apte ee referūt. Verūtam qūto q⁹
 peior fuit. tanto uicinior erit trē loci. i pingri-
 ou substantie. Si q⁹ rā rā rā rā nob aer. hūc
 pinguedine sua. Aiūt q⁹ dā rā rā corpib⁹ libatā.
 si attenuate fiunt ip⁹ senta uita i climāte. e
 ut ita dicā acke ce we atq; ututū i subtile cor-
 p⁹ attrite. n⁹ habitatās i pinguiorib⁹ loci. s; dō q⁹
 icorpe ē uicina fōe. Si ū tale fiunt dō q⁹ diei
 possit. filij hōiū usq; q⁹ gū cord. scdm cōsuetudinē
 sue pond⁹ ad ifima det⁹ h. i pinguedine p⁹ gūari.
 Post hoc i illud parit⁹ dūlendū. an ab hac trā rā
 ere aliq⁹ pinguior loc⁹ sit. q⁹ apleriq; appellat⁹
 ifn⁹. i q⁹ hū q⁹ dicūt iferi amozent. C⁹ nā ū ista sū.
 i q⁹ p⁹ agnationē. p⁹ diuilitatē habeāt ad eo q⁹ spūa
 lia nāq⁹ i celestib⁹ appellat⁹. n⁹ ē p⁹ senta tēp⁹ d⁹
 putare. Reliquū ē. ut qd it colluctationē carni⁹
 i sanguini. i it rectore tenebrū istaz. i spūalia
 neq⁹ i celestib⁹ sit. in duob⁹ ap⁹ aplm manifes-
 ti⁹ distam⁹ agminib⁹. Cū enī uult hūas tēptati-
 one. h⁹ ē colluctatioēs carni⁹ i sanguini⁹ indicare.
 despūte ca atq; tēpne loq⁹. C⁹ s no⁹ sepabit a ka-
 ritate d⁹. **T**ribulatio. an ang⁹tia. an p⁹secutio. an fa-
 me. an nudita. piculū i gladi. **I**uxta qd scptū
 ē. **P**rop⁹ te mortificam⁹ tota die. reputati sum⁹
 ut oue occisiois. S; i h⁹ omib⁹ supam⁹ p⁹pt eū q⁹
 dilex⁹ no. Cū ū doce no⁹ uult d⁹ adūlarū p⁹otes-
 tatib⁹ i rectorib⁹ tenebrū. i spūalib⁹ nāq⁹ i ce-
 lestib⁹ ab alio q⁹ capite sumit p⁹uidū. i dicit.
Cert⁹ sū enī q⁹ neq; mo⁹ neq; uita. neq; ang⁹line
 q⁹ p⁹ncipat⁹. neq; p⁹sentia. neq; futā. neq; fortitu-
 do. neq; altitudo. neq; p⁹fundū. neq; alia q⁹ libet
 cūta. ponit no⁹ sepate a karitate d⁹. q⁹ ē i. i ihu
 dno nro. **I**ux⁹ iustitan q⁹ lator uoluit d⁹ hoc ca-
 piculo disputatū sit. S; q⁹ dō det ueniā difficul-
 tati loci. i p⁹lone ephesiaz q⁹ p⁹ artē magica⁹ fa-
 re debuerāt aq⁹ b⁹ fuisset aliq⁹ dcepti. **I**deo su-

mate oia arma d⁹. ut possit⁹ resistē i die ma-
 lo. i unūsa opati stare. **D**ieo malū aut p⁹
 sēs tēp⁹ ostendit. d⁹ q⁹ sup⁹ durat. redūntē tēp⁹
 qm die⁹ mali s; p⁹pt angustia i uite hui⁹ labo-
 re. q⁹ n⁹ absq; sudore i etamie puenim⁹ ad pal-
 mā. aut ēre cōsumatiois atq; uiditū. qm diabolic⁹
 inimic⁹ i uindex i sua no⁹ cupiet parte reti-
 nē. **D**e q⁹ libabit⁹ q⁹ itelligit sup⁹ egenū i paupes.
 i die enī mala. l. e. d. **H** ē die⁹ i q⁹ i alio loco tēp⁹
 tū ē. ecce ueniet die⁹ ire d⁹ni. **I**alibi. **D**ie enī i
 sanabit⁹ furor⁹ i ire plen⁹. **E**t rur⁹ sū. **D**e desi-
 derantib⁹ die⁹ d⁹ni. **E**t qd nob die⁹ d⁹ni. **H** ē te-
 neb⁹ i n⁹ lux. **Q**uēadmodū si fugiat hō a facie
 leoni. i iērat iur⁹ sū. i iērat i domū suā i re-
 dinet man⁹ sup⁹ parietē. i mordeat eū colu-
 ber. i n⁹ tenebre die⁹ d⁹ni. i n⁹ lux. i caligo n⁹
 habēs splendorē. **C**m enī n⁹ mala ē h⁹ die⁹ q⁹ te-
 neb⁹ i caligine iuoluit. **D**e q⁹ iohel q⁹ p⁹pha
 memorat dicēs. **C**anite tuba i syon. p⁹dicite
 i monte scō meo. i fūndant⁹ omis q⁹ habi-
 tat⁹ trā. qm adē die⁹ d⁹ni. q⁹ p⁹pe ē die⁹ tenebraz
 i t⁹ bini. die⁹ nebulę i caligini. **E**t sophonia⁹ p⁹
 pha de eadē die loq⁹ dicēs. **P**pe ē die⁹ d⁹ni mag-
 na. p⁹pe i uelox nuni. **H**oy diei d⁹ni amara ē
 dura i fori. die⁹ ire dies illa. die⁹ ang⁹tie i ne-
 cessitati. i rel. **P**t que ifert. **I**affligā hōie. et
 ābulab⁹ ut occi. q⁹ dno peccauer⁹. **E**t g⁹ possit
 q⁹ i hac die diabolo resistē. q⁹ ip⁹ ē acūsator
 frūm n⁹roz. assumat oia arma d⁹. hoc enī so-
 nat g⁹ce ^{pāno relia} i a hōi tūa. n⁹ ut i latino simplic⁹ ar-
 ma tūlata s; i oib⁹ tel⁹ armiq; succict⁹. d⁹ q⁹ i
 p⁹sentib⁹ explicat. sciat se it stare posse si uni-
 ūta fuit opat⁹. ut plen⁹ celi ūtutib⁹ stabile fi-
 gat g⁹dū. i n⁹ moueat de acie. sit q⁹ ex h⁹ de q⁹
 d⁹ns ait. s; qdā de hic stantib⁹. i i alio loco. i enī
 fide statū. i psalmista. statuit iqt sup⁹ petm
 pedē meo. **T**erū q⁹ aq⁹ b⁹ dā i t⁹ p⁹atio subiducit.
 dicētib⁹ n⁹ omē adūl⁹ diabolū p⁹liū morte fini-
 ri. s; cū d⁹ isto seclō exierim⁹. it nob fori. i apt⁹
 p⁹sentib⁹ d⁹ p⁹sentē futūm etam. i sic ill⁹ qd pav-
 lo an⁹ posuim⁹ ex ponit. neq; p⁹sentia. neq; futā. ut
 futā h⁹ dicat ee q⁹ p⁹ uitā istā s; i cūda etamā

55

Necū r̄ illud. q̄ prop̄t̄ ostendim̄ siue ī p̄senti siue
ī fut̄o placē illi. ut p̄sēs tēp̄ hāc uitā fut̄ūm p̄t̄
mouē significari putēt. **H**oc q̄ qd̄ nē d̄r̄ oīa o
pati stare ad eundē sensū refer̄t̄. q̄ n̄ possit ali
qs̄ oīa ī p̄senti uita opari. s̄ ex parte qd̄ faciat. si
cut ex parte uidet. r̄ ex parte p̄betat. r̄ tē p̄fecte
stare ualeat. cū uniuersa fuit opat̄. **A**l̄ ū simpli
ci h̄ exponit dices. ephesio ad fūcās tēptatiōē. p̄
secutiōēs q̄s̄ eī apl̄s p̄t̄ hāc epl̄am. p̄hico uidebat
sp̄ū puenire. cohortari. r̄ mori. ut oīa faciāt p̄q̄
possit ī fide stare euēḡly. n̄ ī p̄secutiōē currere.
Oiem aut̄ mala p̄p̄e de. xl. ps̄lmo arbit̄m̄ nē cē
sūpt̄a. **S**tare ḡ sūciet̄ lūbo uir̄o uitate. **Q**d̄ uir̄
ta m̄b̄ carni. r̄ corpi oīa m̄b̄ aīe ī s̄c̄pt̄is uocent̄.
nulli dubiū ē. **D**e quib̄ unū puto ēē nē m̄brū lū
bo. q̄s̄ ut accingam̄ uitate p̄cipit̄. **S**c̄ptū ē q̄. ī
euēḡlio ceta lucā. **D**ix̄ lūbi uir̄i p̄iecti. q̄ lucne
ardente. r̄ manib̄ uir̄i. **C**a ḡ lūbi ī genatiōē sem
p̄ accipiunt̄. r̄ semie. sc̄dm̄ illud. de fructu lūbi
tui ponā sup̄ t̄nū tuū. r̄ alibi. adhuc ī lūbi erat
leui pat̄s sui abh̄e. q̄n̄ occ̄rit̄ illi melchisedech.
uidet̄ nob̄ accipisse lūbo suo. q̄ neq̄qm̄ uxori
debitū reddit. n̄ sūit libidini. s̄ imitat̄ īgeni
tū d̄m̄. genatiōis negotijs n̄ ministr̄s. **H**oc ideo
reor̄. r̄ illud significare. qd̄ iohes zonā pelliceā ha
bebat ēca lūbos. r̄ n̄ erat de imūdi. q̄ p̄p̄t̄ fluxū
semin̄. er̄t̄ cast̄ p̄iecti. cū ara d̄m̄ habitare n̄ po
st̄. n̄ ex h̄y de qb̄. d̄r̄ ī n̄iis. s̄t̄ uestim̄ta eī distu
ta. **C**aū. r̄ acciet̄ ē uitate. hic uestim̄ta tāltū col
ligit. r̄ sur̄sū t̄hit̄. r̄ nudoz̄ laterū feditate bal
teo sp̄uali uelat. astringit. icludit. r̄ parat̄ ē ad
p̄liū. r̄ opa h̄t̄ lucentia. q̄ lucne dicit̄ ardentes.
r̄ indura louca it̄ce. **S**ic difficile uulnat̄ ī h̄e
uel maxie loci q̄ uitā tenet. q̄ ofertā ham̄. r̄ fer
ret̄ uicē c̄culis se tenentē loucā uitā. **I**dit̄ ē.
ita q̄ c̄cudat̄ ē multiplici ueste it̄ce. n̄ ad simili
tudine cū ī nec accipiet sagittā. n̄ ī desideria corru
et. r̄ furore. s̄ erit mūdo corde. h̄ns̄ artificē. h̄r̄
louce d̄m̄. q̄ uniuersa sc̄oz̄ omiū arma. fabricat̄. et
n̄ sinit eū a iaculo uolante p̄dico. r̄ sagittā arden
tib̄ p̄cuti parit̄. r̄ exuri. **E**t calciaui pedes ī p̄pa
rationē euēḡly paci. **D**iligenti. obsuare qd̄ uitate
quōdā appellauit̄ aīe pedes. īgredim̄ ī eū q̄ d̄c̄ ego
sū uia. r̄ q̄s̄ nō oportet calciare ī p̄p̄atiōē euēḡly
paci. **I**h̄oz̄ calciam̄toz̄ figam̄. r̄ illa calciam̄ta ī geo
to p̄celler̄t. q̄ h̄re pascha uescit̄ib̄ impant̄. q̄

h̄y q̄ ad faciendū it̄ parati s̄. **S**ic enī ait mandu
cabim̄ illud. **L**ūbi uir̄i accincti. r̄ calciam̄ta uir̄a ī
pedib̄ uir̄i. r̄ baculi uir̄i ī manib̄ uir̄i. r̄ comedē
t̄ illud ī festinatioē. pascha ē enī d̄m̄. **S**ignū siq̄
de p̄p̄atiōis ē. cū festinatioē. r̄ calciaui pedib̄ come
dere. ut corroborati paschali cibo. lata. r̄ horri
bile possit̄ h̄emū p̄nsire. **Q**uā ad huc abulat.
calciet̄. **C**ū iordane t̄m̄sillo t̄rā. p̄missioī int̄
uit. nudet pedes. **S**olue aut̄ calciam̄ta de pedi
b̄ tuis. loc̄ enī inq̄ stas. t̄rā sc̄a ē. **S**iq̄s̄ n̄ ē iho na
ue. n̄ apl̄s ē. calciet̄ pedes suos ī p̄p̄atiōē euēḡly
paci. **S**iq̄s̄ aut̄ apl̄s ē. r̄ it̄. xy. numerari potest.
neq̄q̄. tollat̄ iūia calciam̄tū suū. n̄ ad sc̄optiōēs
r̄ colubros declinando. calcaneū regat̄. **S**ic cō
sumat̄ atq̄ p̄fect̄ stet̄ ī t̄rā sc̄a. r̄ uiuat̄ ī. r̄ se
q̄t̄ agnū q̄cūq̄. uadit̄. **C**rit̄ utriū nā ad distinctio
nē euēḡly altius nē d̄r̄it̄ paci euēḡly. an̄ c̄re. p̄
p̄m̄ hoc sit euēḡly. ut paci euēḡly nōiet̄. **Q**
q̄ h̄t̄ pace. calciet̄ ē. r̄ euēḡly. **I**cū calciet̄ fuit̄.
p̄p̄atus ē. **E**t p̄p̄atus n̄ se putet̄ ēē p̄fectū. s̄. adh̄
p̄paret̄ ut p̄gat̄. r̄ p̄gēs ueniat̄ ad finē. **S**up̄
oīa accipientes sc̄tū fidei. inq̄ possit̄ oīa tela
naq̄ssimū ignea extinguere. **Q**uasi d̄r̄it̄. ī omni
ope portate sc̄tū fidei. ut possit̄ recti atq̄ mu
niti eripe ueniente sagittā. r̄ huc atq̄ illuc ar
te ea bellica declinare. **H**ec ē fide sup̄ qua. r̄ abra
ham post multa opa atq̄ uitate uir̄ potū. p̄me
reri ut deo sc̄pt̄a d̄c̄t̄. c̄didit̄ abham̄ d̄o. r̄ re
putatū ē illi ad it̄c̄ia. **P**sp̄icua s̄ aī iacula malig
ni. q̄ uult̄ mitte ī corda n̄ra p̄ cogitatioē pessima.
De qb̄ unū uicit̄ ī cor uide. ut ideret̄ saluatore.
Itaq̄. n̄ p̄ncipiū quidē h̄re potit̄ inimic̄ aīe
uulnāde si tenuerim̄ sc̄tū fidei. inq̄ n̄ solū
uenientia tela frangūt̄. s̄ etiā teloz̄ ip̄e ignis
extinguit̄. **D**e q̄ p̄p̄ha c̄p̄loz̄at dices. **O**ms̄ adulte
rantes. q̄ cliban̄ corda eoz̄. **H**ic umbonē fidei ī ma
nu fort̄ tenuit̄. r̄ ofit̄ ī d̄no sc̄erit̄ se a uenient
b̄ iaculi ēē securū. loq̄t̄ ī t̄p̄id̄. ī d̄no ofido. q̄m̄. d̄.
a. m. t̄. ī. mon. si. passer̄. **E**m̄ ecce per. it̄en. a. pa. sa
su. ī. pha. ut. sag. ī. obs̄. rec. corde. **C**ū ḡ īq̄t̄ ofidū ī d̄no.
q̄ m̄ dan̄ ratioē ofiliū ut n̄ stem̄ adūsū inimic̄oz̄
imper̄. r̄ iacula q̄ of̄ me ī pharets̄ p̄parauer̄t. uolen
te n̄ solū me. s̄ etiā om̄s̄ recto corde p̄cutē. **H**ec enī
sto sup̄ pet̄m̄. r̄ n̄ t̄m̄sm̄gro ī montes tenebrosos.
r̄ oīa tela hostiū repulsa. ī p̄os q̄ dirigit̄ uirtut̄.
r̄ galeā salut̄ accipite. **P**rop̄t̄ hāc galeā salut̄

om̄s ī capite n̄ro sensus īgr̄i p̄suerāt. īmar
 ime oculi de q̄bus īrecliaſte ſalomon ait. Sa
 pientis oculi ī capite et. Sciebat enī qd̄ cēt ui
 ri caput. xp̄c. Et quī nā īsti oculi ī capite col
 locati. Si enī caput uiri. xp̄c ē. & oculi ſapi
 entis ī capite et. ſūt. ſequit̄ ut om̄s n̄r sen
 sus. mēs. cogitatio. ſermo. cōſiliū. ſitam ſa
 pientes fuimus ī xp̄o ſit. ī xp̄o autē ū
 lumīe. uitate. iuſticia. cunctiq; uirtutibus.

Et gladiū ſp̄c quod ē ūbum dei. p̄ omnem
 orationē & obſecrationē orantes ī omni tē
 pe ī ſpiritu. et ī ipſo uigilantes ī omī iſtan
 tia & p̄ce p̄ om̄ib; ſc̄is & p̄ me. **O**ci ſermo
 de ſp̄u ſancto fluit. cōtrariū ū de t̄ra loq̄t̄.
 & uide ſumit exordiu. **Q** ū de t̄ra ē de t̄ra
 loquit̄. qui de celo uenit ſup om̄s ē. & qd̄ ui
 dit & audiunt hoc teſtat̄. Porro ſermo dei gla
 dius ſp̄c ē. de quo n̄c paul̄ ait. gladius ſp̄c
 quod est ūbum dei. **U**uēs quippe di ſermo
 & efficac̄. & acut̄ ſup om̄ne gladiū ancipitē.
 & penetrās uſq; ad art̄ aīe. oſſiū. & medullā.
Sui ſp̄c p̄cidit & diuidit multū p̄ficiēs p̄ora
 tionē & obſecrationē cor̄. q̄ ī omī tēpe d̄no
 dep̄cant̄ ī ſp̄u. uirt̄a illud. orabo ſp̄u. ora
 bo & m̄te. Et ī hoc p̄ficiēs ut p̄ uigilia et
 p̄ iſtante p̄cem apoſtolus ī dei uerbo doc
 trinaq; dicit̄. et hec om̄s opulencia ad a
 lior̄ p̄ficiat ſalutē. ut eis q; ip̄s p̄ſit q̄ pro
 c̄ obſecrāt. Simulq; apli humilitat̄ ammi
 randa. petenti ephesios ut p̄ſe faciāt obſe
 crationē. **A**it quippe. ī omni iſtantia &
 p̄ce p̄ om̄ib; ſanctis. & p̄ me. ut ſec̄ſū ſc̄o.
 ſec̄ſum ſui faceret̄ m̄tionē. **U**t ī det̄ ſer
 mo ī adaptione oris mei. ī cōfidentia notū
 facē myſteriū eūgly. pro quo legatione
 fungor ī cathena. ita ut ī ipſo audeam
 ut oportet me loq̄. **H**oc qd̄ nunc ait ī
 adaptione oris mei. & alibi. os meū ad uos
 ap̄tum ē cor̄inth̄. & ap̄iens os ſuū docebat
 diſcipulos dices. et. os meū ap̄m & adtrari
 ſp̄m. & ap̄iam ī parabolis os meū. et cet̄a

hys ſimilia. ſic accipiendū q̄ dixit. ap̄i
 ant̄ theſauri. & abſcondita ſec̄lis ſac̄men
 ta pandant̄. ut ſp̄c ſc̄s int̄eat ad ea p̄fe
 renda que latitant. **N**am qd̄ hui; teſtimo
 ny id̄. ut det̄ ī ſermo ī adaptione oris
 mei. iſte ſit intellectus. ſequentia p̄bāt. **I**n
 cōfidentia inquit notū facē myſteriū eū
 gly. nequaq; ī p̄b̄is & parabolis ſic et
 proph̄a. et ipſe d̄ns adhuc cōſtatut̄ ī cor
 pe loquebat̄ dices. uenit hora q̄n nequaq;
 uob ī p̄b̄is loquar. ſ; cōfident̄ de pat̄ an
 nuntiabo uobis. **H**ūc cōfidentie ſermo
 nē ſolus potit obtinē. qui n̄ habuerit cor
 ſe rep̄hendens. **S**i enī cor n̄r̄m nos n̄ repre
 henderit. cōfidentia habem̄ ad d̄nm. & qd̄
 cūq; petierim̄ accipiem̄ ab eo. **R**arus itaq;
 ē. qui cōfidentia notū faciat myſtiū ewan
 gely. quia rarus ē qui cōfidentia habeat ad
 d̄m. **Q**s enī gl̄abit̄ caſtū ſe habere cor̄. **E**t
 q̄s ſtabit dices. mundū ſe cē a peccati. **E**t
 hec quid ſit hoc quod ait. p̄ quo legatione
 fungor ī cathena. ut notū uidelicet facēt
 myſtiū eūgly breuē p̄ſtringendū. **E**t
 quidē qui ſimpliciter intelligit. dicit̄ prop̄
 teſtimoniū xp̄i cum de carcere et de cathe
 nis hec rome poſitū ſcripta miſiſſe. aliu
 ū p̄p̄ corpus humilitatis. et cathenā iſ
 tam qua circūdam̄. et needū ſc̄m̄ ſecundū
 quod oportet nos ſc̄re. et p̄ ſpeculū uidem̄
 ī enigmate. iſta cū dixiſſe ostendit. & tē
 uere poſſe ī cōfidentia euangely ap̄ire
 myſteria. cū cathenā depoſuerit. & de car
 cere liber erierit. niſi forte et ī uincu
 lis abſq; uinculis computandus ē qui
 cōuerſationē habet ī celis. & de quo di
 ci potest. uos aut̄ non eſtis ī carne ſ;
 ī ſp̄u. ſi tam̄ ſpiritus d̄i habitat ī uob̄.

Ut autē ſciatis que circa me ſc̄. quid a
 gam. omnia uobis nota faciet̄ p̄ticus di
 lectus frat̄. et fidelis miſt̄. ^{domino.} que miſi
 ad uos ī hoc ipſum. ut cognoſcatis que

55
 55
 55

circa nos sunt. et consoletur corda ur̄a.

Dupliciter accipite. uel ideo titicum missum ephesum. ut nuntiaret eis uincula apostoli nota facta eē in omni p̄torio. et cathenā illius ad fidem euuangelij p̄ficisse eo tempore quo e ad colosenses scripsit dicens. que circa me sunt omnia nota faciet uobis titicus frater dilectus & minister et conseruus in dño. quem misi ad uos ob hoc ipsum. ut cognoscatis que circa me sunt. et consoletur corda uestra cum onesimo carissimo. et fideli fratre qui ē ex uobis. qui omnia que hie aguntur nota faciet uobis. **G**randis enim cōsolatio erat. audire paulū romę que domina urbū. et in arte romani imperij de carcere et de uinculis triumphantem. **N**el certe ob id titicū missum esse. ut uitā et cōuersationē pauli quā ignorabant annūciaret eis. et quasi quoddam exemplar uiuendi daret discipulis gesta apostoli atq; uirtutes. et cū imitari uolentibus. **H**ec parua esse poterat consolatio. emulari cupientium. que apostolum egisse cognouerant. **P**ax fratribus et karitas cū fide. a deo patre. & domino ihesu xp̄o. **S**iqua alia dona sūt que tribuuntur a deo patre. et domino ihesu xp̄o. inter hec pax n̄ minimum possidet locum que sup̄at omnem sensum. et custodit corda et intellectus sanctorū. serenitas

quedam atq; tranquillitas anime quiescentis. et uniuersam tempestatem. et turbine p̄urbationum fugans. **H**uc similis est karitas cum fide. quoniam ipsam simul deus pater donat et filius ut diligamus deum de toto corde et primos sicut nos met ipsos. et p̄ inuicem nostris precemur. **H**anc pacem et karitatē qm̄ credentibus apostolus imprecatur. huius tantū habent qui fr̄m nomine merentur uocari. **P**ax quippe fratribus et karitas cū fide. **E**t pacē igitur et karitatē et fidem. sic pater prestat ut filius. ut heresis obmutescat. que n̄ uult eadem filium posse. que patrem. **G**ratiā cum omnibus qui diligunt dominū ihesum xp̄m. in incorruptione. **N**on nulli ita hoc interpretati sunt. ut esse putarent diligere dominū nostrū ihesum xp̄m. qui ab opibus corruptionis alienus sit. opa corruptionis in coitu sentientes. **U**nde consuetudo et sermo uulgaris incorruptos uirgines uocat eos q̄ coitum nesciant feminarū. corruptos uero eos qui istiusmodi gustauerunt uoluptates. illud q̄ testimonium accipientes. si quis templum dei corrumpit. corrumpit illum d̄s. **S** nescio an hoc ualeant explicare quod scribit. unusquisq; habet donū ex deo. alius quidem sic. et alius sic. **V**ideam⁹ igitur ne forte melius sit. omne peccatum corruptionē anime intelligere. et

eos qui a peccato liberi sunt incorruptos uocari. ita ut diligentes dominum ihesum christum in incorruptione sint. dum peccati uinculis non tenentur. et in quibus gratia dei est. Simulque arbitror ad distinctionem eorum qui diligunt dominum ihesum christum. si non in corruptione. nunc positum eos gratiam habere christi qui diligant eum in incorruptione. Quanti enim diligunt deum. parati exilia. parati martyria. parati inopiam. et omnia pro eo contumeliarum genera sustinere. et nichilominus carnis passione superant. Sed hijs non imprecatur gratiam apostolus. quia gratia dei est cum omnibus qui diligunt eum in incorruptione. *Explicit epla ad ephes.*

Ave maris stella. Presens scilicet fratris karissimi. mare est. Ad similitudinem namque maris fetet. tumet. salsum est. et instabile. fetet luxuriam. tumet pro superbia. salsum est pro amaritudine. instabile pro curiositate. Oportet itaque fratres oportet nos habere nauem. et ea que ad nauem pertinent. si tam periculosum mare sine periculo transire uelimus. Oportet nos habere nauem. malum. uelum. et duo ligna inter que uelum extendit. superius et inferius. cheruchum que gallum uentum obseruantem uocare possumus. Debeamus habere cordas. remos. guber-

naculum. anchoram. escam nobis necessariam. Rete etiam habeamus. ut aliquem piscem extrahere ualeamus. Videte quid ista significent. Hams significat fidem. que in abraham qui fuit prima credendi uia. quasi in uno ligno initium cepit. et in ysaac adhuc et in iacob satis arcta fuit. Cepit autem postmodum dilatari nauis ista. secundum propagationem decem tribuum. Humerus enim credentium quantomagis creuit. tanto magis nauem fidei dilatauit. Deinde quoque post transitum maris rubri. suscipientibus filiis israel legem dei. et ipsis intra promissionis premodum multiplicatis. amplius dilatata. Deinde ueniente christo pro humano genere passo. et in omni terra sono apostolice predicationis audito. postquam plenitudo gentium intrare cepit. multum nauem istam dilatauit. In tempe autem antichristi refrigerante karitate multorum. falsis fidelibus exclusis. rursus in artum restringetur. et reducet. et sicut abraham in praefida fuit primum lignum. sic ultimus iustus in puppi eius erit lignum ultimum. Sane quicumque ab initio mare presentis seculi salubriter transierit. uerit. quicumque pericula eius euaserit. quicumque ad portum salutis peruenerit. omnes nauis fidei nauigauerit et transierit. fide plurimam hos